

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

KOMPOZITA TYPU V+N V SOUČASNÉ FRANCOUZŠTINĚ

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ondřej Pešek, PhD.

Autor práce: Kateřina Konopecká

Studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 4.

2013

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Jihlava 29. dubna 2013

.....

Poděkování

Děkuji touto cestou vedoucímu práce panu doc. PhDr. Ondřeji Peškovi, Ph.D. za trpělivost, cenné rady, podněty a odborné vedení této bakalářské práce.

Anotace

Tématem této bakalářské práce jsou kompozita typu V+N v současném francouzském jazyce. Jejím cílem je popsat francouzská kompozita typu V+N, nalézt je v korpusu a provést srovnání mezi kompozity typu V+N a jejich českými ekvivalenty. Tato práce je rozdělena na dvě části.

První část je věnována popisu kompozit a jejich klasifikacím dle přístupů různých autorů. Detailní popis kompozit V+N uzavírá tuto část.

Druhá část, která je praktická, se zabývá korpusovou analýzou v paralelním korpusu InterCorp. Tato část obsahuje srovnání nalezených kompozit V+N s jejich českými ekvivalenty v rámci slovtvorby.

Klíčová slova:

Lexikologie

Slovtvorba

Francouzská kompozita typu V+N

Korpusová analýza

InterCorp

Abstract

This Bachelor's thesis deals with compound nouns V+N in the Present-day French. The aim of this paper is to describe French compounds V+N, to find them in the corpus and to make a comparison to Czech equivalents. This thesis is divided into two main parts.

The first part presents French compounds and their classifications according to different linguists. It is concluded by detailed description of compounds V+N.

The second part is practical and it is analysis composed by using parallel corpus InterCorp. It includes comparison of found French compounds V+N to Czech equivalents in terms of word formation.

Key words:

Lexicology

Word formation

French compound nouns (type V+N)

Corpus analysis

InterCorp

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Teoretická část	9
2.1. Slovní zásoba	9
2.1.1. Skladba francouzské slovní zásoby.....	9
2.1.2. Slova jednoduchá (<i>Mots simples</i>) a Slova vytvořená (<i>Mots construits</i>)	10
2.1.2.1. Derivace (<i>Dérivation</i>) - Slova odvozená (<i>Mots dérivés</i>).....	11
2.1.2.2. Préfixace.....	11
2.2. Kompozice a kompozita.....	12
2.2.1. Kompozice	12
2.2.2. Kompozitum.....	13
2.3. Kompozitum a jeho základní vymezení a dělení dle různých autorů	15
2.4. Jednota kompozita.....	17
2.5. Vlastnosti kompozit	18
2.6. Klasifikace kompozit	21
2.6.1. Rozdělení kompozit dle Jana Šabršuly	21
2.6.1.1. Spřežky (<i>Composition par juxtaposition</i>) a jejich třídění	21
2.6.1.2. Kompozita vlastní.....	23
2.6.2. Klasifikace kompozit dle Henriho Mitteranda.....	25
2.6.3. Klasifikace kompozit dle Marie-Françoise Mortureuxové	26
2.6.3.1. Kompozita lidová (<i>Composés populaires</i>).....	26
2.6.3.2. Kompozita učená (<i>Composés savants</i>).....	26
2.6.4. Klasifikace kompozit dle Aïno Niklas-Salminena.....	27
2.6.4.1. Kompozita učená (<i>Composés savants</i>).....	27
2.6.4.2. Kompozita lidová (<i>Composés populaires</i>).....	27
2.6.5. Klasifikace kompozit dle Maurice Grevisse	30
2.6.5.1. Kompozita složená z čistě francouzských elementů, tedy kompozita lidová (<i>Éléments français</i>)	30
2.6.5.2. Kompozita vytvořená z cizojazyčných elementů, tedy kompozice učená (<i>Éléments étrangers</i>).....	32
2.6.6. Klasifikace kompozit dle Michel Mathieu Colase	34
2.7. Shrnutí přístupů lingvistů ke kompozitům.....	37

2.8. Kompozita typu V+N.....	39
3. Praktická část	44
3.1. Premisy pro praktickou část	44
3.2.1. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno A.....	54
3.2.2. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno B	55
3.2.3. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno C	55
3.2.4. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno E	63
3.2.5. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno F.....	64
3.2.6. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno G.....	64
3.2.7. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno L	67
3.2.8. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno M	68
3.2.9. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno P.....	69
3.2.10. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno R.....	81
3.2.11. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno S.....	82
3.2.12. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno T	83
4. Závěr	87
5. Résumé.....	90
6. Bibliografie	93
7. Použité zkratky	96
8. Přílohy.....	97
8.1. Příloha č. 1 : Seznam sloves použitých k vyhledávání kompozit V+N	97
8.2. Příloha č. 2 Glosář (české ekvivalenty k nalezeným kompozitům V+N v české verzi InterCorpu)	111

1. ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá francouzskými kompozity typu V+N, což je jedna z entit, které tvoří slovní zásobu. Kompozita typu V+N, jak sám název napovídá, jsou složena z části verbální (slovesa) a z části substantivní (podstatného jména).

Celá práce bude rozdělena na dvě hlavní části. V první části se lehce seznámíme s francouzskou slovní zásobou, se slovotvornými procesy, především s derivací. Následně budou popsána kompozita a proces kompozice dle přístupu jednotlivých jazykovědců, jak frankofonních, tak nefrankofonních (především dle jazykovědců českých). Jeden z cílů této části je zvolení si přístupu, na kterém bude postavena část praktická. V poslední kapitole této části budou co nejpodrobněji popsána kompozita složená z části slovesné a z části substantivní; tyto znalosti budou použity jako východiska pro následující korpusovou analýzu.

V této části práce se vychází z děl jak francouzských autorů (M. Grevisse, *Le bon Usage*; A. Niklas Salminen, *La Lexicologie* (Salminenova *La lexicologie* je výchozím zdrojem pro podkapitolu Skladba francouzské slovní zásoby); M. M. Colas, *Essai de typologie des noms composés français*; M.-F. Mortureux, *La lexicologie: entre langue et discours*; H. Mitterand, *Les mots français*), tak z díla českého lingvisty Jana Šabršuly (*Základy francouzské lexikologie*). Základy francouzské lexikologie slouží spíše jako informativní zdroj¹; práce spíše vychází z děl francouzských autorů. Pro část Kompozita V+N jsem dále využila i poznatků z *Francouzská mluvnice* J. Hendricha a článků F. Villoing o verbonominálních kompozitech *Les mots composés du français : arguments en faveur d'une construction morphologique* a *Les mots composés V+N*. (Dovolím si zde ještě upozornit, že české překlady k termínům převzatých z děl francouzských autorů jsem zvolila já; překlady v částech vycházejících z děl českých autorů jsou jejich vlastní.)

Praktickou částí je korpusová analýza francouzských textů prováděná pomocí paralelního korpusu InterCorp. Účelem této analýzy je vyhledání všech francouzských kompozit V+N a zjištění jejich českých ekvivalentů, a to především v rámci slovotvorby.

V této části se budou nalezené výsledky konzultovat se slovníky jak českými, tak francouzskými.

¹ Pro části Výpůjčky, Derivace - slova odvozená a Préfixace je však použit jako zdroj výchozí.

2. TEORETICKÁ ČÁST

2.1. Slovní zásoba

Slovní zásoba je souhrn všech lexikálních jednotek, kterými určitý jazyk disponuje.

Slovní zásoba každého jazyka je v neustálém pohybu, obměňuje se, vyvíjí se. Vývoj slovní zásoby je způsoben neustálým vlivem faktorů; faktorů ze sféry jazykové, mimojazykové (vznikajících v důsledku změn ve společnosti), psychické (výsledky neustálého vývoje lidského poznání). Níže se seznámíme právě s jazykovými faktory.

Zde zmíníme základních jazykových způsobů, které se podílí na tvorbě a vývoji (jakékoli) slovní zásoby:

- a) tvoření nových slov,
- b) významové změny slov již existujících,
- c) vznik ustálených spojení,
- d) přejímání cizích slov,
- e) zánik slov.

V této práci, která se zabývá francouzskými kompozity typu V+N (tedy verbonominálními kompozity), se budeme věnovat problematice tvoření slov, a to se zaměřením na kompozici, která je, spolu s derivací (odvozování) a abreviací (zkracování), základním procesem slovo tvorby jazyka.

2.1.1. Skladba francouzské slovní zásoby

Francouzská slovní zásoba je tvořena, dle synchronního hlediska, slovy jednoduchými (*mots simples*) a slovy vytvořenými (*mots construits*).

Z druhého hlediska, tedy z hlediska diachronního, můžeme slovní pojmenování francouzské slovní zásoby rozdělit na slova základní (*fonds primitif*) a na výpůjčky z cizích jazyků (*apports*).

Základní slova jsou především původu latinského (z lidové latiny, *latin vulgaire*). Mezi slova základní patří slova galského a keltského původu (*gaulois, celtique*), která se týkají především zemědělství a slova germánského původu (*le germanique*), která se vztahují k okruhům války, venkovského života a správy.

Výpůjčky (*apports*) můžeme dále rozdělit na výpůjčky z klasických jazyků (*apports classiques*), tedy z řečtiny a latiny a na výpůjčky moderní (*couches d'emprunts*

modernes), které jsou přebírány především z italského, španělského, německého a anglického jazyka.

Výpůjčky (*Emprunts*²)

Francouzštinu můžeme datovat jako samostatný jazyk až od 8. /9. století. Od tohoto mezního bodu spatřujeme pohyb výpůjček.

Termín výpůjčka bývá vymezen jako přijetí jednoho znaku z jednoho jazyka do druhého. Je nutné říci, že výpůjčkami se nerozumí přejímání pouhých slov nebo jejich kmenů (ač tento jev je nejběžnějším případem), ale také přejímání znaků, které nejsou samostatnými jednotkami slov - předpony, častěji se však jedná o přípony. V současné době nejvíce migrují prvky z anglického jazyka, a to i kompozita. Výpůjčky, jako prostředek obohacování jazyka, byly a jsou závislé na aktuálních vztazích mezi jednotlivými národy.

2.1.2. Slova jednoduchá (*Mots simples*) a Slova vytvořená (*Mots construits*)

Slova jednoduchá jsou slovní entity, které nemohou být dále rozložena na menší jednotky; slova vytvořená naopak lze rozložit na více morfémů (či na více slov). Slova vytvořená vznikají především na základě procesů derivace a tvoření komplexních pojmenování (nejenom kompozit). Vznikají ale také pomocí procesů elipsy, zkratky, onomatopoeie, tvoření sémantické a konverzí.³

V této práci se pouze krátce zmíníme o derivaci, následně se plně zaměříme na proces kompozice.

Dovolím si zde také zmínit to, že o tvoření slov pomocí derivace, či kompozice se dá pouze mluvit u těch jazyků, které využívají k psaní latinku; tedy u těch jazyků, kde jsou hranice mezi slovy jasné a je možné dodržovat jejich metodu zaznamenávání. U znakových jazyků, jakým je například japonština, kde se hranice mezi skupinami slov a samostatnými slovy nedají jasně rozeznat, dochází ke splynutí kompozice (i derivace) s tvorbou víceslovných lexikálních jednotek.

²J. Šabršula uvádí ve své publikaci překlad pro výpůjčky *emprunts*: ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 57.

³ ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 74.

2.1.2.1. Derivace (*Dérivation*) - Slova odvozená (*Mots dérivés*)

Na principu odvozování vznikají odvozeniny čili deriváty. Derivace, je slovtvorný proces, kterým vznikají nová slovní pojmenování na základě připojení afixu (*afixe*)⁴ k slovtvornému základu (*base*) pro vytvoření derivátu (*mot dérivé*), nové jednotky. Derivovaná slova vznikla i napodobováním původních výpůjček a využitím jejich složek.

Zde se zaměříme na derivaci běžnou, tvorbu slov pomocí afixů. Podle typu afixu se rozlišují i jednotlivé způsoby odvozování. Derivace může být tedy dvojího typu, na základě toho, zda je při odvozování použitý pouze jeden typ afixu nebo zda se jedná o použití kombinace afixů.

Za derivaci pravou, tedy použití pouze jednoho typu afixů, se považuje prefixace (*préfixation*), neboli odvození pomocí předpon a sufixace (*suffixation*), neboli odvození pomocí přípon. Při kombinaci předpon a přípon se ve francouzštině jedná o tvoření parasynthetické (*formation parésynthétique*).

2.1.2.2. Préfixace⁵

Préfixace je dle Jana Šabršuly (a opírá se přitom o lingvisty jako Brunot-Bruneau a K. Nyrop) samostatný slovtvorný způsob.⁶

„... Z hlediska transformační gramatiky je mezi prefixací a sufixací podstatný rozdíl v tom, že u suffixace se předpokládá transformace vedoucí ke změně slovnědruhové kategorie (nebo věty v slovní druh), alespoň v části případů (transkategorizace), kdežto u prefixace se slovní kategorie nemění. ... Tam, kde kombinací dvou nebo více složek vzniká útvar, který se slovnědruhově liší od komponentu postponovaného, by se asi mělo mluvit o kompozici. ...“⁷

Préfixy vznikají především z předložek, předložkových sousloví nebo adverbiálních sousloví původu francouzského, často však i latinského a řeckého.

Příkladem⁸ slov vzniklých préfixací je *anamnèse*, *parcourir*, *poursuivre*, etc.

⁴ afixem může být nejenom prefix a sufix, ale také infix.

⁵ Je třeba říci, že Arsène Darmesteter řadí proces prefixace ke kompozici v publikaci *Traité de la formation des mots composés*, 1894 Paris, stejně jako později M. Grevisse v publikaci *Le Bon Usage*, či M. M. Colas v *Essai de typologie de noms composés français*.

⁶ ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 95.

⁷ Tamtéž.

⁸ Příklady jsou převzaty z : ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 95.

2.2. Kompozice a kompozita

2.2.1. Kompozice

Na úvod si dovolím zmínit, že podle Šabršuly jsou jazyky románské označovány za ty, které spíše využívají derivace k vytváření nových slovních jednotek než procesu kompozice. V současné době se však čím dál tím více využívá právě kompozice při tvorbě nových pojmenování ve francouzštině, což může být demonstrováno i pomocí výroku o kompozici verbonominální:

„... *Le français ... construit des noms, noms d'objet (animés ou artefacts), ou d'événement, par composition d'un verbe et d'un nom. Ce mode de formation est particulièrement productif...*“⁹.

Jan Šabršula uvádí, že kompozice je způsob tvoření slov nacházející se na pomezí derivace a tvorby sdružených pojmenování. Je to slovtvorný způsob poměrně komplikovaný a zcela jistě vágní, neboť kompozicí můžeme rozumět i tvorbu sdružených pojmenování.

Kompozice je splynutí minimálně dvou celků v jednu jednotku; takto nově vzniklá slova pak lze považovat za pojmenovávající jednotky, které v rámci jedné uzavřené morfologické struktury obsahují přinejmenším dva kořenné morfémy. Nicméně i sám Šabršula uvádí, že skládání kořenných morfémů je fenomén spíše typický pro češtinu, zatímco pro kompozici francouzskou platí, že dochází ke skládání celých slov.¹⁰

M. Grevisse definuje kompozici jako proces, kterým formujeme novou lexikální jednotku na základě spojení dvou slov již existujících.

Tato definice je jeho definicí kompozice čisté (*composition properment dite*). Existují však i případy kompozit, která vznikají nominalizací (*nominalisation*), příkladem je *savoir-faire*¹¹; sloučením ustáleného slovního spojení¹² (*figement*), příkladem je *rond-point*¹³. Kompozice se netýká těch slov, která vznikají na základě derivace syntagmatu (respektive derivace již utvořeného kompozita). Za specifickou

⁹VILLOING, Florence. *Les mots composés V+N*, Aperçus de morphologie du français (2009), Saint-Denis: Presses universitaires de Vincennes, s. 175.

¹⁰ ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 123.

¹¹ GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, s. 195.

¹² Kompozitum je lexikální jednotka, spojení slov trvalého rázu, které přísluší k jazyku. Syntagma je jedna jednotka věty, která je volná, je rázu netrvalého, náhodného.

¹³ GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, s. 195.

kategorii kompozit Grevisse považuje ta kompozita, která vznikají z jednoho či více slov cizího původu - kompozicí učenou (*composition savante*).

Podle A. Niklas-Salminen je kompozice definována jako juxtapozice dvou slovních elementů, které mohou fungovat jako základ slov odvozených.

M.-F. Mortureux říká že, kompozice vytváří nová slova různými procesy tak, že kombinuje základy slov mezi sebou:

„... *La composition forme des mots nouveaux par combinaison de bases entre elles, selon des prosédés variés...*“¹⁴.

Dle této autorky dnes tímto procesem vznikají především podstatná jména, kompozice se tedy jeví jako nominalizace.

Nejobecněji řečeno, kompozice je tedy proces sloučení alespoň dvou jazykových jednotek již existujících. Každý z výše zmíněných autorů ji však definuje diferencovaně a rozdíly v jejich interpretacích je lépe vidět v jejich vymezeních kompozit.

2.2.2. Kompozitum

Komplexní onomatologická jednotka¹⁵ a kompozitum, ustálená spojení slov (*Locution*)

Jan Šabršula klasifikuje kompozita jako podskupinu komplexní onomatologické jednotky.

Komplexní onomatologické jednotek (komplexní lexie).

- a) Kompozita
- b) Ustálená spojení slov, komplexní onomatologická jednotka ve vlastním užším smyslu (*prendre sa source, mettre en liberté, la mise en liberté, faire un cri*) a frazémy (*passer son arme à gauche, jeter les yeux sur q.*).¹⁶

„...*Příležitostně fungují jako onomatologické jednotky "volná" spojení slov (verbonominální seskupení "subjektová"- La peur le saisit.)...*“¹⁷

¹⁴MORTUREUX, Marie-Françoise. *La lexicologie: entre langue et discours*. 2e éd. rev. et actualisée. Paris: Armand Colin, 2008, xii, s. 67.

¹⁵ ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 121.

¹⁶ Dále se Šabršula o těchto jednotkách zmiňuje v souvislosti s *locution*, kde *locution* z části pokrývá právě onomatologické jednotky ve vlastním užším smyslu; odvolává se k Larousse du XXe siècle.

¹⁷ ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 121.

Šabršula také tvrdí, že francouzština hojně vytváří komplexní onomatologické jednotky (spojení slov); kompozita jako jejich hypolexémy však tvoří spíše marginální počet:

U francouzských lingvistů, jako je M. M. Colas, M. Grevisse, se s termínem komplexní onomatologická lexie vůbec nesetkáváme, setkáváme se pouze s pojmem sousloví (*locution*).

Sousloví¹⁸ (*Locution*)

Sousloví, na rozdíl od kompozit, stála na okraji bádání v jazykovědě. Velmi sporadicky se o nich zmiňovaly jak gramatiky, tak slovníkové pomůcky, protože se nacházely na hranici mezi volným syntagmatem a kompozity.

Dle Grevisse je sousloví sled slov, která jsou oddělena mezerou v psané formě a která tvoří slovní jednotku; v jeho interpretaci jsou sousloví slovní jednotky, které mohou mít pouze dvě části. Naproti tomu A. Niklas Salmienén považuje za sousloví ty slovní jednotky, které obsahují více než tři části (i když v některé příklady sousloví obsahují dva komponenty).

Oba výše zmíněné přístupy však spojuje klasifikace sousloví, obsahující téměř stejné kategorie (které mají, pochopitelně, odlišné obsahy).¹⁹

1. Jmenná sousloví (*Locutions nominales*)

Do jmenných sousloví M. Grevisse řadí *chemin de fer, bande dessinée*; A. Niklas-Salminen *un m'as-tu-vu, le qu'en-dira-t-on*.

2. Adjektivní sousloví (*Locutions adjectivales*)

Do adjektivních sousloví M. Grevisse řadí *comme il faut*; A. Niklas-Salminen *bon enfant*.

3. Zájmenná sousloví (*Locutions pronominales*)

Do zájmenných sousloví M. Grevisse řadí *quelque chose*; A. Niklas-Salminen tuto kategorii neuvádí.

4. Slovesná sousloví (*Locutions verbales*)

Do jmenných sousloví M. Grevisse řadí *avoir lieu*; A. Niklas-Salminen *faire fi de*.

¹⁸ V češtině se nám nevyskytuje problém rozlišení sousloví od kompozit, ale může docházet k samým problémům jako ve francouzštině při odlišování sousloví od volného spojení slov.

¹⁹ Všechny příklady jdou převzaty z: GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14. vyd. Bruxelles: Duculot, c2008, s. 196; a z NIKLAS-SALMINEN, Aino. *La lexicologie*. Paris: Colin, 2005, s. 79.

5. Přísluvečná sousloví (*Locutions adverbiales*)

Do přísluvečných sousloví M. Grevisse řadí *tout-à-fait*; A. Niklas-Salminen *sur le champ*.

6. Předložková sousloví (*Locutions prépositionnelles*)

Do předložkových sousloví M. Grevisse řadí *quant à*; A. Niklas-Salminen *en raison de*.

7. Spojková sousloví (*Locutions conjonctives*)

Do spojkových sousloví M. Grevisse řadí *bien que*; A. Niklas-Salminen *pour la raison que*.

8. Sousloví-citoslovce (*Locutions interjectives*)

Do skupiny sousloví-citoslovce M. Grevisse řadí *Par exemple!*; A. Niklas-Salminen *Nom de dieu!*.

Kritéria pro rozlišení kompozit a ustálených slovních spojení nejsou zcela jednoznačná a existují velmi těžko definovatelné oblasti, i proto se mohou jednotlivé příklady překrývat.

2.3. Kompozitum a jeho základní vymezení a dělení dle různých

autorů

Arsène Darmesteter, určuje kompozita jako těsné spojení slov, jejichž sblížení je dáno elipsou :

„...*La composition est une union intime de mot dont le rapprochement a la raison d'être dans l'ellipse...*“²⁰.

Když místo očekávaného spojení nastoupí jiné, dochází k narušení staveb vět. Slova, jež jsou za destrukci zodpovědná, se připínají pomocí elipsy k větě:

Donnez lui donc - pourboire. (Pomlčkou je naznačeno vypuštěné podstatné jméno.)²¹

Stejně jako v češtině, dle A. Darmestetera a potažmo Jana Šabršuly, můžeme i ve francouzštině rozlišovat dva druhy kompozit – spřežky a kompozita vlastní. Vznik spřežek je pak označován za kompozici juxtapozicí (*composition par juxtaposition*²²).

²⁰ ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 124.

²¹ Tamtéž.

²² J. Šabršula vychází z teorie A. Darmestetera; ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 123.

Dělení na spřežky a kompozita vlastní je sice identické terminologicky, nicméně není možné používat stejná kritéria pro rozlišení vlastních kompozit a spřežek češtině a francouzštině. Je třeba si uvědomit, že pro francouzštinu se kompozicí rozumí především skládání celých slov. O kompozita, která vznikají splynutím částí slov, se jedná pouze v případě skladby slov s cizojazyčnými prvky.

Šabršula také připomíná, že Darmesteterovo rozdělení na spřežky a kompozita vlastní není v rozporu s dělením Grevissovým (v případě dělení na exocentrická a egocentrická kompozita, tedy dle vztahu shody a řízenosti). Hledisko závislosti A. Darmesteter (v návaznosti i J. Šabršula) uplatňuje na další úrovni svého dělení - v podskupině spřežek. Kompozita rozděluje podle výsledného druhu a podle povahy jejich komponentů, zatímco vlastní kompozita jsou dále roztříděna na základě typu elipsy. Proto i kompozita, která vznikla na základě připojení předpony (na základě préfixace), mají někdy povahu spřežek, jindy vlastních kompozit a navíc mají schopnost tvořit nová slova pomocí jmenných slovesných přípon, pomocí procesu derivace.

Publikace *Le Bon Usage* M. Grevisse rozděluje kompozita na základě jejich komponentů, ale na základě příslušnosti komponentů k jazyku – zda se jedná o kompozitum čistě francouzské, či kompozitum, které obsahuje část přejatou z jazyka cizího. Kompozitum obsahující část přejatou z cizího jazyka, jak je i výše naznačeno, je velmi často odborným výrazem, a to především v případě, že se jedná o prvek přejatý z latiny nebo řečtiny (což bývá také nejčastější případ).

Podle A. Niklas-Salminen jsou kompozita, stejně jako další typy slov, sjednocené jednotky zakódované v paměti mluvčích. Musí být tedy v jazyce použita jako jednotky, nikoli jako skupina jednotek (které odpovídají volnému syntagmatu).²³

Kompozice je v této publikaci rozdělena na kompozici učenou (*composition savante*) a lidovou (*composition populaire*). Nenajdeme zde však poznámky týkající se kompozit, jež obsahují část přejatou z cizího živého jazyka. Tento systém má i M. Grevisse v *Le Bon Usage*.

I M.-F. Mortureux rozděluje kompozita na kompozita lidová a učená, tedy na ta, jež vznikají z francouzských základů slov a zachovávají řád francouzské skladby a na ta, jež vznikají z výpůjček z klasických jazyků a zachovávají skladbu klasických jazyků.

²³ Volné syntagma a věta nejsou jednotky v paměti zakódované, jejich prvky jsou volně zaměnitelné v rámci mluvnice a sémantiky.

Kompozita lidová následně dělí na ta, jež vznikla na verbálním základě (*composés à base verbale*) a na ta, jež vznikla na substantivním základě (*composés à base nominale*).

Kompozitum dle M.-F. Mortureux, je, znak, který je spojen s určitou představou, který má svou formu a který je zapsán v paměti mluvčích:

„... le nom composé, qui, comme tout lexème, est un signe, associe ce concept (qui devient le signifié du signe) à une forme (qui devient sonsignifiant), et, en l’inscrivant dans le lexique de la langue, il lui assure une reconnaissance collective...“²⁴.

Koncepce kompozit a kompozice M. M. Colase je generativní, velmi rozsáhlá, jsou zde zcela opomíjena nominální sousloví (*locution nominale*).

Za kompozita M. M. Colas považuje všechny jmenné (tedy substantivní) nesjednocené formy, které vykazují určitý stupeň splynutí:

„...Plutôt que d’entrer dans des querelles de dénomination - lexies composées ou complexes (Pottier), synapsies (Benveniste), unités syntagmatiques ou de signification (Guilbert), unités phraséologiques (Dubois), etc. -, nous convenons de désigner, sous l’appellation de noms composés, toutes les formes nominales non soudées présentant un certain « degré » de figement, quelle qu’en soit la présentation...“²⁵.

Henri Mitterand vymezuje kompozita negativně ve vztahu k slovům odvozeným. Od slov derivovaných se liší tím, že se skládají z více slovních kmenů:

„... Les composés se distinguent des dérivés en ce qu’ils comportent plusieurs thèmes de formation...“²⁶.

2.4. Jednota kompozita

V obecné rovině se dá říci, že kompozice a kompozita jsou ve francouzštině náročnější na posuzování než kompozice v češtině, neboť ve francouzštině existuje odlišná organizace normy mluveného jazyka a jazyka psaného.

Kompozita mají svou jednotu danou funkcí, rysy fonickými, přízvukem (jediný hlavní slovní přízvuk) a neoddělitelnosti jeho komponentů.

²⁴MORTUREUX, Marie-Françoise. *La lexicologie: entre langue et discours*. 2e éd. rev. et actualisée. Paris: Armand Colin, 2008, xii, s. 55.

²⁵COLAS, Michel Mathieu. *Essai de typologie des noms composés français*. *Cahiers de lexicologie*. 1996, č. 69, s. 73.

²⁶MITTERAND, Henri. *Les mots français*. 8. ed. mise à jour. 68e mille. Paris: Presses Univ. de France, 1992, s. 47.

Ve francouzštině se uplatňuje nedůsledně kritérium fonické, a to kvůli nesouladu mezi hranicí slabiky a hranicí slova.

Za spolehlivé kritérium ve francouzštině považuje Šabršula kritérium ortografické, i když se také projevuje jako kritérium nedostatečné (viz výše - odlišná organizace normy mluvené a psané):

„... Složky kompozita se píší dohromady (*gendarme, entracte*), nebo se spojují znaménkem *trait d'union* (*chef -d'œuvre*), ale za kompozita je možno uznat i některé útvary, které se v normě psané jeví jako tři slova (*pomme de terre*), přinejmenším v normě mluvené. Vzhledem k odlišné organizaci normy mluvené a normy psané by bylo možno také uvažovat o dvojím posuzování, tj. *pomme de terre* se jevílo jako tři slova grafická a jedno sdružené pojmenování (*locution*) v normě psané, ale jako fonické kompozitum. Syntaktické kritérium vede ke stejnému výsledku, nemůžeme kvalifikovat zvláštním adjektivem např. *pouhé pomme*...“²⁷.

2.5. Vlastnosti kompozit²⁸

Základní charakteristiky kompozit (podle M. Grevisse)²⁹

M. Grevisse přiřazuje kompozitům tyto základní vlastnosti:

a) Pokud první část kompozita obsahuje část učenou (*savante*), pak tato část přijímá buď koncovku *-o* (dle modelu kompozit přejatých z řečtiny, první část kompozita je tedy výpůjčkou z řečtiny), či koncovku *-i* (dle modelu latinských kompozit, první část těchto kompozit je tedy původu latinského) a druhou složku kompozita. Příkladem jsou tato slova: *Latino-américain; gallo-romain, franco-suisse, aérolithe, cocinomane* pro kompozita s řeckými elementy a *sourdi-mutité, insecticide* pro kompozita s prvky latinskými.

Problém vytvářejí slova jako *cancérigène* a *cancérogène*, kdy je druhý zmíněný spisovný a přesný, odkazující přímo k řeckému původu (jedná se tedy o termín) a tedy by se i měl zachovávat jeho tvar, nicméně v praxi je běžnější první zmíněný. To samé platí i v případě *taximètre* (vznik od *taxi*), který je více používán než *taxamètre*.

²⁷ ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 122.

²⁸ Všechny příklady v této části jsou převzaty z: GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, s. 191-202.

²⁹ GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, s. 191.

b) Kompozita dělíme do dvou základních skupin - na kompozita endocentrická (*composés endocentriques*) a exocentrická (*composés exocentriques*). Tato distinkce se využívá u určování rodu kompozit.³⁰ (Rod kompozita exocentrického se díky externímu původu hůře určuje, rod kompozita endocentrického je pak ve většině případů shodný s rodem "jádra". Příkladem je *un arc-en-ciel*.³¹

Endocentrická kompozita jsou kompozita, jejichž elementy jsou v kompozitu ve stejném vztahu jako podmět a přísudek ve větě (ze které dané kompozitum vzniklo; "jádro" (*noyau*) kompozita je tedy interního původu):

„... *les composés endocentriques dans lesquels les termes sont dans la même relation qu'un sujet et un prédicat dans la phrase...*“³².

Exocentrická kompozita obsahují naopak podmět, který stojí mimo základní skladební dvojici věty, ze které dané kompozitum vzniklo; jádro kompozita je externího původu:

„... *les composés exocentriques, qui correspondent au prédicat d'un sujet extérieur au composé...*“³³.

Příklady endocentrických kompozit³⁴: *une autoroute- une route qui est pour les autos; un oiseau-mouche- un oiseau qui ressemble au mouche un arc-en-ciel- un arc qui est dans le ciel.*

Příklady kompozit exocentrických³⁵: *une entrecôte- un morceau qui est entre les côtes; un rouge-gorge- un oiseau qui a la gorge rouge; un porte-plume- un objet qui porte la plume.*

Většina kompozit je exocentrického původu.

c) Charakteristikou kompozit vytvořených čistou kompozicí (*composition proprement dite*) je to, že elementy jsou obvykle spojeny spojovníkem, pokud nejsou koagulovaná. Kompozita vzniklá na základě nominalizace se obvykle také píšou se spojovníkem.

d) Kompozita vzniknuvší na základě prodloužení (*télescopage*), která také nazýváme *mots-valises* nebo *mots-porte-manteaux*, vznikají ze spojení jednoho slova a konce slova druhého.

³⁰ GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, s. 600.

³¹GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, s. 599.

³² GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, s. 191.

³³Tamtéž.

³⁴Kompozita jsou uvedena i s etymologickým vysvětlením.

³⁵Tamtéž.

Příkladem jsou tato slova: *franglais, phalanstère*. Stejně vznikla i slova *autobus-automobile* a *omnibus*, které dále vedlo k vzniku slov jako *trolleybus* a *bibliobus*.

Skládání slov na principu prodlužování se vyskytuje od poloviny 20. stol., a to díky stále narůstajícímu vlivu angličtiny nejenom na francouzský jazyk.

Dovolím si proto uvést další příklady: *Bionique - biologie a électronique; motel - motor* (převzaté z angličtiny) a *hotel. Transistor – transfer* (převzaté z angličtiny) a *resistor*.

Je však nutno rozlišit tento způsob tvoření od tvoření haplogií³⁶. Haplogií takto vzniklo např. *sorbonagre* (*sorbonne + onagre*), název sídla *Clermont-Ferrand* (*Clermont+ Montferrand*) a dalšími haplogiemi jsou slova *tragi-comédie* (*tragico-comédie*), *contrôle* (*contrerôle*) etc.

Z předchozího výčtu vlastností kompozit je vidět, že vyčerpávajícím způsobem popsal kompozita M.Grevisse, k jehož dílu se zároveň často odkazuje.

Vliv cizích kompozit

Šabršula zmiňuje vliv cizích kompozit, především vliv řeckého a latinského vzoru v tvorbě francouzských kompozit (viz níže), ač neuzivá dělení na kompozita učená a lidová.

Zmiňuje také vliv kompozit-anglicismů a celkově kompozit, která jsou ovlivněná angličtinou. Jsou to kompozita, ve kterých je determinující komponent v antipozici – příkladem budiž *Tennis-Club* a *Club de Tennis*.

Šabršula zároveň uvádí další charakteristiky kompozit, která jsou ovlivněná anglicismy:³⁷

a) Mohou, ale nemusí se psát se spojovníkem (*trait d'union*) - *baby corner* i *baby-corner*; *confert fraîcheur* i *confert-fraîcheur*.

b) Pořadí obou komponentů se může libovolně měnit (*fraîcheur-confert* i *confert-fraîcheur*). Vlivem těchto kompozit mizí i předložky z původních kompozit francouzských (*messages-vacances* namísto *messages de vacances*).

c) Často se kombinuje výraz anglický s výrazem francouzským (*shopping-cadeaux*).

³⁶ Haplogie je vynechání jedné ze dvou stejných, nebo podobných slabik ve slově zejména při rychlé řeči uvedeno v: KRAUS, Jiří. *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Vyd. 1. Praha: Academia, s. 296.

³⁷ ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 131.

2.6. Klasifikace kompozit

2.6.1. Rozdělení kompozit dle Jana Šabršuly³⁸

J. Šabršula kompozita dělí na na spřežky a kompozita vlastní.

Vlastní kompozitum se dá od spřežky odlišovat pouze na základě sémantické jednoty.

2.6.1.1. Spřežky (*Composition par juxtaposition*) a jejich třídění³⁹

1. Spřežky substantivní (*Substantifs composés par la juxtaposition*)

- Spřežka složená z podstatného a přídavného jména

Prvním typem je spřežkové substantivum vzniklé ze substantiva a adjektiva, kdy adjektivum je ve funkci přívlastku shodného. V tomto případě určující adjektivní komponent předchází určovaný. Tato kompozita jsou, jak je vidět z pozic elementů, z doby, kdy adjektivum bylo kladeno před substantivum.

Příkladem těchto kompozit jsou: *beau-père, bonheur, petit-beurre*, etc.

K těmto kompozitům se řadí také řada toponym jako *Villejuif*, patří sem také jména svatých a také i slova typu *Monsieur*, kde první složkou je determinant přívlastňovací.

V některých případech může determinující člen být vyjádřen zpodstatnělým přídavným jménem (příkladem je *blanc de balein*), zatímco závislý člen může být vyjádřen infinitivem (příkladem je *salle à manger*). Jak je vidět z předešlých příkladů, vztah mezi členy je vyjádřen předložkami *de* a *à*, setkáme se však i se spojovacími výrazy *en* a *sur*.

Dalšími procesy, které dal vzniknout těmto spřežkám, je synekdocha (*rouge-gorge*), metonymie (*la poire du bon chrétien*) a metafora (*aigue-marine*). Tyto procesy se i prolínaly a tak vedly ke vzniku přezdivek, které následně vedly k stanovení příjmení.

Mezi kompozita tohoto typu také patří ta, jež vznikla spojením, které je nejčastěji vyjádřeno spojkou *et*.

- Spřežka složená z příslovce a podstatného jména (případně participia změněného v podstatné jméno); příkladem je *bienfait*.

³⁸Uvedené překlady jsou převzaty z ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 124-127.

³⁹Šabršula uvádí překlady do francouzštiny pouze u kategorií Spřežky substantivní a Složená adjektiva, proto jsou v této části práce uvedeny pouze tyto dva překlady.

- Spřežka složená z přičestí přítomného (*participe présent*) a jejich přímých předmětů, příkladem je *lieutenant*.
- Spřežka složená z infinitivů, přičemž druhý má funkci předmětu přímého k prvnímu, příkladem budiž *laisser-passer*.

2. Složená adjektiva (*Juxtaposition*)

Tato adjektiva vznikají na základě spojení slova vyjadřující příslovce spolu s tvary slov, která jsou přídavná jména:

- příslovce s přídavným jménem nebo přičestím, příkladem je *bienheureux*,
- přídavné jméno, které má funkci příslovce s přítomným participiem, či minulým participiem, příkladem je *clairvoyant, haut-placé*,
- příslovečné *tout* s adjektivem, příkladem je *tout-puissant*),
- adjektivní kompozita se tvoří i s příslovci, příkladem je *bienséant*.

3. Zájmena

Příklady jsou následující: *celui-ci, moi-même, quiconque, n'importe qui*, apod.

Zájmena-spřežky tohoto typu nebývají složena ze zájmen, ale mohou obsahovat i části jiných slovních druhů, jako je příslovce, spojka, či sloveso.

Za zajímavá zájmena-spřežky se považují *celui, celle*, která vznikla na základě schopnosti zájmenných jednotek splynout ve vyšší entity. Tato vlastnost je zděděná z vlastností latinských zájmenných komponentů.

Dalším případem kompozice u ukazovacích zájmen je používání částí *-ci* a *-là*, které upřesňují význam.

Na principu kompozice byla vytvořena zájmena vztažná a neurčitá, jak si můžete všimnout v uvedených příkladech.

4. Složená příslovce

- Složená příslovce zkomponovaná z předložky a příslovce.

Příslovce – kompozita byla vytvořena kombinací předložky a příslovce, přičemž některá z nich si zachovala výraz složené formy, příkladem je *avant-hier*; jiná se naopak díky vývoji jazyka transformovala a získala vzhled slova jednoduchého; příkladem je *ici*.

- Složená příslovce zkomponovaná z předložky a podstatného jména; příkladem je *ensuite*.
- Složená příslovce zkomponovaná z předložky a adjektivav neutru; příkladem je *à travers, en général*.

- Složená příslovce složená z předložky a adjektiva ženského rodu, které je pojato substantivně, příkladem je *à droite ; à la dérobée*.
- Složená příslovce složená ze substantiva a adjektiva, která byla v akuzativu nebo absolutním ablativu; příkladem je *quelquefois*.
- Složená příslovce, která byla větou, příkladem je *peut-être*.

5. Předložková kompozita

Předložková kompozita jsou tvořena na stejném principu jako příslovce, bývá jím kombinace příslovce s komponentem.

6. Spojková kompozita

Tyto spojky jsou buď spojková kompozita, příkladem je *puis-que*; nebo složená příslovce, která fungují jako spojky, příkladem je *pourtant*.

2.6.1.2. Kompozita vlastní

Tato kompozita jsou složena z komponentů, které mezi sebou nevyjadřují vztahy svého spojení.

1. Substantiva

- Kompozita apoziční (*Composition par apposition*)⁴⁰

Tyto složeniny jsou typické pro jazyk odborný, pro vědeckou terminologii, v běžné mluvě se s nimi obvykle neseťkáváme.

Jedná se o složeninu, jež je složená z dvou substantiv, přičemž jedno z nich má funkci adjektiva (například *chou-fleur*). Určující složka může předcházet (viz *chef lieu*), nicméně ve většině případů část určující následuje za výrazem- tvoří apoziční a tímto způsobem mění význam.

- Substantiva složená ze dvou jmen, z nichž jedno je ve vztahu podřízenosti vůči druhému.

Tento typ kompozit, je takový, který vznikl při vypuštění předložky- například v případě *timbre-poste*. U tohoto typu můžeme také pozorovat, že kompozita vznikla pod vlivem anglických kompozit. Nicméně tato kompozita byla nahrazena kompozity, obsahujícími předložku viz *arc-en ciel, pomme de terre, etc*.

- Substantiva tvořena substantivy, z nichž jedno je ve funkci přívlastku neshodného.

⁴⁰ Jan Šabršula uvádí překlad do francouzštiny pouze u kompozit apozičních, proto se pouze tento překlad uvádí v této části práce.

Zbytky kompozit tohoto typu se většinou nacházejí ve jménech míst (jedná se o typ kompozit, které vznikaly dle středověké syntaxe a v pojetí A. Darmestera by se jednalo o spřežky). Příkladem jsou *Fontainebleau*, *Joinville-le-Pont*, etc. Do této skupiny můžeme také řadit vlastní jména příkladem budiž *Richard-Cœur-de-Lion*.

- Substantivní kompozita tvořená předložkou nebo příslovcem se jménem nebo slovesem.

Tato kompozita jsou tvořena elipsou – jedná se o výraz, který je zjednodušen (př. *arrière cour*, *avant bras*, *contre-poison*, *sans coeur*, etc.)

- Substantiva tvořená ze sloves a jejich předmětů.

V tomto případě se jedná o kompozita (*cache-col*, *abat-jour*, *casse-noisettes*, etc.), která se tímto procesem stále hojně tvoří.

Velmi zajímavým prvkem je samozřejmě obsažené sloveso, přičemž vznikly tři domněnky, které určují původ tvaru slovesa- imperativ, indikativ a tvar slovesa v 3. osobě singuláru indikativu přítomného. Ve složeninách středověkého původu, stejně jako ve složeninách, jejichž slovesný komponent je ve 2. osobě plurálu, můžeme vidět imperativ. Tato kompozita, stejně jako kompozita apoziciční, slouží především k označování skutečností odborného rázu.

2. Slovesa

Slovesa typu kompozit vlastních vznikla spojením podstatného jména a slovesa, v tom případě, kdy podstatné jméno bylo příslovečným určením, patří sem také participia a přídavná jména. Příkladem budiž *vermoulu* a *blanc-signé*.

V další části se budeme věnovat klasifikaci kompozit nejvýznamnějších francouzských lingvistů.

2.6.2. Klasifikace kompozit dle Henriho Mitteranda⁴¹

Henri Mitterand rozděluje entitu kompozit na kompozita vlastní (*les composés proprement dits*) a rekompozita (*recomposés*)⁴².

Kompozita vlastní jsou ta, kterých jsme schopni rozlišit minimálně dvě slova, která mohou sama o sobě fungovat ve výpovědi. Mají tedy stejné vlastnosti jako slova jednoduchá či derivovaná. H. Mitterand je klasifikuje dle gramatické příslušnosti: podstatná jména složená, přídavná jména složená, zájmena složená, slovesa složená, příslovce složená, předložky a spojky.

Příkladem kompozit vlastních je *pomme de terre, sourd-muet, celui-ci, avoir peur, sur-le-champ, étant donné, etc.*

Recomposés, jsou ta kompozita, jež obsahují minimálně dva slovní základy, přičemž alespoň jeden z nich může fungovat samostatně ve výpovědi, a to přinejmenším jako zkratka.

„... *et les récomposés, qui comportent au moins un radical privé de toute possibilité d'autonomie dans un énoncé français, sinon à titre d'abréviation (éléments grecs et latins : thermocautère, automobile, télévison, kleptomanie ; éléments modernes à finale altérée : filmographie, franco-anglais...*“⁴³.

Kořen může být původu řeckého, či latinského, ale i o francouzského (případně o kořen vypůjčený z cizího (živého) jazyka), jehož koncová slabika utrpěla změnu důsledkem procesu kompozice. Příkladem rekompozit je *automobile, télévision, filmographie, etc...* Rekompozita mohou být dvojího typu, rekompozita klasická (*les recomposés classiques*) a rekompozita moderní (*les recomposés modernes*).

Rekompozita klasická se řadí k slovníku odbornému, příkladem je *philologie, chimie a pédicure*. Rekompozita moderní mají také latinský řecký původ, za příklad uvedeme *franco-allemand*.

⁴¹ Všechny příklady v této části jsou převzaty z: MITTERAND, Henri. *Les mots français*. 8. ed. mise à jour. 68e mille. Paris: Presses Univ. de France, 1992, s. 40-57.

⁴² Termín *recomposés* je převzat z publikace M. Martineta: *Éléments de linguistique générale*, s. 135.

⁴³ MITTERAND, Henri. *Les mots français*. 8. ed. mise à jour. 68e mille. Paris: Presses Univ. de France, 1992, s. 47.

2.6.3. Klasifikace kompozit dle Marie-Françoise Mortureuxové⁴⁴

M.-F. Mortureux dělí kompozita na kompozita lidová a učená.

2.6.3.1. Kompozita lidová (*Composés populaires*)

Kompozita na verbálním základě (*Composés à base verbale*)

Kompozita na verbálním základě vznikají zpodstatněním sledu slov, při zachování francouzské skladby, která staví sloveso před jeho komplement.

M.-F. Mortureux uvádí, že velké množství kompozit je tvořeno tímto způsobem a jsou to kompozita typu V+N.

Příkladem je *prie-Dieu, sèche-cheveux*, etc.

Kompozita na substantivním základě (*Composés à base nominale*)

Kompozita na substantivním základě neobsahují sloveso, ale podstatné jméno a jeho komplement.

Příkladem je *porte-fenêtre*.

2.6.3.2. Kompozita učená (*Composés savants*)

Koncepce kompozit učených je stejná jako u M. Grevisse a A. Niklas-Salminen (viz níže), jedná se o kompozita s komponenty vypůjčených z řečtiny a latiny, sled komponentů kompozita je determinovaný-determinující (*dé-da*).

Příklady jsou: *philanthrope, misanthrope, philosophie*, etc.

M.-F. Mortureux se další klasifikací kompozit učených nezabývá, pouze zmiňuje non-autonomní základy (*bases non autonomes*), tedy afixy jako **-gène, -cide**, které jsou zahrnuty ve francouzských lexikálních morfémech a používají se ve specializovaném slovníku.

⁴⁴ Všechny příklady v této části jsou převzaty z: MORTUREUX, Marie-Françoise. *La lexicologie: entre langue et discours*. 2e éd. rev. et actualisée. Paris: Armand Colin, 2008, xii, s. 54-56.

2.6.4. Klasifikace kompozit dle Aïno Niklas-Salminena⁴⁵

A. Niklas-Salminen dělí kompozita dle jejich procesu skládání - kompozita vzniklá kompozicí učenou (*composition savante*) a kompozita vzniklá kompozicí lidovou (*composition populaire*).

2.6.4.1. Kompozita učená (*Composés savants*)

Kompozita učená jsou kompozita, která vznikala skládáním přímých výpůjček z klasických jazyků, z řečtiny a latiny a ve kterých jsou respektována pravidla řecké a latinské kompozice.

A. Niklas-Salminen dělí kompozita učená na kompozita složená z:

- latinských prvků; první element složeniny končí na samohlásku **-i**; příkladem budiž *viticole*,
- řeckých prvků první element složeniny končí na samohlásku **-o**; příkladem je *bibliophile*,
- jednoho prvku latinského a druhého řeckého, jako je *automobile*; případně z jednoho prvku z jazyka klasického a druhého z francouzštiny, příkladem je tak *juxtaposer*. Tato kompozita jsou označována za hybridní.

1.6.4.2. Kompozita lidová (*Composés populaires*)

Pro kompozita lidová používá gramatickou klasifikaci, která obsahuje kategorie podstatných jmen, jmen přídavných a sloves.

1. Podstatná jména složená (*Noms composés*)

- **Kompozita typu Substantivum + Substantivum (*Nom + Nom*)**

Vztah mezi dvěma jmény je doplňkový⁴⁶, příkladem mohou být *canapé-lit*, *porte-fenêtre*, *wagon-restaurant* apod.

Do této skupiny řadíme i kompozita, ve kterých druhé jméno doplňuje první bez použití předložky, příkladem je: *timbre-poste*.

- **Kompozita typu Substantivum + Předložka + Substantivum či sloveso v infinitivu (*Nom + Préposition + Nom ou verbe à l'infinitif*)**

V tomto případě je druhé jméno doplněním prvního a připojeno předložkou. Příkladem jsou tyto složeniny: *pomme de terre*, *boîte aux lettres*, *moulin à vent*.

⁴⁵ Všechny příklady v této části jsou převzaty z NIKLAS-SALMINEN, Aïno. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997, s. 74-78.

⁴⁶ „...on peut repérer des rapports attributifs (*N1 est N2*)... “ NIKLAS-SALMINEN, Aïno. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997, s. 75.

- **Kompozita typu Adjektivum + Substantivum (*Adjectif + Nom*)**

Příkladem jsou tyto složeniny: *bon sens, belle-fille*.

- **Kompozita typu Substantivum + Adjektivum (*Nom + Adjectif*)**

Druhý prvek kompozita může být i slovesné přičestí, jak přítomné, tak minulé. Mezi příklady tohoto typu patří: *amour-propre, bande dessinée, cerf-volant*.

- **Kompozita typu Sloveso + Substantivum (*Verbe + Nom*)⁴⁷**

V tomto případě substantivum často bývá předmětem přímým k slovesu. Příkladem jsou kompozita jako *brise-glace, tire-bouchon*. (*Il brise la glace. On tire le bouchon.*⁴⁸)

V některých případech kompozit V+N, je nutno přistoupit k jiné interpretaci funkce substantiva.⁴⁹

Kompozita typu Sloveso + Přídavné jméno, či Příslovce, či Zájmeno (*Verbe + Adjectif ou Adverbe ou Pronom*)

Do této skupiny patří kompozita *gagne-petit, passe-partout, faitout*, etc.

- **Kompozita typu Sloveso + Sloveso (*Verbe + Verbe*)**

V tomto případě slovesa mohou být jak v souřadném vztahu, tak ve vztahu závislém.

Příkladem kompozita se slovesy ve vztahu souřadném je *cache-cache*; kompozita se slovesy ve vztahu závislém je *laisser-aller*.

2. **Přídavná jména složená (*Adjectifs composés*)**

- **Kompozita typu přídavné jméno + Přídavné jméno (*Adjectif + Adjectif*)**

Příkladem je kompozitum *courte-vetû, franco-belge, surdimutité*. Je zajímavé, že v kompozitech lidových tohoto typu končí často první element na samohlásky *-i* a *-o*. Díky tomu vidíme, že většina těchto kompozit kopíruje způsob tvoření kompozit učených, řeckých i latinských.

Výše zmíněná kompozita (typu Přídavné jméno + Přídavné jméno, jejichž první komponent končí na samohlásky *-i* a *-o*) jsou identická k *recomposés modernes* Henriho Mitteranda.

⁴⁷ Kompozitům typu Sloveso + Substantivum, tedy kompozitům verbonominálním, předmětu této práce, je více prostoru věnováno v podkapitole Kompozita V+N.

⁴⁸ Poznámka autorky.

⁴⁹ Více v kapitole kompozita typu V+N.

- **Kompozita typu Příslovce + Příčestí přítomné, či minulé (*Adverbe + Participe présent ou Participe passé*)**

Příkladem těchto kompozit je *maleatendant*.

- **Přídavné jméno + Podstatné jméno (*Adjectif + Nom*)**

Příkladem těchto kompozit je *bleu canard, jeune citron*.

3. Slovesa složená (*Verbes composés*)

V rámci kompozit tohoto typu můžeme najít dávná kompozita jako *bouleverser*, ale také skupinu kompozit, ve které jedna část kompozita závisí na operativním slovesu jako *faire partie*...

Posledně jmenovaná skupina sloves-kompozit je problematická, protože zde nastává otázka rozdílu mezi kompozitem a souslovím, stejně jako v případě kompozita-přídavného jména složeného z adjektiva a substantiva.

Následující klasifikace je podobná této, je však mnohem detailnější.

2.6.5. Klasifikace kompozit dle Maurice Grevisse⁵⁰

M. Grevisse dělí kompozita na ta, která jsou složená z čistě francouzských elementů (*Éléments français*) a na ta, která jsou složená z cizojazyčných elementů (*Éléments étrangers*).

2.6.5.1. Kompozita složená z čistě francouzských elementů, tedy kompozita lidová (*Éléments français*)

Vlastní kompozice (*Composition proprement dite*)

1. Slovesa + Jméno (*Verbe + Élément nominal*), jméno bez určovatele, případně zájmena (*Nom sans déterminant, parfois pronom*)

- Sloveso + předmět přímý (*Verbe + objet direct*), proces velmi častý, příkladem je *abat-jour, prie-Dieu*.
- Sloveso + podmět (*Verbe + sujet*), příkladem je *pense-bête, saute-mouton*.

2. Předložka (nebo Příslovce) + Jméno, či Sloveso (*Préposition ou Adverbe + Nom ou Verbe*)

- Předložka (nebo příslovce) + sloveso, v tomto případě se používají tyto předložky:

à příkladem je *attirer; contre*, příkladem je *contremander*; *entre*, příkladem je *entrouvir; sous*, příkladem je *soumettre; sur*, příkladem je *surcharger; outre*, příkladem je *outrpasser; par*, příkladem je *parachever; pour*, příkladem je *pourchasser; tré*, příkladem je *trépasser*.

- Předložka (nebo příslovce) + jméno, příkladem je použití předložky:

avant, tvořící *avant-scène*, *contre*, tvořící *contre-allée*; *sur*, tvořící *surproduction*; *sous*, tvořící *sous-bail*; *quasi*, tvořící *quasi-silence*, etc.

3. Jméno + jméno v pozici komplementu⁵¹ (*Nom + Nom complément*)

- Doplněk následuje jméno (bez předložky), příkladem je *timbre-poste, wagon-lit*.
- Doplněk předchází jméno, příkladem je *autoroute*.

4. Slova souřadná bez použití pomlky či spojky (*Mots coordonnés sans pause ni conjonction*)

- Kompozita-jména vytvořená ze dvou jmen, příkladem je *un sour-muet, une porte-fenêtre*, etc.

⁵⁰ Všechny příklady v této části jsou převzaté z: GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, s. 191-202.

⁵¹ Jako překlad francouzského výrazu *complément* jsem zvolila počestštlé *komplement*.

- Kompozita-jména vytvořená z dvou sloves, nebo ze slovesa se opakujícího, příkladem budiž *chausse-trape, cache-cache*.
- Přídavná jména-kompozita vytvořená z dvou přídavných jmen, příkladem budiž *aigre-doux, sourd-muet*.
- Slovesa-kompozita vytvořená z dvou synonymních sloves, příkladem budiž *tournevirer*.

Nominalizace syntagmatu či věty (*Nominalisation d'un syntagme ou d'une phrase*)

1. Syntagmatu

Nominalizací syntagmatu, tedy zpodstatněním syntagmatu vznikají kompozita, která obsahují:

- Předložka a Podstatné jméno (*Préposition+Nom*), příkladem je *l'après-midi*.
- Předložka + Sloveso v infinitivu (*Préposition+Infinitif*), příkladem je *une affaire*.
- Syntagmata nominalizovaná zmizením celého slova a předložky (*Syntagmes compléments nominalisés par effacement du mot complété et de la Préposition*), příkladem budiž *un terre-neuve*.
- Sloveso+ Komplement (*Verbe + Complément*), příkladem je *un faire-valoir*.
- Další příklady (*Les cas divers*), příkladem budiž *un va-et-vient*.

2. Vět

- Imperativu (*à l'impératif*), příkladem budiž *un laissez-passer*.
- Podmět + Sloveso + případné komplementy (*Sujet + Verbe + Compléments éventuels*), příkladem budiž *un on-dit*.

Kompozita vzniklá ze splynutí syntagmatu (*Composés résultant du figement d'un syntagme*)

- Syntagmata jmenná (*Syntagmes nominaux*), příkladem je *rond-point*.
- Syntagma adjektivní (*Syntagmes adjectivaux*), příkladem je *bien-aimé*.
- Syntagma slovesná (*Syntagmes verbaux*), příkladem je *s'enfuir*.
- Syntagma příslovečná (*Syntagmes adverbiaux*), příkladem je *avant-hier*.
- Složené předložky (*Prépositions composées*), příkladem je *malgré*.
- Složené spojky (*Conjonctions composées*), příkladem je *lorsque*.
- Uvozovací výrazy (*Mots-phrases*), příkladem je *adieu*.

2.6.5.2. Kompozita vytvořená z cizojazyčných elementů, tedy kompozice učená (*Éléments étrangers*)

Latinské elementy (*Éléments latins*)

Latinské elementy se vyskytují v kompozitech s cizími prvky méně obvykle než elementy řecké.

Latinský původ slova (komponentu kompozita) značí koncovka *-i*, kterou končí první komponent, druhý element bývá nejčastěji (uvedeno spolu s příklady):

-icide : *insecticide*, *-cole* : *viticole*, *-culteur*, *-culture* : *apiculteur*, *-fère* : *crucifère*, *-fique* : *soporifique*, *-fuge* : *centrifuge*, *-vore* : *granivore*.

Řecké elementy (*Éléments grecs*)

Řecké elementy se významně podílejí na kompozici, především v oblasti vědy a techniky, tento vliv také ukazuje důležitou roli řečtiny v moderních jazycích. Dovolím si zde pouze zmínit některé řecké komponenty.

1. Elementy nominální (*Éléments nominaux*)

Nominální elementy mohou předcházet i následovat francouzský element; v případě, že předcházejí, připojí se k němu koncovka *-o*; v případě, že následují, získají koncovku němé *e*, či sufix (*-iste*, *-ie*, *isme*). Příklady řeckých elementů (spolu s příklady):

aér-: *aérolithe*, *bibli-*: *bibliophile*, *-carp*: *gymnocarpe*, *dém-*: *démographie*, *-hydr-*: *chlorhydrique*, *morph-*: *morphologie*, *péd-*: *pédologie*, *thé-*: *monoteisme*, ...

2. Elementy adjektivní (*Éléments adjectivaux*)

Tyto prvky obvykle předcházejí; příkladem je:

archéo-: *archéologie*, *hémi-*: *hémiptère*, *paléo-*: *paléographie*, *pseudo-*: *pseudopode*, ...

3. Elementy příslovečné (*Éléments adverbiaux*)

Tyto prvky obvykle předcházejí; příkladem je:

télé-: *télescope*, *di(s)-*: *dipode*, *eu-*: *eugénisme*, ...

4. Elementy předložkové (*Éléments prépositionnels*)

Tyto prvky obvykle předcházejí; příkladem je:

ana-: *anachronisme*, *endo-*: *endogène*, *méta-*: *métaphase*, ...

5. Elementy slovesné (*Éléments verbaux*)

Tyto prvky jsou obvykle postponované; příkladem je:

-gène: *hydrogène*, *-scope*: *spectroscope*, *-phage*: *hippophage*, ...

Kombinace řeckých a latinských elementů (*Combinaison mixtes gréco-latins*)

Kombinací řeckých a latinských elementů vznikla například tato kompozita:

autoclave, bicuclette, hippomobile, polyvalence...

Hybridní tvary kompozit, ve kterých je jedna část kompozita francouzského původu
(*Formations hybrides dont un élément est français*)

1. Jména formovaná z doplňku a doplňovaného slova (*Noms formés d'un complément + mot complété*)

- První prvek je francouzský, končící na *-o*; příkladem jsou: *boulodrome, gazomètre, cocaïnomane*.
- Druhý prvek je francouzský; příkladem jsou: *héliogravure, pyrogravure*.

2. Řecký či latinský prvek je adverbium, či adjektivem (tyto prvky se přibližují prefixům).

Patří mezi ně:

anti-: *antidater*, *auto-*: *autocollant*, *crypto-*: *cryptocalviniste*, *ex-*: *ex-mari*,
hyper-: *hypermarché*, *juxta-*: *juxtaposition*, *mini-*: *minicassette*, *pseudo-*:
pseudo-scientifique, *vice-*: *vice-président*.

3. Řecký či latinský prvek s předložkou, které je následována jménem
(*L'élément latin ou grec joue le rôle d'une préposition suivie de son régime*).

- Předložkové syntagma je nominalizované, a tak vytváří exocentrická kompozita, jako *paralittérature, précombustion...*
- Předložkové syntagma má roli adjektiva, které může být následně nominalizované. Tento proces přenáší latinským a řeckým prvkům funkci, která připadá francouzským předložkám. Příkladem je *antirobot*.

4. Latinské prvky (*bi-, tri-, quasi-, multi-, omni-*) nebo řecké (*mono-, poly-*) má roli adjektiva nebo určovatele množství; syntagma, které je na počátku adjektivní, je následně snadno nominalizované.

5. Řecké a latinské prvky slouží k francouzské derivaci.

Elementy vypůjčené z jiných cizích jazyků

1. Italské elementy

Z italštiny byla převzatá prvky *parasol*, a *parament*, díky nim francouzština vytvořila slova jako *parapluie, paragrêle, parachute...*

2. Anglické elementy

Z angličtiny francouzština převzala prvky *self-* a *-man*. Příklady jsou: *self-étreinte, self-écondité, bagageman...*

2.6.6. Klasifikace kompozit dle Michel Mathieu Colase⁵²

Jak je vidět dále, klasifikace M. M. Colase významně rozšiřuje a obohacuje morfologické klasifikace jiných francouzských lingvistů, které byly limitovány na.

1. Kompozita předložka + substantivum (*Préposition + Nom*); příkladem je *après-midi*.
2. Kompozita substantivum + substantivum (*Nom + Nom*); příkladem je *timbre poste*.
3. Kompozita adjektivum + substantivum (*Adjectif + Nom*); příkladem je *grand ensemble*.
4. Kompozita substantivum + adjektivum (*Nom + Adjectif*); příkladem je *amour propre*.
5. Kompozita sloveso + substantivum (*Verbe + Nom*); příkladem je *tire-bouchon*.
6. Kompozita substantivum + **de** + substantivum (*Nom + de + Nom*); příkladem je *pomme de terre*.

M. M. Colas kompozita klasifikuje následovně:

1. Výpůjčky (*Emprunts*); příkladem je: *curriculum vitae, pop art*.
2. Kompozita onomatopoická a asimilovaná (*Onomatopées et mots assimilés*); příkladem je: *train-train, bric-à-brac*.
3. Písmena, zkratky, akronymy (*Lettres, abrévations et sigles*); příkladem je: *un a, V/m (volt par mètre), P.-D.G.*
4. Kompozita složená z částic (*Composés sur particules*)⁵³; příkladem je: *tôt-fait, bien-être*.
5. Kompozita složená z číslovek základních (*Composés sur cardinaux*); příkladem je *trente et un (jeu)*.
6. Kompozita učená (*Composés sur thèmes savants (et assimilés)*); příkladem je *surdi-muté*.
7. Kompozita slovesná (*Composés sur verbes*); příkladem je *couche-tard*.
8. Kompozita adjektivní (*Composés sur adjectifs*); příkladem je *clair-obscur*.

⁵² Všechny příklady z této části jsou převzaty z: COLAS, Michel Mathieu. Essai de typologie des noms composés français. *Cahiers de lexicologie*. 1996, č. 69, s. 71-125.

⁵³ Do této části M. M. COLAS zahrnuje i prefixovaná slova (*Composés sur préfixes, particules non-autonome*), jako například *mini-jupe*.

9. Kompozita adjektivum + substantivum (*Composés Adjectif + Nom*); příkladem je *beau-frère*.
10. Kompozita substantivum + adjektivum (*Composés Nom + Adjectif*); příkladem je *table ronde*.
11. Kompozita substantivum + substantivum (*Composés Nom + Nom*); příkladem je *appareil photo*.
12. Kompozita substantivum (*Composés Nom + de + X*); příkladem je *raz-de-marée*.
13. Kompozita substantivum (*Composés Nom + à + X*); příkladem je *pot à tabac*.
14. Kompozita substantivum (*Composés Nom + en + X*); příkladem je *mise en scène*.
15. Kompozita substantivum (*Composés Nom + autres Prépositions + X*); příkladem je *service après vente*.
16. Kompozita substantivum + jiné (*Composés Nom + divers*); příkladem je *mise-bas*.
17. Kompozita větná a souslovná (*Composés sur phrases et locutions diverses*); příkladem je *je-ne-sais-quoi*.

Je zde nutné zmínit, že ve třídách kompozit 4-8, částice, číslovky, učené výrazy, slovesa a přídavná jména tvoří pouze první část kompozita a proto M.M.Colas rozšiřuje svou klasifikaci o kompozita, která se skládají ze dvou a více jmen a/nebo adjektiv:

18. Rozšíření pro kompozita typu adjektivum + substantivum (*Expansions de A + N*); příkladem je *beau-petit-fils*.
19. Rozšíření pro kompozita typu substantivum + adjektivum (*Expansions de N + A*); příkladem je *lapin noir et feu*.
20. Rozšíření pro kompozita typu substantivum + substantivum (*Expansions de N + N*); příkladem je *poisson-porc-épic*.
21. Rozšíření pro kompozita typu substantivum *de* substantivum (*Expansions de N de N*); příkladem je *libre-service de gros*.
22. Rozšíření pro kompozita typu substantivum *à* substantivum (*Expansions de N à N*); příkladem je *oeuf dur à la russe*.
23. Rozšíření pro kompozita typu substantivum *en* substantivum (*Expansions de N en N*); příkladem je příkladem je film *en noir et blanc*.

24. Rozšíření pro kompozita typu substantivum předložka substantivum (*Expansions de N Prép N*); příkladem je *jeux Olympiques pour handicapés*.

25. Další rozšíření (*Expansions diverses*); příkladem je *vente de particulier à particulier*.

Z předchozího výčtu lze dedukovat, že každá kategorie obsahuje i další podkategorie, což ústí ve více než 700 sečteným typům, jak uvádí autor článku.

2.7. Shrnutí přístupů lingvistů ke kompozitům

Pro shrnutí si zde dovoluji uvést tabulku s přehledem klasifikací kompozit, které jsou uvedené v této práci.

Tabulka č. 1: Klasifikace kompozit dle různých autorů

Klasifikace kompozit		
J. Šabršuly	Spřežky (<i>Composés par juxtaposition</i>) Spřežky substantivní (<i>beau-père</i>) Složená adjektiva (<i>bienheureux</i>) Zájmena (<i>celui-ci</i>) Složená příslovce (<i>avant-hier</i>) Předložková kompozita Spojková kompozita (<i>pourtant</i>)	Kompozita vlastní (<i>Composition par apposition</i>) Substantiva (<i>timbre-poste</i>) Slovesa (<i>vermoulu</i>)
H. Mitteranda	Recomposés (Rekompozita) Recomposés classiques (<i>philologie</i>) Recomposés modernes (<i>franco-allemand</i>)	Composés proprement dits (Kompozita vlastní) Podstatná jména složená (<i>pomme de terre</i>) Přídavná jména složená (<i>sourd-muet</i>) Zájmena složená (<i>celui-ci</i>) Slovesa složená (<i>avoir peur</i>) Příslovce složená (<i>sur-le-champ</i>) Předložky a spojky (<i>étant donné</i>)
M. Grevisse	Composés des éléments français (Kompozita složená z čistě francouzských elementů), vzniklá Vlastní kompozici (<i>surcharger</i>) Nominalizací syntagmatu či věty (<i>affaire</i>) Splynutím syntagmatu (<i>rond-point</i>)	Composés des éléments étrangers (Kompozita složená z cizojazyčných elementů) Latinských elementů (<i>viticole</i>) Řeckých elementů (<i>anachronisme</i>) Řeckých a latinských elementů (<i>biculette</i>) Hybridní tvary, jedná část kompozita je francouzská (<i>boulodrome</i>)
A. Niklas-Salminena	Composés populaires (Kompozita lidová) Podstatná jména složená (<i>wagon-restaurant</i>) Přídavná jména složená (<i>bleu canard</i>) Slovesa složená (<i>bouleverser</i>)	Composés savants (Kompozita učená) Kompozita složená z latinských elementů (<i>viticole</i>) Kompozita složená z řeckých prvků (<i>bibliophile</i>) Kompozita složená z jednoho prvku latinského a druhého řeckého (<i>automobile</i>), případně z jednoho prvku klasického jazyka a z druhého francouzského (<i>juxtaposer</i>)
M.-F. Mortureux	Composés populaires (Kompozita lidová) Kompozita na verbálním základě (<i>prie-Dieu</i>) Kompozita na substantivním základě (<i>porte-fenêtre</i>)	Composés savants (Kompozita učená) (<i>géographie</i>)
M.M. Colase	Výpůjčky (<i>pop art</i>) Kompozita onomatopoická a asimilovaná (<i>bric-à-brac</i>) Písmena, zkratky, akronymy (<i>P.-D.G.</i>) Kompozita složená z částic (<i>bien-être</i>) Kompozita složená z číslovek základních (<i>trente et un (jeu)</i>)	

	<p>Kompozita učená (<i>surdi-mutité</i>) Kompozita slovesná (<i>couche-tard</i>) Kompozita adjektivní (<i>clair-obscur</i>) Kompozita adjektivum + substantivum (<i>beau-frère</i>) Kompozita substantivum + adjektivum (<i>table-ronde</i>) Kompozita substantivum + substantivum (<i>appareil photo</i>) Kompozita substantivum (<i>raz-de-marée</i>) Kompozita substantivum (<i>pot à tabac</i>) Kompozita substantivum (<i>mise en scène</i>) Kompozita substantivum (<i>service après vente</i>) Kompozita substantivum + jiné (<i>mise-bas</i>) Kompozita větná a souslovná (<i>je-ne-sais-quoi</i>) Rozšíření pro kompozita typu adjektivum + substantivum (<i>beau-petit-fils</i>) Rozšíření pro kompozita typu substantivum + adjektivum (<i>lapin noir et feu</i>) Rozšíření pro kompozita typu substantivum + substantivum (<i>poisson-porc-épic</i>) Rozšíření pro kompozita typu substantivum <i>de</i> substantivum (<i>libre-service de gros</i>) Rozšíření pro kompozita typu substantivum <i>à</i> substantivum (<i>oeuf dur à la russe</i>) Rozšíření pro kompozita typu substantivum <i>en</i> substantivum (<i>en noir et blanc</i>) Rozšíření pro kompozita typu substantivum předložka substantivum (<i>jeux Olympiques pour handicapés</i>) Další rozšíření (<i>vente de particulier à particulier</i>)</p>
--	---

Zdroj: vlastní tvorba na základě klasifikací uvedených autorů

V praktické části se budeme řídit klasifikací Aïno Niklas-Salminena.

2.8. Kompozita typu V+N

V této části práce budu vycházet z publikace *La lexicologie : entre langue et discours* Marie-Françoise Mortureux, z publikace *Le bon usage* Maurice Grevisse, z publikace *La lexicologie* Aïno Niklas-Salminen a z dvou článků Florence Villoing - *Les mots composés du français : arguments en faveur d'une construction morphologique*⁵⁴ a *Les mots composés*⁵⁵. Také využiji informací uvedených v prezentaci profesorky Université de Paris 3 - Sorbonne nouvelle, Pollet Samvelian⁵⁶, *La Composition: Analyse des composés*.⁵⁷

Kompozita typu V+N se nacházejí v kategorii kompozit lidových (do kompozit V+N nepočítám tedy kompozita NV, jejichž komponenty jsou převzaty z klasických jazyků, např. *lipolyse, mélanophore*⁵⁸), v podkategorii podstatných jmen (dle klasifikace dle A. Niklas-Salminena).

Jak sám název napovídá, jedná se o kompozita, jež jsou složená ze slovesa a podstatného jména. Tato kompozita se nacházejí v kompozitech exocentrických, spolu s kompozity typu Préposition + Nom (předložka a substantivum) a s početnou částikompozit typu Numéral + Nom (číslovka a substantivum) :

„... *Les noms composés Verbe + Nom et Préposition + Nom sont tous de type exocentrique, ainsi que la plupart des composés Numéral + Nom (un deux-roues est un véhicule à deux roues, un trois-mâts un bateau à trois mâts, etc.)...*“.⁵⁹

V minulosti se lingvisté zajímali především o to, jak se liší větná konstrukce od kompozita (to je i zmíněno v této práci výše - A. Darmesteter a elipsa ve větě, jež dává vznik kompozitum; A. Darmesteter zastává teorii, že sloveso v kompozitu V+N je imperativního původu.⁶⁰)

Dnes je hlavním předmětem zájmu otázka, od které chvíle se větná konstrukce začne chovat jako lexikální jednotka, tedy kompozitum.

⁵⁴ VILLOING, Florence. *Les mots composés du français : arguments en faveur d'une construction morphologique. Cahiers de Grammaire: Morphologie et Lexique*. 2003, č. 28, s. 183-196.

⁵⁵ VILLOING, Florence. *Les mots composés V+N*. In: FRADIN, B. a kolektiv (2009), *Aperçus de morphologie du français*, Saint-Denis, Presses universitaires de Vincennes, s. 175-198.

⁵⁶ <http://www.ilpga.univ-paris3.fr/pages-personnelles/samvelian/index.htm> (25.2.2013)

⁵⁷ SAMVELIAN, Pollet. *La Composition : Analyse des composés*, cit.25.2.2013. dostupné z WWW: <www.ilpga.univ-paris3.fr/.../LEXICOLOGIE-7.ppt>.

⁵⁸ Tyto příklady jsou převzaty z VILLOING, Florence.: *Les mots composés V+N*. In: FRADIN, B. a kolektiv (2009), *Aperçus de morphologie du français*, Saint-Denis, Presses universitaires de Vincennes, s. 184.

⁵⁹ SAMVELIAN, Pollet. *La Composition : Analyse des composés*, cit.25.2.2013. dostupné z WWW: <www.ilpga.univ-paris3.fr/.../LEXICOLOGIE-7.ppt>.

⁶⁰ GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, s. 192.

Verbonominální kompozice je velmi produktivní, a to zvláště v románských jazycích.

Kompozice: Proces morfologický nebo syntaktický?

Právě studium kompozit V+N s sebou významně přineslo problematiku procesu tvorby kompozicí, a to, jaké je její postavení mezi syntaxí a morfologií.

Kompozita V+N jsou sice předmětem bádání lingvistů již od 19. století, ale v centru zájmu stála především otázka, zda jsou tato kompozita tvořena morfologicky nebo jsou původu syntaktického. Na základě této otázky se vyvinuly dvě analýzy konstrukce kompozit V+N- syntaktická a morfologická.

Syntaktická konstrukce kompozit V+N

Na kompozita V+N je nahlíženo jako na větné konstrukce proto, že:

- a) sloveso je ve tvaru třetí osoby singuláru indikativu přítomného, či ve tvaru druhé osoby singuláru imperativu, což automaticky odkazuje k syntaktické interpretaci slovní sekvence;
- b) vztah mezi slovesem a jménem je analyzován jako vztah sloveso-předmět, tedy vztah, který je čistě syntaktický.

V syntaktické analýze se objevuje několik problémů, především proto, že nejsme schopni zjistit, zda slovesná část v kompozitu V+N je původu imperativního, či indikativního přítomného.

Výše zmíněný druhý bod syntaktické konstrukce kompozit V+N je také problematický, neboť každý vztah sloveso - předmět nedá vzniknout kompozitu V+N, navíc se setkáváme v kompozitech V+N i s jiným vztahem než sloveso - předmět (viz *pense-bête* v kapitole Klasifikace kompozit dle Aino Niklas-Salminena). Z těchto důvodů je syntaktický původ považován za nepřesný.

Morfologická konstrukce kompozit V+N

Morfologická konstrukce kompozit V+N se opírá o poznatky lexematické morfologie.

Kompozita V+N jsou kompozita složená z lexémů. Vztahy mezi složkami kompozita nejsou povahy syntaktické, ale čistě sémantické. Následně:

- a) slovesná složka kompozita je lexém, nikoli pouhý časovaný tvar (*forme fléchie*), nenesou tedy žádnou slovesnou kategorii;

b) vztah mezi slovesnou a jmennou částí není syntaktické, ale sémantické povahy.

Přes všechny sporné linie se významní lingvisté 19. a 20. století se nejčastěji přikláněli k původu syntaktickému a v této práci se k němu budeme také přiklánět a vycházet z něho.

Morfologické charakteristiky verbonominálních kompozit

Výsledná gramatická kategorie verbonominálních kompozit je substantivum

Komponenty kompozita je sloveso a podstatné jméno. Pořadí komponentů kompozita je pak určený-určující (determinovaný-determinující; *déterminé-déterminant, dé-da*).

Sloveso a substantivum v kompozitu V+N

Ve většině případů je jméno právě předmětem přímým slovesu (příkladem je *lave-linge*⁶¹), ale může být i jeho jiným komplementem, např. příslovečným určením v *réveille-matin*⁶²).

Sloveso v kompozitu V+N, ve kterém je substantivum předmětem přímým k slovesu, může být buď ve formě druhé osobě singuláru imperativu, či v třetí osobě singuláru indikativu přítomného. Jedná se o nejkratší tvar slovesa. Příkladem je *lave-vaiselle*⁶³.

V případě kompozita V+N, ve kterém je substantivum podmět k slovesu, je sloveso původu imperativního (druhá osoba singuláru). Příkladem je *croque-monsieur*⁶⁴.

Rod kompozit V+N

Dle M.-F. Mortureux verbonominální kompozita vzniklá kompozicí na slovesném základě jsou vždy rodu mužského:

„... *le nom composé est masculin (genre non marqué)*. ...“⁶⁵

Příkladem je: *un couvre-lit, un prie-Dieu, un ouvre-boîtes*⁶⁶

⁶¹ MORTUREUX, Marie-Françoise. *La lexicologie: entre langue et discours*. 2e éd. rev. et actualisée. Paris: Armand Colin, 2008, xii, s. 54.

⁶² Tamtéž.

⁶³ GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, s. 191.

⁶⁴ GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, s. 192.

⁶⁵ MORTUREUX, Marie-Françoise. *La lexicologie: entre langue et discours*. 2e éd. rev. et actualisée. Paris: Armand Colin, 2008, xii, s. 54.

I M. Grevisse⁶⁷ uvádí, že většina verbonominálních kompozit jsou v rodě mužském a s rodem ženským se setkáváme poskrovnou. M. Grevisse například uvádí, že kompozitu *perce-neige*, většina slovníků a Akademie přiřazuje rod ženský; dodává však, že současnější slovníky uvádí oba rody, jak mužský, tak ženský. A v běžném užívání se spíše setkáváme s *un perce-neige*, tedy v rodu mužském.

Číslo kompozit V+N

Při analýze čísla verbonominálních kompozit se setkáváme se spoustou překážek. Existují pravidla, která uvádějí, že změnou čísla v kompozitu V+N ke grafické změně nedochází (jako tomu je u *un sèche-cheveux, des sèche-cheveux*⁶⁸, kde kompozitum má znak množného čísla i v čísle jednotném).

Za základní pravidlo považují to, že sloveso nikdy nemění svůj tvar, zatímco substantivum může přibírat znak množného čísla.

V *Le bon usage* je zmíněno, že pravidlo neměnnosti tvaru slovesa, bylo odsouhlaseno *Conseil international de la langue française* a následně bylo převzato *Conseil supérieur de la langue française* a nakonec bylo potvrzeno i *Académie française*⁶⁹.

- Koagulovaná kompozita

Všechna kompozita, která jsou koagulovaná, tedy i kompozita V+N, přibírají znak množného čísla, a ten je tedy umístěn za substantivum.

Za příklad uvedeme *un portemanteau - des portemanteaux*.⁷⁰

- Kompozita V+N obsahující spojovník

Kompozita V+N, obsahující spojovník, ve kterých je substantivum předmětem ku slovesu, tvoří plurál tak, že znak plurálu přibírá substantivum.

Příkladem je *un couvre-lit - des couvre-lits; un perce-neige - des perce-neiges*.⁷¹

Setkáváme se však i s výjimkami, a to například v kompozitu *trompe-l'œil*, ve které substantivum v množném čísle nepřebírá znak plurálu, protože před ním stojí člen

⁶⁶Tyto příklady jsou převzaty z: MORTUREUX, Marie-Françoise. *La lexicologie: entre langue et discours*. 2e éd. rev. et actualisée. Paris: Armand Colin, 2008, xii, s. 54.

⁶⁷ GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, s. 601.

⁶⁸ MORTUREUX, Marie-Françoise. *La lexicologie: entre langue et discours*. 2e éd. rev. et actualisée. Paris: Armand Colin, 2008, xii, s. 54.

⁶⁹ GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, s. 691.

⁷⁰ HENDRICH, Josef, Otomar RADINA a Jaromír TLÁSKAL. *Francouzská mluvnice*. 2. uprav. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992, s. 149.

⁷¹ Tyto příklady jsou převzaty z: GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, s. 692.

určitý. Druhou výjimkou je např. *prie-Dieu*, ve kterém substantivum začíná velkým písmenem a tím pádem nepřebírá znak množného čísla.⁷²

J. Hendrich uvádí u verbonominálních kompozit (*kompozita V+N obsahující spojovník*⁷³):

„Složené podstatné jméno obsahující slovesný tvar a podstatné jméno; sloveso znak množného čísla nepřibírá, podstatné jméno jen v závislosti na věcném významu, např:

- a) *la garde-robe - les garde-rob* (*on garde des robes*)
le tire-bouchon - les tire-bouchons (*on tire les bouchons*)
couvre-livre - les couvre-livres (*on couvre les livres*)
- b) *le gratte-ciel - les gratte-ciel* (*ils grattent le ciel*)
le (la) perce-neige - les perce-neige (*ils percent la neige*)
le porte-bonheur - les porte-bonheur (*ils portent le bonheur*)⁷⁴

O tom, zda kompozitum V+N se spojovníkem bude přibírat znak plurálu, tedy rozhoduje to, zda je substantivum - komponent kompozita V+N - předmětem k slovesu (dochází k přibírání znaku plurálu), či ne (nedochází k přibírání znaku plurálu).

⁷² GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008.

⁷³ Poznámka autorky.

⁷⁴ HENDRICH, Josef, Otomar RADINA a Jaromír TLÁSKAL. *Francouzská mluvnice*. 2. uprav. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992, s. 151.

J. Hendrich v poznámkách uvádí, že kompozita tohoto typu mají znak množného čísla u podstatného jména i v jednotném čísle, př. *un porte-avions - des porte-avions* a v některých případech se vyskytuje v jednotném čísle podstatné jméno se znakem množného čísla, př. *un casse-noisette i un casse-noisettes - des casse-noisettes*.

3. PRAKTICKÁ ČÁST

3.1. Premisy pro praktickou část

V praktické části práce se zaměříme na korpusovou analýzu verbonominálních kompozit ve francouzštině s využitím poznatků z teoretické části.

Z morfologických charakteristik kompozit V+N vyvozujeme, že většina kompozit tohoto typu je složena ze slovesa v 3. osobě singuláru indikativu přítomna (nejkratšího určitého tvaru slovesa) a podstatného jména, které je předmětem přímým k danému slovesu. (Do analýzy jsou zařazena i slova *manger-coulis*, *manger-macadam* a *tuent-le-cafard*, protože to jsou verbonominální kompozita, ač sloveso komponující kompozitum není v 3. osobě singuláru indikativu přítomna.)

Z tohoto předpokladu právě budeme vycházet v této části, tj. předpokladem pro vznik kompozita typu V+N jsou tranzitivních slovesa s předmětem přímým (*verbes transitifs directs*)⁷⁵. Z tohoto seznamu jsou také vyloučena všechna zvrtná slovesa a slovesa, která tvoří vazbu V + SN *Prép* SN⁷⁶.

Seznam sloves je převzatý z publikace *Dictionnaire des verbes du français actuel: constructions, emplois, synonymes*⁷⁷. Tento seznam sloves je aktuální a svým rozsahem vyčerpávající.

V této části práce se bude pracovat s paralelním korpusem InterCorp⁷⁸ (v 5. verzi⁷⁹) dostupným na webové adrese <http://korpus.cz/Park>. Tento projekt je dílem Ústavu Českého národního korpusu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Tento projekt nekomerční a jeho cílem je vytvoření paralelních korpusů pro jazyky studované právě na FF UK.

⁷⁵ Seznam těchto sloves je uveden v Příloze č. 1.

⁷⁶ Jako je například sloveso *répondre* (*répondre qc à q*).

⁷⁷ FLOREA, Ligia Stela, Catherine FUCHS a Frédérique MÉLANIE-BECQUET. *Dictionnaire des verbes du français actuel: constructions, emplois, synonymes*. Paris: Ophrys, 2010.

⁷⁸ <http://korpus.cz/intercorp/> (3.4.2013)

⁷⁹ Dne 8.4.2013 došlo ke spuštění nové verze – verze č.6.

Tabulka č. 2 : Autoři a díla užitá v korpusové analýze

Autor	Dílo
Pierre Assouline	Double vie
Pierre Assouline	La cliente
Frédéric Beigbeder	99 francs
Albert Camus	Carnets II
Louis Ferdinand Céline	D'un château l'autre
Patrick Chamoiseau	Solibo Magnifique
Marie-Thérèse Davidson	Sur les traces d'Alexandre le Grand
Georges Duby	Dames du XIIe siècle I. Héloïse, Aliénor, Iseut et quelques autres
René Goscinny a Albert Uderzo	Astérix et les Normands
René Goscinny a Albert Uderzo	Astérix le Galois
René Goscinny a Albert Uderzo	Astérix chez les Belges
René Goscinny a Albert Uderzo	Astérix chez les Helvètes
Sébastien Japrisot	Un langage dimanche de finanças
Camille Laurens	L'amour, roman, P.O.L
Michel Leiris	L'âge d'homme
Andreï Makine	Le Testament français
André Pieyre de Mandiargues	Soleil des Loups
Sandrine Mirza	Sur les traces de Marco Polo
Amélie Nothomb	Antéchrista
Amélie Nothomb	Stupeur et tremblements
Amélie Nothomb	Hygiène de l'assassin
Antoine de Saint-Exupéry	Lettre à un otage
Antoine de Saint-Exupéry	Le Petit Prince
Amélie Sarne	Elle ne pleure pas, elle chante
Jean-Paul Sartre	Les Mots
Michel Tournier	Le coq de bruyère
Jean-Philippe Toussaint	Faire l'amour
Frédéric Tristan	Les tribulations héroïques de Balthasar Kober
Boris Vian	J'irai cracher sur vos tombes
Bernard Weber	Les fourmis

*Zdroj: vlastní tvorba ze seznamu děl v původním jazyce francouzština
obsažených v programu paralelního korpusu InterCorp:
<http://korpus.cz/Park/selectCorp>⁸⁰*

Ač jsem zvolila vyhledávání ve všech typech textů, kterými paralelní korpus disponuje (právní texty, próza, literatura faktu, poezie, různé, drama, publicistika –

⁸⁰ <http://korpus.cz/Park/selectCorp> (3.4.2013)

komentáře, publicistika - zprávy), vyhledávání bylo nakonec realizováno pouze v dílech z francouzské beletrie⁸¹; tato díla jsou uvedena v tabulce č. 2.

K vyhledávání kompozit V+N jsem zvolila vzorec [(word="tvar slovesa.+") & (tag="NOM")], jenž je analogický k vzorci pro vyhledávání českých složenin uvedeném v *Jak využívat Český národní korpus: [studijní příručka]*⁸².

Vzorec [(word="tvar slovesa.+") & (tag="NOM")] vyhledá všechna substantiva, která začínají zvoleným slovem (tvarem slovesa v 3. osobě singuláru indikativu prézenta). Tento vzorec je dle mého názoru nejvhodnější pro úkol vyhledávání daných francouzských kompozit a je pravděpodobně také jediným možným, neboť ve francouzském korpusu není možno zadávat vzorec s přesným určením slovesa. Program v korpusu rozezná slovní druhy, ale v rámci jednoho slova nerozezná slovní druhy jeho komponentů. Na základě tohoto vzorce byla tedy vygenerována všechna substantiva začínající na zadaný tvar slova, tedy jak kompozita, tak i slova značková (nemotivovaná) a odvozená. Bohužel nedochází k dohledání všech kompozit, chybí ta, jež začínají na velké počáteční písmeno. Při upravení vzorce na [(lemma="tvar slovesa.+") & (tag="NOM")], či [(lc="tvar slovesa.+") & (tag="NOM")] nedošlo ke změně, slova začínající na velké počátečné písmeno nebyla nalezena (vzorec [(lc="tvar slovesa.+") & (tag="NOM")] není v paralelním korpusu InterCorp vůbec podporován). Tato analýza proto bude ochuzena o výskyt francouzských kompozit typu V+N, která začínají velkým písmenem.

Z důvodu řízení se dle klasifikace Aïno Niklas-Salminena (a premisy vyhledávání kompozit s tranzitivními slovesy s předmětem přímým) nejsou do výsledků této práce zahrnuta kompozita V+N, ve kterých se mezi slovesným a substantivním komponentem vyskytuje předložka, jako bylo nalezené *tire-au-flanc* a *porte-à-faux*.

V tabulce č. 3 jsou uvedena všechna slova, která byla vygenerována ze sloves s předmětem přímým začínajících na písmeno A.

⁸¹Beletrie je jádrem korpusu InterCorp. V rozšířené nabídce jsem výslovně nevybrala dokumenty ze sekce ACQUIS (Acquis Communautaire), PRESSEUROP a SYNDICATE (publistické články z webových stránek Project Syndicate a Presseurop).

⁸²ČERMÁK, František. *Jak využívat Český národní korpus: [studijní příručka]*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 96.

Tabulka č. 3 : Vygenerovaná substantiva ze sloves začínající na písmeno A

Sloveso	Výsledky z vzorce [(word=("tvar slovesa.+") & (tag="NOM")]
abaisser	3x abaissement
abandonner	nic nenalezeno
abattre	11 x abat-jour
	1 x abats
	1 x abattant
	3 x abattement
	3 x abattoir
abîmer	9 x abîmes
abolir	7 x abolition
aborder	nic nenalezeno
aboyer	5 x aboiement(s)
abréger	nic nenalezeno
abreuver	nic nenalezeno
abriter	nic nenalezeno
abrutir	nic nenalezeno
absorber	nic nenalezeno
abuser	nic nenalezeno
accabler	3 x accablement(s)
accaparer	1 x accaparements
accélérer	nic nenalezeno
accentuer	nic nenalezeno
accepter	nic nenalezeno
acclamer	nic nenalezeno
accommoder	3 x accommodation(s)
accompagner	2 x accompagnement
accomplir	nic nenalezeno
accorder	nic nenalezeno
accoster	nic nenalezeno
accréditer	nic nenalezeno
accrocher	1 x accrochements
accroître	nic nenalezeno
accueillir	nic nenalezeno
accumuler	nic nenalezeno
accuser	nic nenalezeno
acheter	nic nenalezeno
achever	2 x achèvement
acquérir	nic nenalezeno
acquitter	3 x acquittement
actionner	nic nenalezeno
activer	nic nenalezeno
additionner	nic nenalezeno
admettre	nic nenalezeno

administrer	nic nenalezeno
admirer	nic nenalezeno
adopter	nic nenalezeno
adorer	nic nenalezeno
adosser	nic nenalezeno
adoucir	nic nenalezeno
aérer	nic nenalezeno
affaiblir	nic nenalezeno
affaïsser	2 x affaïssement
affecter	nic nenalezeno
affermir	nic nenalezeno
afficher	24 x affiche(s)
	4 x affichette
affirmer	nic nenalezeno
affliger	nic nenalezeno
affoler	nic nenalezeno
affranchir	nic nenalezeno
affronter	8 x affrontement(s)
agacer	10 x agacement
	1 x agaceries
agencer	2 x agancement(s)
	5 x agences
aggraver	nic nenalezeno
agiter	nic nenalezeno
agrandir	nic nenalezeno
agréer	nic nenalezeno
aguerrir	nic nenalezeno
aider	1 x aide-soutier
	1 x aide-soutière
	1 x aides-soignants
	1 x aide-soignante
	1 x aide-cuisinier
1 x aides	
aiguiller	15 x aiguilles
aiguiser	nic nenalezeno
aimer	nic nenalezeno
ajourner	nic nenalezeno
ajuster	nic nenalezeno
alarmer	nic nenalezeno
alerter	3 x alertes
aligner	3 x alignement
alimenter	nic nenalezeno
aliter	nic nenalezeno
allaiter	nic nenalezeno
alléguer	nic nenalezeno

allier	nic nenalezeno
allonger	nic nenalezeno
allumer	50 x allumette(s)
	8 x allumeur(s)
	5 x allumeuse(s)
alourdir	nic nenalezeno
altérer	nic nenalezeno
amasser	nic nenalezeno
amaigrir	nic nenalezeno
ambitionner	nic nenalezeno
améliorer	nic nenalezeno
aménager	nic nenalezeno
amener	nic nenalezeno
amenuiser	nic nenalezeno
ameuter	nic nenalezeno
amincir	nic nenalezeno
amoindrir	nic nenalezeno
amonceler	6 x amoncellement(s)
amorcer	1 x amorces
amortir	nic nenalezeno
amplifier	nic nenalezeno
amputer	nic nenalezeno
amuser	1 x amused
	8 x amusement
analyser	7 x analyses
	1 x analyseurs
anéantir	nic nenalezeno
angoisser	7 x angoisses
animer	nic nenalezeno
annexer	nic nenalezeno
annoncer	4 x annonces
	18 x annonceur(s)
annuler	nic nenalezeno
anticiper	nic nenalezeno
apaiser	9 x apaisement
apercevoir	nic nenalezeno
apitoyer	nic nenalezeno
aplanir	nic nenalezeno
aplatir	nic nenalezeno
apostropher	nic nenalezeno
appauvrir	nic nenalezeno
appeler	nic nenalezeno
appesantir	nic nenalezeno
applaudir	nic nenalezeno
appliquer	nic nenalezeno

apporter	nic nenalezeno
apposer	nic nenalezeno
apprécier	nic nenalezeno
appréhender	nic nenalezeno
apprendre	nic nenalezeno
apprêter	nic nenalezeno
apprivoiser	1 x apprivoisement
approcher	2 x approches
approfondir	nic nenalezeno
approuver	nic nenalezeno
approvisionner	7 x approvisionnement(s)
appuyer	nic nenalezeno
arborer	1 x arborescences
armer	7 x armement(s)
	87 x armes
arracher	3 x arrachement
	2 x arracheur(s)
arranger	9 x arrangement(s)
arrêter	nic nenalezeno
arriver	nic nenalezeno
arrondir	nic nenalezeno
arroser	nic nenalezeno
articuler	nic nenalezeno
asperger	1 x asperges
aspirer	nic nenalezeno
assailir	nic nenalezeno
assainir	nic nenalezeno
assaisonner	nic nenalezeno
assassiner	nic nenalezeno
assembler	nic nenalezeno
assener	nic nenalezeno
asseoir	nic nenalezeno
asservir	nic nenalezeno
assiéger	nic nenalezeno
assimiler	nic nenalezeno
assister	nic nenalezeno
associer	nic nenalezeno
assombrir	nic nenalezeno
assommer	nic nenalezeno
assortir	nic nenalezeno
assoupir	nic nenalezeno
assouplir	nic nenalezeno
assourdir	nic nenalezeno
assouvir	nic nenalezeno
assujettir	nic nenalezeno

assurer	1 x assureur
astiquer	nic nenalezeno
attacher	10 x attachement(s)
	1 x attaches
attaquer	8 x attaques
atteindre	3 x atteinte(s)
atteler	nic nenalezeno
attendre	7 x attendant (ve <i>en attendant</i>)
	11 x attendrissement(s)
	2 x attendus
attendrir	nic nenalezeno
atténuer	nic nenalezeno
attester	nic nenalezeno
attirer	nic nenalezeno
attiser	nic nenalezeno
attraper	nic nenalezeno
attrister	nic nenalezeno
augmenter	nic nenalezeno
ausculter	nic nenalezeno
autoriser	nic nenalezeno
avachir	nic nenalezeno
avaler	1 x avalement
	2 x avaleuse
avancer	8 x avancement
	9 x avances
	1 x avanceuse-tourneuse
aventurer	25 x aventures
	2 x aventurette(s)
avertir	nic nenalezeno
aveugler	nic nenalezeno
avilir	nic nenalezeno
aviser	nic nenalezeno
aviver	nic nenalezeno
avoir	-
avouer	nic nenalezeno

Zdroj: vlastní tvorba na základě získaných dat z paralelního korpusu InterCorp

K rozlišení kompozit (a následně samých kompozit typu V+N od jiných druhů) jsem využila znalostí vlastností kompozit V+N⁸³.

U kompozit V+N v plurálu nedochází k žádné změně prvního komponentu, zatímco u kompozit N+N k této změně dochází (ke zjištění množného čísla kompozit jsem využívala publikace především publikace *Le petit Robert: dictionnaire*

⁸³ Nejnáročnější bylo je rozeznat od kompozit typu N+N, jako bylo například *guide-nageur*.

*alphabétique et analogique de la langue française*⁸⁴ (dále pouze PR) a také publikace *Velký francouzsko-český slovník: Grand français tchèque dictionnaire*⁸⁵.

Po vložení všech tranzitivních sloves s předmětem přímým do programu paralelního korpusu InterCorp jsem zjistila, že kompozita typu V+N v daných textech jsou tvořena ze sloves uvedených v tabulce č. 4.

Tabulka č. 4 : Slovesa tvořící kompozita V+N v daných textech:

abattre	couvrir	gratter	percer	réveiller
battre	curer	guider	pincer	rincer
briser	croquer	lancer	piquer	sauter
caler	emporter	lécher	porter	serrer
casser	essuyer	manger	presser	tailler
cesser	fouiller	parer	prêter	tirer
chasser	gagner	passer	prier	tourner
chercher	garder	peigner	raser	tromper
couper	gober	penser	remuer	troubler

Zdroj: vlastní tvorba na základě práce s paralelním korpusem InterCorp

Při srovnávání francouzských kompozit a českých ekvivalentů docházelo k několika potížím. I přes to, že paralelní korpus InterCorp nenachází pouze jednotlivé výrazy, které by měly odpovídat originálnímu textu (zobrazuje se vždy úryvek), v několika případech délka zobrazovaného úryvku neumožňovala vyhledat český ekvivalent.

Jedním z cílů této práce je srovnání slovtvorných prostředků češtiny a francouzštiny. V češtině, na rozdíl od francouzštiny, není problematické rozlišit kompozita od sousloví, ale určit hranici mezi souslovím (respektive víceslovnou lexikální jednotku) a volným spojením slov.

V této práci se bude pracovat s následujícím dělením slov (českých ekvivalentů ke kompozitům V+N) dle způsobu slovtvorby:

- a) slova značková (nemotivovaná),
- b) slova odvozená,
- c) kompozita (včetně spřežek),
- d) víceslovné lexikální jednotky⁸⁶ (víceslovná pojmenování, frazémy),

⁸⁴ ROBERT, Paul. *Le petit Robert: dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*. Nouvelle édition millésime 2012. Paris: Le Robert, 2011.

⁸⁵ NEUMANN, Josef, Vladimír HOŘEJŠÍ a Václav KOLÁŘ. *Velký francouzsko-český slovník: Grand français tchèque dictionnaire*. 2., oprav. a rozš. vyd. Praha: Academia, 1992.

e) volné spojení slov.

Toto dělení neodpovídá dělení J. Šabršuly (kde komplexní onomaltogická jednotka zahrnuje kompozita i ustálené spojení slov ve vlastním užším smyslu a frazémy), ale pro účely této práce ho považuji za vhodnější.

Vymezení hranice mezi volným spojením slov a víceslovnou lexikální jednotkou je v češtině problematické. Proto je možné, že v této práci budou zaměněné víceslovné lexikální jednotky za volná spojení slov a naopak.

Existují sice syntaktické testy pro odlišení víceslovných lexikálních jednotek od volných spojení slov, ale vymezení není cílem této práce.

⁸⁶ Termín víceslovná lexikální jednotka je převzatý z: *Příruční mluvnice češtiny*. 2., oprav. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997, str. 69.

3.2.1. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno A

- Abattre: abat-jour

Kompozitum *abat-jour*, které se v daných textech vyskytuje celkem jedenáctkrát, je složené z tvaru slovesa *abattre* a substantiva *jour*.

... *Sur les abat-jour en peau humaine on aperçoit une très ancienne danseuse tatouée entre les deux mamelles...*

Překlad: ... Mezi stínidly z lidské kůže lze spatřit starodávnou tanečnici vytetovanou mezi dvěma bradavkami...

... *Baisse un peu l'abat-jour, veux-tu?* ...

Překlad: ... Stáhni trochu stínidlo, buď tak hodný! ...

... *ce qui se passe quand on baisse un peu l'abat-jour...*

Překlad: ... co se děje, když ztlumíme světlo ...

... *ou bien, comme si de rien n'était, nous lire, en apportant sa lampe à l'abat-jour turquoise, quelques pages de Daudet ou de Jules Verne...*

Překlad: ... anebo si přinese lampu s tyrkysovým stínidlem a jakoby nic nám přečte několik stránek z Daudeta nebo Julesa Verna ...

... *Charlotte dépliait un vieux journal, l'approchait de sa lampe à l'abat-jour turquoise...*

Překlad: ... Charlotte rozložila staré noviny, přiblížila je k lampě s tyrkysovým stínidlem...

... *Le temps de laisser s'envoler tous les mouchérons qui cherchaient leur mort lumineuse sous l'abat-jour...*

Překlad: ... Právě tolik, aby odlétly všechny mušky, které pod stínidlem hledaly zářnou smrt ...

... *rejoindre la suite du Tsar sans attendre le halo hypnotique de l'abat-jour turquoise ...*

Překlad: ... připojit se k carově suitě a nečekat na hypnotické světelné kolo tyrkysového stínidla...

... *La petite chaise de Charlotte, cette lampe à l'abat-jour turquoise...*

Překlad: ... Charlottina židlička, lampa s tyrkysovým stínidlem...

... *j'imaginai le visage de Charlotte dans la lumière de son abat-jour...*

Překlad: ... já jsem si ve světle jejího stínidla představil Charlottinu tvář ...

... *si je donnais seulement une pichenette à l'abat-jour très vieux...*

Překlad: ... Kdykoliv jsem se jen dotkl vetchého stínítka své lampy...

... *qui reposaient dans la faible veilleuse tamisée de l'abat-jour de la lampe de chevet...*

Překlad: ... ve slabém nočním světle tlumeném stínidlem lampičky u postele ...

Za překlady *abat-jour* byly zvoleny tyto výrazy : *stínidlo*, *stínítka* a *světlo*. Slova *stínidlo*, *stínítka* a *světlo* jsou slova odvozená.

3.2.2. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno B

- **Battre: bat-flanc**

Toto francouzské kompozitum se v daných textech vyskytuje jedenkrát a je složeno z tvaru slovesa *battre* a substantiva *flanc*.

... mais pas du tout triste, pas noir comme au Fidelis, garni que de bat-flanc et de paillasses...

Překlad: ... ale není to ani taková smutná černá díra jako u Fidelise, mají tu jen holý přepážky a slamníky ...

Český ekvivalent k *bat-flanc* je *přepážka*, tedy slovo odvozené.

- **Briser: brise-bise**

Kompozitum *brise-bise* se v daných textech vyskytuje celkem třikrát. Je složeno z tvaru slovesa *briser* a substantiva *bise*.

... des rideaux d' une tonne, en brise-bise! ...

Překlad: ... metrakový závěsy a záclonky na oknech! ...

... Restif est pratique, tout beau tapis et les brise-bise!

Překlad: ... Restif to bere prakticky, koberce a záclonky, to je všechno moc hezký!...

Ve dvou případech byl zvolen za český ekvivalent *záclonka*; toto slovo je odvozené. Překlad pro třetí výskyt kompozita *brise-bise* nebylo možné najít, neboť český překlad francouzského originálu nebyl dostatečně dlouhý.

- **Briser: brise-glance**

Kompozitum *brise-glance* se v daných textech vyskytuje celkem jedenkrát; je složeno z tvaru slovesa *briser* a substantiva *glance*.

... L' empire avec sa redoutable armée, avec ses brise-glance atomiques éventrant le pôle Nord, ...

Překlad: ... Říše se svou obávanou armádou, svými atomovými ledoborci rozrývajícími severní pól, ...

Za český ekvivalent bylo zvoleno kompozitum *ledoborec*.

3.2.3. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno C

- **Cacher: cache-misère**

Kompozitum *cache-misère* je komponované z tvaru slovesa *cacher* a substantiva *misère*. V daných textech se vyskytuje jedenkrát.

... Un cache-misère? ...

Překlad: ... Jako zástěrka tý mizérie? ...

Za český ekvivalent bylo zvoleno *zástěrka mizérie*, tedy volné spojení slov.

- Cacher: cache-nez

Kompozitum *cache-nez* je složeno z tvaru slovesa *catcher* a substantiva *nez*; v daných textech se vyskytuje celkem osmkrát.

... *Bébert, je lui mettais mon cache-nez...*

Překlad: ... vždycky jsem dal Bébertovi svou šálu...

... *Un bataillon de Noirs qui descendaient au repos, emmitouflés dans leurs peaux de biques et leurs cache-nez, a défilé devant nous, par petits groupes transis, en un désordre épuisé...*

Překlad:... Po malých prokřehlych skupinkách kolem nás zmateně a vyčerpaně defiloval pluk černochů, zachumlaných do koziny a šálů, vracející se z fronty...

... *embrasser un genou écorché pour y déposer « le baume du coeur », disait - elle, me lancer mon cache-nez par la fenêtre...*

Překlad: ... políbit odřené koleno a pak tam přilepit „ srdeční balzám “, jak říkala, hodit mi šálu oknem...

... *Je n' eus pas le temps de dérouler mon cache-nez...*

Překlad: ... Na odmotávání šály nebyl čas...

... *J'avais défait son éternel cache-nez d'or ...*

Překlad: ... Sundal jsem mu zlatě žlutý šátek, který věčně nosil na krku...

... *Nous reconnûmes tous ses lunettes de fer, son cache-nez...*

Překlad: ... Všichni jsme poznali jeho brýle s železnými obroučkami, šálu...

... *Déjà ma mère fond sur moi, voici le jersey de laine, le cache-nez, le paletot : je me laisse envelopper, je suis un paquet...*

Překlad:... Už se na mne vrhá maminka, tady je vlněný svetr, šála a kabát: nechávám se zabalit, jsem balík ...

... *L' oiseau a la brusque et pénible impression qu' on lui enserre le cou dans un cache-nez d' épingles. Il se débat, veut se dégager ...*

Překlad:... Pták měl najednou pocit, jako by mu někdo sevřel krk do obojku plného špendlíků ...

Zvolenými překlady jsou: *šála*, *šátek* a *obojek*.. *Šála* je slovo nemotivované, *obojek* je slovo odvozené a *šátek* je taktéž slovem odvozeným.

- Cacher: cache-poussière

Kompozitum *cache-poussière* se v daných textech vyskytuje jedenkrát a je složeno z tvaru slovesa *catcher* a substantiva *poussière*.

... *Une dame vêtue d'un cache-poussière vint m' ouvrir...*

Překlad: ... Přišla mi otevřít žena v zástěře...

Ekvivalentem v češtině je *zástěra*, tedy slovo odvozené.

- Cacher: cache-sexe

Substantivum *cache-sexe* se v daných textech objevuje dvakrát a toto kompozitum je složeno z tvaru slovesa *catcher* a podstatného jména *sexe*.

... *Un cache-sexe pour faire diversion?...*

Překlad: ... Zástěrka na pohlaví, aby se odvedla pozornost? ...

... et le prince égyptien Narkiss, beau garçon vêtu seulement de poudre d' or et d' un cache-sexe...

Překlad: ... a egyptský princ Narkiss, překrásný mladík, který měl na sobě pouze zlatý poprašek a suspenzor...

Za překlady bylo zvoleno: zástěrka na pohlaví, volné spojení slov; suspenzor, slovo značkové (nemotivované).

- Casser: casse-croûte

Slovo *casse-croûte* je komponováno z tvaru slovesa *casser* a substantiva *croûte*.

V daných textech se vyskytlo jednou.

... il reprit sa vitesse de croisière jusqu' à la sortie de Pouilly-en-Auxois, puis ralentit et s' engagea sur l' aire du Muguet pour le casse-croûte de huit heures...

Překlad: ... a znovu nabral cestovní rychlost, až za výjezdem na Pouilly - en - Auxois zpomalil a odbočil na odpočinkové stanoviště V konvalinkách, kvůli snídani o osmé...

Zvoleným český ekvivalentem je *snídaně*, tedy slovo odvozené.

- Casser: casse-graine, casse-graines

Casse-graine, respektive *casse-graines* (toto slovo není uvedeno v PR), je kompozitum složené z tvaru slovesa *casser* a substantiva *graine*. V daných textech se toto kompozitum vyskytuje celkem šestnáctkrát.

... Il se trouve que Bel-o-kan possède de nombreuses soldates mercenaires d' une espèce un peu spéciale, les « casse-graines » ...

Překlad: ... Bel - o-kan má mnoho žoldnéřek dosti zvláštního druhu, „ drtičů zrní “ ...

... Ainsi, les casse-graines, guidant par odeurs leurs « pattes vivantes »...

Překlad: ... Drtiči zrní budou po pachu navádět své „ živé nohy “ ...

... Six fourmis soulèvent une casse-graines...

Překlad: ... Šest mravenců nadzdvihlo jednoho drtiče zrna...

... Ce sont les pincés géantes des casse-graines...

Překlad: ... Obrovské hroty kusadel drtičů zrn...

... Les casse-graines crèvent les lignes ennemies à vive allure, profitant de la dénivellation...

Překlad: ... Drtiči zrn prorazili díky klesajícímu terénu nepřátelské řady velkou rychlostí ...

... Les casse-graines et leurs porteuses éternuent sous les poussières mortelles...

Překlad: ... Drtiči zrní a jejich nosiči se potáceli uprostřed smrtícího prachu ...

... Les casse-graines, rendues à leur impotence, paniquent et s' en prennent violemment à d' autres casse-graines...

Překlad: ... Bezmocní drtiči zrní ztratili rozvahu a začali se potýkat mezi sebou...

... *Il suffit de couper en sautant les antennes des casse-graines pour qu'elles ne puissent plus diriger leurs porteuses...*

Překlad: ... Stačí vyskočit a ustríhnout drtičům zrn tykadla, pak nebudou moct řídit nosiče...

... *A peine le premier casse-graines arrive -t-elle au contact qu'il se passe quelque chose de très inattendu...*

Překlad: ... První z drtičů zrn se ještě nedostal do kontaktu s nepřítelem, když se stalo něco nečekaného...

... *Les fourmis casse-graines trouvent leur mobilité dans les six fourmis qui les portent...*

Překlad: ... Mravenci - drtiči zrn se pohybují jen díky šesti jiným, kteří je nesou...

Elles s'en retirent alors dare-dare pour ne pas être écrasées par la masse du casse-graine...

Překlad: ... těžší se pak stačily stáhnout, aby je nerozdrtila hmota padajících drtičů zrní...

... *Un liquide coule, le réservoir de vie des casse-graines se déverse sur le sol...*

Překlad: ... Vyhrnula se tekutina a s ní se vytrácel i život drtičů zrní ...

... *Les casse-graines sans porteuses se traînent comme des grabataires et sont achevées sans problème...*

Překlad: ... Drtiči zrn se bez nosičů potáceli jako mrzáci a trpaslice je bez obtíží dorážely...

... *Vision de terreur! des cadavres de casse-graines éventrés sont dérisoirement transportés...*

Překlad: ... Hrozný pohled! Mnoho mrtvol drtičů zrn nosičky stále nesly dál...

Des casse-graines privées d'antennes voient...

Překlad: ... Drtiči bez tykadel zase jen bezmocně pozorovali...

... *Mais les carrés de naines se sont déjà refermés, tant le massacre des casse-graines a été rondement mené...*

Překlad: ... Jenže čtverce trpaslic se už zase uzavíraly, tak obratně byl masakr drtičů zrní proveden...

Zvolený překlad je *drtič zrn*, tedy víceslovná lexikální jednotka.

- Casser: casse-machins

Kompozitum *casse-machins* se v rámci daných textů objevilo pouze jedenkrát. Toto slovo, které je komponováno z tvaru slovesa *casser* a substantiva *machin* (v plurálu), není uvedeno v PR.

... *Il a l'air d'un prisonnier de guerre résigné aux fantaisies d'une Mathilde casse-machins...*

Překlad: ... Vypadá jako válečný zajatec vydáný napospas Mathildině otravné fantazii...

Za český ekvivalent bylo zvoleno slovo *otravný*, tedy slov odvozené.

- Casser: casse-naines

Casse-naines se v rámci daných textů objevilo jedenkrát. Toto slovo, které je komponováno z tvaru slovesa *casser* a substantiva *naine* (v plurálu), není uvedeno v PR.

... *Casse-graines, casse-naines!*...

Překlad: ... *A drtiči se vrhli na trpaslice. Drtiči trpaslic!*...

Zvolený český ekvivalent je slovo *drtiči trpaslic*, víceslovná lexikální jednotka.

- Casser: casse-pipe

Slovo *casse-pipe* je komponováno z tvaru slovesa *casser* a substantiva *pipe*. V daných dokumentech bylo nalezeno dvakrát.

... *et que même les grand-pères seraient bons pour le casse-pipe...*

Překlad: ... *a že se na tu řež budou hodit i dědci...*

... *Au casse-pipe...*

Překlad: ... *Ve válce...*

Za překlady *casse-pipe* byla zvolena slova *válka* a *řež*. *Válka* je slovo odvozené a *řež* je také slovem odvozeným.

- Casser: casse-tête

Kompozitum *casse-tête* je složeno z tvaru slovesa *casser* a substantiva *tête*. V daných textech se vyskytuje dvakrát.

... *Ils se joignirent naturellement à lui pour l'aider à vaincre ce casse-tête anglais...*

Překlad: ... *Přirozeně se k němu přidali, aby mu pomohli zdolat tento anglický hlavolam...*

... *C'est un véritable casse-tête...*

Překlad: ... *To byl skutečný hlavolam...*

Za český ekvivalent k slovu *casse-tête* bylo zvoleno české kompozitum *hlavolam*.

- Cesser: cesse-le-feu

Kompozitum *cesse-le-feu* je složeno z tvaru slovesa *cesser* (v druhé osobě množného čísla imperativu) a substantiva *feu*, které si v entitě kompozita zachovalo člen určitý *le*. V daných textech se vyskytlo jedenkrát.

... *le Kaiser né de ma plume ; vaincu, ordonnait le cessez-le-feu...*

Překlad: ... *poražený německý císař, který se zrodil z mého pera, nařídil příměří...*

Zvolený český ekvivalent je *příměří*, slovo odvozené.

- Chasser: chasse-mouches

Kompozitum *chasse-mouches* je složeno z tvaru slovesa *chasser* a substantiva *mouche* (v plurálu). V daných textech se objevilo jedenkrát.

... les bourgeois à fez rouge ; complet clair et chasse-mouches nonchalant...

Překlad:... zazobanci v červených fezech, světlých oblecích a nonšalantními plácačkami na mouchy...

Za český ekvivalent bylo zvoleno slovo *plácačka na mouchy*, tedy víceslovná lexikální jednotka.

- Chercher: cherche-midi

Kompozitum *cherche-midi* se pouze vyskytuje ve slovní jednotce *diabes cherche-midi*. *Cherche-midi* je slovo složeno z tvaru slovesa *chercher* a substantiva *midi*. V daných textech se toto slovo vyskyto třikrát.

... Des diabes cherche-midi!...

Překlad:... Ruměnice!...

... Un diable cherche-midi se laissetout de suite de tomber sur le trio...

Překlad:... Jedna z nich se brzy pustila a řítila se na trojici...

... Lorsque le diable cherche-midi atterit il s'est métamorphosé en confiture chaude...

Překlad:... Dole přistála už jen hmota podobná zavařenině, z níž se kouřilo...

Za český překlad bylo zvoleno *ruměnice*, slovo odvozené.

- Couper: coupe-burnes

Kompozitum *coupe-burnes* se skládá z tvaru slovesa *couper* a substantiva *burne* (v plurálu). V daných textech se objevilo jednou, ale rozsah českého odpovídajícího překladu k francouzskému originálu byl nedostatečný pro vyhledání ekvivalentu k tomuto kompozitu.

- Couper: coupe-chou

Coupe-chou je kompozitum složeno z tvaru slovesa *couper* a substantiva *chou*; v daných textech se vyskytlo jedenkrát. Bohužel byl nabízený český překlad příliš krátký pro nalezení odpovídajícího ekvivalentu.

- Couper: coupe-cigare

Coupe-cigare je kompozitum složeno z tvaru slovesa *couper* a substantiva *cigare*. V daných dokumentech bylo nalezeno jedenkrát.

... Une seconde, j'ai besoin d'un coupe-cigare...

Překlad:... Vteřinu, potřebuji ořezávatko na doutníky...

Za český ekvivalent bylo zvoleno *ořezávatko na doutníky*, víceslovná lexikální jednotka.

- Couper: coupe-gorge
Kompozitum *coupe-gorge* je složeno z tvaru slovesa *couper* a substantiva *gorge*; toto kompozitum se v daných textech vyskytuje dvakrát.
... le lycée devenait un coupe-gorge...
Překlad: ... stávala se z lycea peleš lotrovská...
Českým ekvivalentem ke kompozitu *coupe-gorge* je *peleš lotrovská*, víceslovná lexikální jednotka; v druhém případě nebylo možné nalézt překlad z důvodu příliš krátkého nabízeného českého kontextu.
- Couper: coupe-ongles
Kompozitum *coupe-ongles* je složeno z tvaru slovesa *couper* a substantiva *ongle* (v plurálu). V daných dokumentech se vyskytovalo jedenkrát.
... Ma trousse de toilette avait déjà souvent abrité de ces objets hétéroclites, dentifrice et coupe-ongles...
Překlad: ... Mé pouzdro na toaletní potřeby už skrývalo rozličné předměty, zubní pastu, nůžky na nehty...
Za český ekvivalent bylo zvoleno *nůžky na nehty*, tedy víceslovná lexikální jednotka.
- Couper: coupe-papier
Slovo *coupe-papier* se v daných textech objevuje dvakrát. Je složeno z tvaru slovesa *couper* a substantiva *papier*.
... et yatagan trop rouillé pour servir de coupe-papier...
Překlad: ... a yatagan, příliš zrezivělý, aby mohl sloužit k rozřezávání papíru...
... c'était ma rapière, son coupe-papier, c'était ma dague...
Překlad: ...byl to můj kord, a jeho nůž na papír, to byla má dýka...
Za český ekvivalent k slovu *coupe-papier* byl zvolen *nůž na papír*, volné spojení slov; v dalším případě *rozřezávání papíru*, volné spojení slov.
- Couper: coupe-souffle
Slovo *coupe-souffle* není uvedeno v PR, ale v daných textech se vyskytuje jedenkrát. Toto kompozitum je složeno z tvaru slovesa *couper* a substantiva *souffle*.
...des étages de portraits «coupe-souffle»!...
Překlad: ... celý patra portrétů, až se tajil dech!...
Za český ekvivalent bylo zvoleno: *až se tajil dech*, víceslovná lexikální jednotka.
- Couper: coupe-verre
Slovo *coupe-verre* je komponováno z tvaru slovesa *couper* a substantiva *verre*. V daných textech se vyskytlo jedenkrát; toto kompozitum není uvedeno v PR.
... Un simple coupe-verre, l'outil sans lequel il n'était rien...

Překlad: ... Obyčejný diamant, bez něhož by byl ničím...

Za český ekvivalent ke kompozitu *coupe-verre* bylo zvoleno slovo *diamant*, slovo značkové (nemotivované).

- Couvrir: couvre-chef

Kompozitum *couvre-chef* je složeno z tvaru slovesa *couvrir* a substantiva *chef*.

V daných textech se vyskytuje dvakrát.

... *dans ce couvre-chef impossible...*

Překlad: ... v téhle nemožné pokrývce hlavy...

... *l' inconnu ôta cérémonieusement son couvre-chef et s' exprima l' inconnu ôta cérémonieusement son couvre-chef et s' exprima...*

Překlad: ... obřadně smekl pokrývku hlavy a pravil...

Za český ekvivalent bylo zvoleno *pokrývka hlavy*, volné spojení slov.

- Couvrir: couvre-feu

Couvre-feu je kompozitum složené z tvaru slovesa *couvrir* a substantiva *feu*.

V daných textech se vyskytuje jedenkrát.

Après le couvre-feu, la ville reste de pierre.

Překlad: Po policejní hodině město jako by zkamenělo.

Zvolený český ekvivalent je *policejní hodina*, tedy víceslovná lexikální jednotka.

- Couvrir: couvre-lit

Couvre-lit je kompozitum složené z tvaru slovesa *couvrir* a substantiva *lit*.

V daných textech se toto kompozitum vyskytuje dvakrát.

... *sortant d'un tiroir des couvre-lits...*

Překlad: ... vyndala ze zásuvky nové přehozy...

... *enroulés dans un couvre-lit en damas perle...*

Překlad: ... zabalení do perlově šedého damaškového přehozu přes postel...

Za český překlad bylo zvoleno slovo *přehoz*, tedy slovo odvozené a v druhém případě je slovo *přehoz* doplněno o "přes postel", což tvoří volné spojení slov.

- Croquer: croque-mitaine

Kompozitum *croque-mitaine* je složeno z tvaru slovesa *croquer* a substantiva *mitaine*. V daných textech se vyskytlo jedenkrát.

... *il suffisait de me dire le nom de ce croque-mitaine?...*

Překlad: ... stačilo vyslovit jméno tohoto mého bubáka...

Za český ekvivalent bylo zvoleno slovo *bubák*, slovo značkové (nemotivované).

- Croque: croque-mort

Slovo *croque-mort* je složeno z tvaru slovesa *croquer* a substantiva *mort*. V daných textech se objevilo celkem čtyřikrát.

... et vêtu d'un costume noir qui lui donnait l'allure d'une sorte de croque-mort...

Překlad: ... na sobě černý oblek, takže vypadal tak trochu jako funebrák...

... il ne ressemblait à rien qu'à un croque-mort...

Překlad: ... a ničemu se nepodobal více než funebráčkovi...

... Je m'imaginais les destins les plus divers : croque-mort...

Překlad: ... Vymýšlel jsem si nejrůznější životní dráhy: funebračka...

Český překlad ke slovu *croque-mort* je *funebrák*, respektive *funebračka* a v jednom případě nebylo možno z nabídnutého kontextu zjistit jeho český ekvivalent. *Funebrák* je slovo značkové (nemotivované); *funebračka* je slovem odvozeným.

- Curer: cure-dents

Slovo *cure-dents* je složeno z tvaru slovesa *curer* a substantiva *dent* (v plurálu).

V daných textech bylo nalezeno dvakrát.

... *Le cure-dents de Jarry...*

Překlad: ... Jarryho párátko...

... *que cette guerre ne finirait jamais, simplement parce que personne n' était plus capable de battre personne, sauf à jeter armes et canons à la première venue des décharges publiques pour régler ça au cure-dents...*

Překlad: ... že tahle válka nikdy neskončí, zkrátka proto, že nikdo už nebyl schopen s nikým bojovat, jen zahodit zbraně a děla na první skládku a vyřídít to bajonety...

Za překlad ke *cure-dents* bylo zvoleno slovo *párátko*, tady slovo odvozené; *bajonet*, slovo značkové (nemotivované).

3.2.4. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno E

- Emporter: emporte-pièce

Emporte-pièce je kompozitum složené z tvaru slovesa *emporter* a substantiva *pièce*. V daných textech se vyskytuje jedenkrát.

... *Vous avez encore beaucoup de phrases à l' emporte-pièce comme ça?...*

Překlad: ... Máte v zásobě ještě hodně takových tuctových povídaček?...

Za český ekvivalent bylo zvoleno *tuctová povídačka*, volné spojení slov.

- Essuyer: essuie-glace

Essuie-glace je složeno z tvaru slovesa *essuyer* a substantiva *glace*. V daných textech bylo nalezeno třikrát.

... *Tu mets les essuie-glace en marche...*

Překlad: ... Pouštíš stěrače...

... *un essuie-glace allait et venait régulièrement sur le pare-brise...*

Překlad: ... vpředu pravidelně běhal stěrač...

... *Combien de cités furent ainsi anéanties, d' un simple coup d' essuie-glace sur une route d' été?...*

Překlad: ... *Kolik mravenčích měst bylo zničeno jediným pohybem stěrače na cestě na dovolenou?...*

Českým ekvivalentem bylo zvoleno odvozené slovo *stěrač*.

3.2.5. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno F

- Fouiller: fouille-merde

Fouille-merde je kompozitum složené z tvaru slovesa *fouiller* a substantiva *merde*. V daných textech se vyskytuje osmkrát.

... *Honte de vérifier à chaque fois que l' esprit fouille-merde était la vertu cachée des meilleurs biographes...*

Překlad: ... *Pokaždé, když jsem si ověřoval fakta, styděl jsem se za svou šťouralskou povahu, která je největší, třebaže utajovanou ctností životopisce...*

... *Vous êtes une sale petite fouille-merde...*

Překlad: ... *Čmuháte kolem každého hovna jako kanálie!...*

... *je suis une sale petite fouille-merde...*

Překlad: ... *jsem hnusná malá kanálie...*

... *je suis une sale petite fouille...*

Překlad: ... *jsem hnusná malá kanálie...*

Mais vous avez tué son souvenir par votre intrusion de fouille-merde...

Překlad: ... *Ale vy jste svou kanálickou vlezlostí vzpomínku na ni zabila...*

...*Mais comment une sale petite fouille-merde pourrait -elle comprendre ce qu' est l' amour?...*

Překlad: ... *Ale jak by hnusná malá kanálie mohla pochopit, co je to láska?...*

... *En général, les fouille-merde ont la décence de s' inventer une cause...*

Překlad: ... *Kanálie vyhrabávající skandály mají obyčejně tu slušnost, že si vymyslí nějakou kauzu...*

... *Ne disiez -vous pas vous-même que vous étiez une sale petite fouille-merde?...*

Překlad:... *Copak jste sama neříkala, že jste hnusná malá kanálie?...*

Zvolený překlad je: *kanálie*, slovo značkové (nemotivované); *šťouralský*, slovo odvozené; *kanálický*, slovo odvozené.

3.2.6. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno G

- Gagner: gagne-pain

Kompozitum *gagne-pain* se skládá z tvaru slovesa *gagner*, které předchází substantivum *pain*. V daných textech se vyskytlo čtyřikrát.

... *Elle considère le travail pas seulement comme gagne-pain...*

Překlad: ... *Práci nepovažuje pouze za způsob vydělávání peněz...*

... *Le totalitarisme, et non les réformes politiques, constitue leur gagne-pain...*

Překlad: ... *Jejich živobytím je totalita, nikoli politická reforma...*

... *Les avocats pakistanais défendaient tout autant leur gagne-pain que leurs principes...*

Překlad: ... *Pákistánští právníci bránili své živobytí stejně jako své zásady...*

... *Or cet Henri Durieu, devant faire sa première tournée en province, proposait à Raphaël de le remplacer durant quatre semaines afin que le précieux gagne-pain ne fût pas compromis...*

Překlad: ... *A protože měl zrovna odjet na své první turné mimo Paříž a nechtěl mezitím přijít o vzácný zdroj obživy, navrhl tenhle Henri Durieu Rafaelovi, zda by za něho na čtyři týdny nezaskočil...*

Zvolenými ekvivalenty je *způsob vydělávání peněz*, volné spojení slov; *zdroj obživy*; volné spojení slov; *živobytí*, které je kompozitem.

- Garder: garde-caca

Garde-caca je složeno z tvaru slovesa *garder* a substantiva *caca*. V daných textech se vyskytuje jedenkrát a toto kompozitum není uvedeno v PR.

... *non! tu es policier garde-caca alors?...*

Překlad: ... *To teda ne! Takže ty seš teď policajt, jo?...*

V kompozitu *garde-caca*, element *caca* doplňuje slovo *policière* a dodává mu pejorativní hodnotu. Zvolený český překlad je pouhé *policajt*, slovo, které samo o sobě nese pejorativní nádech a je slovem značkovým (nemotivovaným).

- Garder: garde-corps

Garde-corps je složeno z tvaru slovesa *garder* a substantiva *corps*. V daných textech se vyskytuje jedenkrát.

... *trois quatre garde-corps...*

Překlad: ... *na každého ministra tam byli tři nebo čtyři osobní strážci...*

Zvolený český překlad je *osobní strážce*, tedy víceslovná lexikální jednotka.

- Garder: garde-côte

Garde-côte je komponováno ze substantiva *côte*, které stojí za tvarem slovesa *garder*. V daných dokumentech bylo nalezeno jedenkrát.

... *Ce fut la passerelle d' un garde-côte américain...*

Překlad: ... *Nyní to byl kapitánský můstek rychlého amerického člunu...*

Zvoleným českým ekvivalentem je *rychlý člun*, tedy volné spojení slov.

- Garder: garde-fou

Garde-fou je komponováno z tvaru slovesa *garder* a substantiva *fou*. V daném v daných textech se vyskytuje jedenkrát.

... *La maladie est une croix, mais peut-être aussi un garde-fou...*

Překlad: ... *Nemoc je kříž, ale možná je to také zábradlí...*

Zvoleným českým překladem je *zábradlí*, tedy slovo odvozené.

- Garde: garde-robe

Garde-robe je kompozitum složené z tvaru slovesa *garde* a substantiva *robe*.

V daných textech se vyskytuje třikrát.

... *De sa garde-robe ancienne ou récente...*

Překlad: ... *Z jejího někdejšího i novějšího šatníku...*

... *on oubliait de lui en donner ; elle usa sa garde-robe...*

Překlad: ... *zapomínali jí je dát, unosila své šatstvo...*

... *Pour compléter ma garde-robe...*

Překlad: ... *Abych si doplnil šatník...*

Zvolenými českými ekvivalenty jsou *šatník* a *šatstvo*, tedy slova odvozená.

- Gober: gobe-mouche

Gobe-mouche je komponováno z tvaru slovesa *gover* a substantiva *mouche* a v daných textech se vyskytuje jedenkrát.⁸⁷

... *irradiant une autorité devant laquelle ses hommes demeurait en gobes-mouches...*

Překlad: ... *vyzařuje autoritu, před níž jsou jeho podřízení jako hotová budižkničemu...*

Zvolený český překlad je *budižkničemu*, tedy kompozitum.

- Gratter: gratte-ciel

Kompozitum *gratte-ciel* je složeno z tvaru slovesa *gratter* a substantiva *ciel*⁸⁸.

V daných dokumentech se vyskytuje dvakrát.

... *cette silhouette immobile dans la nuit parmi les gratte-ciel illuminés...*

Překlad: ... *ta nehnutě stojící postava v noci mezi osvětlenými mrakodrapy...*

... *gratte-ciel illuminés aux abords de la gare...*

Překlad: ... *rozzářené mrakodrapy kolem nádraží...*

Českým ekvivalentem k *gratte-ciel* je *mrakodrap*, kompozitum.

- Gratter: gratte-marbre

Gratte-marbre je složeno z tvaru slovesa *gratter* a substantiva *marbre*. V daných dokumentech bylo nalezeno jedenkrát a toto kompozitum není uvedeno v PR.

... *Toi, t'es devenu un vrai gratte-marbre!...*

Překlad: ... *Z tebe se stal doopravdy škrabal!...*

Zvolený český ekvivalent je *škrabal*, tedy slovo odvozené.

⁸⁷ V textu je slovo *gobe-mouche* užito v tvaru *gobes-mouches*. Znak plurálu u prvního elementu kompozita by odkazoval ke kompozitu typu NN, potažmo AN, nicméně po konzultaci s Le petit Robert jsem zjistila, že toto kompozitum je složeno právě z tvaru slovesa *gover* a podstatného jména *mouche*.

⁸⁸ *gratte-ciel* je, stejně jako jeho český ekvivalent, kalk anglického *skyscraper*

- Guider: guide-âne

Guide-âne je komponováno z tvaru slovesa *guider* a substantiva *âne*, toto kompozitum se v daných textech vyskytuje jedenkrát.

... comme si ce classement n' était en fin de compte qu' une sorte de guide-âne abstrakt...

Překlad: ... jako kdyby z celého toho třídění byla nakonec jen nějaká abstraktní příručka...

Zvolený český ekvivalent je *příručka*, tedy slovo odvozené.

3.2.7. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno L

- Lancer: lance-flammes

Lance-flammes je kompozitum složené z tvaru slovesa *lancer* a substantiva *flamme* (v plurálu). V daných dokumentech bylo nalezeno jedenkrát; toto kompozitum není uvedeno v PR.

... comme une pomme de pin par un lance-flammes...

Překlad: ... jako borová šiška plamenometem...

Zvolený český ekvivalent je *plamenomet*, tedy kompozitum.

- Lancer: lance-pierres

Lance-pierres je komponováno z tvaru slovesa *lancer* a substantiva *pierre* (v plurálu). Toto kompozitum bylo v daných dokumentech nalezeno jedenkrát a není uvedeno v PR.

... C' est vrai qu' avec toi, faut toujours bouffer avec un lance-pierres dans un décor de dentiste...

Překlad: ... To je fakt, že s tebou se člověk musí ládovat jak dělo v prostředí jak u zubaře...

Českým ekvivalentem bylo zvoleno slovo *dělo*, slovo značkové (nemotivované).

- Lécher: lèche-culs

Kompozitum *lèche-culs* je složeno z tvaru slovesa *lécher* a substantiva *cul* (v plurálu). V daných textech se vyskytovalo jedenkrát.

... J' adore les lèche-culs dans votre genre, mon cher...

Překlad: ... Zbožňuji patolízaly vašeho druhu...

Za český překlad bylo zvoleno *patolízal*, kompozitum.

- Lécher: lèche-vitrines

Slovo *lèche-vitrines* je komponováno z tvaru slovesa *lécher* a substantiva *vitrine* (v plurálu). Toto kompozitum se jedenkrát nacházelo v daných dokumentech.

... qu' à chaque fois qu' ils avaient fait du lèche-vitrines...

Překlad: ... že pokaždé, když postávali u výkladní skříně...

Za český ekvivalent bylo zvoleno *výkladní skříň*, tedy víceslovná lexikální jednotka.

- Léser: lèse-nadeshiko

Lèse-nadeshiko je kompozitum, které není uvedeno v PR. V daných dokumentech se vyskytlo jedenkrát. Toto slovo je složeno z tvaru slovesa *léser* a substantiva *nadeshiko*.

... *ce qui était hors de doute, c'est qu'elle ne se serait pas vantée de ce crime de lèse-nadeshiko...*

Překlad: *bylo naprosto nepochybné, že by se zločinem urážky nadešika nepochlubila...*

Zvolený český překlad je *urážka nadešiko*, víceslovná lexikální jednotka.

3.2.8. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno M

- Manger: mange-merde

Kompozitum *mange-merde* je složeno z tvaru slovesa *manger* a substantiva *merde*. V daných textech se vyskytuje čtyřikrát. Toto kompozitum není uvedeno v PR.

... *et Mathilde, évidemment, l'a traité de mange-merde...*

Překlad: ... *a Mathilda, kdo jiný, mu spílala do hovnožroutů...*

... *qu' elle est quand elle ne traite pas les gens de mange-merde...*

Překlad: ... *kteřou je, když lidem nenadává do hovnožroutů...*

... *kterému na jeho svatbě vynadala do hovnožroutů...*

Překlad: ... *qu' elle est quand elle ne traite pas les gens de mange-merde...*

... *c'est-à-dire comme un cochon et le mange-merde...*

Překlad: ... *tedy jako dobytek a hovnožrout...*

Za český překlad bylo zvoleno *hovnožrout*, tedy kompozitum.

- Manger: manger-coulis

Toto kompozitum je složeno z tvaru slovesa *manger* (v infinitivu) a substantiva *coulis*. Toto kompozitum není uvedeno v PR. V daných textech se toto slovo vyskytuje jedenkrát, ale nebylo přeloženo.

... *Il mangeait des corrossols, des mangots, parfois même du manger-coulis, et buvait l' eau des cascades où il empoignait les z'habitants, écrevisses vite dorées à la flamme...*

Překlad: ... *Jedl korosoly a manga, pil vodu z vodopádů, kde chytal raky a rychle je opékal na ohni...*

- Manger: manger-macadam

Toto kompozitum je složeno z tvaru slovesa *manger* (v infinitivu) a substantiva *macadam*. Toto kompozitum není uvedeno v PR. V daných textech bylo nalezeno jedenkrát.

... Avec l' aide de Man Goul (une marchande ancestrale) et de Man Élo (reine du manger-macadam), Solibo Magnifique s' occupa de tout ...

Překlad: ... S pomocí paní Goulové prastará trhovkyně) a paní Éloové (královna rybího rizota) Solibo Ohromný všechno zařídil! ...

Zvolený český překlad je *rybí rizoto*, volné spojení slov.

3.2.9. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno P

- Parer: pare-brise

Pare-brise je komponováno z tvaru slovesa *parer*, které je následováno substantivem *brise*. V daných textech se vyskytuje celkem jedenadvacetkrát.

... La cité des 4 000 rétrécit dans le pare-brise arrière...

Překlad: ... Město 4000 se zužuje v předním skle autobusu...

... Son visage a heurté le pare-brise ...

Překlad: ... Narazil obličejem přímo na čelní sklo...

... Son visage a heurté le pare-brise de plein fouet...

Překlad: ... Obličejem narazil přímo na přední sklo...

... le visage encastré dans le pare-brise et tous les ingrédients...

Překlad: ... obličej vražený do předního skla a všechny detaily, jak se patří...

... Les gouttes s' écrasent sur le pare-brise...

Překlad: ... První kapky se rozplesknou na přední sklo...

... Dans le reflet du pare-brise...

Překlad: ... V odraze předního skla...

... et entreprit de rincer le vaste pare-brise bombé...

Překlad: ... a ošplíchal široké vypouklé přední sklo...

... Le pare-brise, c' est la conscience du véhicule...

Překlad: ... Přední sklo, to je vědomí vozu...

... le pare-brise, lui, doit être rigoureusement impeccable...

Překlad: ... přední sklo však musí být dokonale čiré...

... Y a aussi le pare-brise...

Překlad: ... A taky je tady to přední sklo...

... Le pare-brise...

Překlad: ... Přední sklo?...

... Le pare-brise quo...

Překlad: ... No přední sklo přeci...

... Ah parce que tu crois que le pare-brise...

Překlad: ... Takže podle tebe je tu přední sklo...

... Pourquoi le pare-brise...

Překlad: ... Proč by měla být kvůli přednímu sklu...

... Alors ici avec le pare-brise...

Překlad: ... Takže tady za tím předním sklem...

... Le paysage derrière un pare-brise...

Překlad: ... Krajina za předním sklem...

... jiné větve ošlehávají přední sklo...

Překlad: ... d' autres balaient le pare-brise...

... un essuie-glace allait et venait régulièrement sur le pare-brise...

Překlad: ... vpředu pravidelně běhal stěrač...

... et le pare-brise s' étoila soudain...

Překlad: ... Leeovi se najednou roztráštlo přední sklo...

... mais le pare-brise s' étoila de nouveau...

Překlad: ... ale přední sklo se znovu roztráštlo...

... Elles se font toutes écraser par les chaussures des gens, ou bien percutent le pare-brise des voitures...

Překlad: ... Lidé je rozšlapují, drtí je přední skla aut...

Zvolenými českými překlady je *přední sklo*, víceslovné pojmenování; *vpředu*, tedy kompozitum (spřežka); *čelní sklo*, víceslovná lexikální jednotka.

- Parer: pare-chocs

Slovo *pare-chocs* je kompozitum složené z tvaru slovesa *parer* a substantiva *choc* (v plurálu). Toto kompozitum bylo nalezeno v daných dokumentech dvakrát.

... car si le pare-chocs du tracteur...

Překlad: ... protože nárazník tahače...

... de pare-chocs et de coins...

Překlad: ... nárazníky a klíny...

Odpovídajícím českým ekvivalentem bylo zvoleno slovo odvozené *nárazník*.

- Passer: passe-droit

Passe-droit je složeno z tvaru slovesa *passer* a substantiva *droit*. V daných textech se toto kompozitum vyskytlo jedenkrát.

... avais prévu de m' en tirer avec ce passe-droit...

Překlad: ... Byl jsem odhodlaný se s pomocí této výmluvy vykručov...

Vybraný český ekvivalent je *výmluva*, tedy slovo odvozené.

- Passer: passe-lacet

Kompozitum *passe-lacet* je složeno ze substantiva *lacet*, kterému předchází tvar slovesa *passer*. V daných dokumentech bylo toto slovo nalezeno čtyřikrát.

... C' était un passe-lacet...

Překlad: ... Byla to žengle...

... oui mademoiselle, un passe-lacet...

Překlad: ... ano, slečno, žengle...

... Vous savez à quoi ça servait, un passe-lacet...

Překlad: ... A víte, k čemu byla taková žengle...

... *À ce moment, Sophie est revenue, ses lèvres se sont pincées en découvrant le passe-lacet...*

Překlad: ... Právě v tu chvíli se vrátila Sophie, zašklebila se, když uviděla žengli...

Českým ekvivalentem bylo zvoleno *žengle*, slovo značkové (nemotivované).

- Passer: passe-montagne

Passe-montagne je komponováno z tvaru slovesa *passer*, které je následováno substantivem *montagne*. V daných dokumentech bylo nalezeno celkem čtyřikrát.

... *Là nous attendait un capitaine, au milieu de soldats à leurs travaux, un passe-montagne...*

Překlad: ... Tam nás uprostřed vojáků pohroužených do práce čekal kapitán s pleteným kulichem...

... *Débarrassé de sa fourrure et de son passe-montagne, il m' est apparu plus jeune...*

Překlad: ... Bez kožichu a kulichu vypadal mladší...

... *son béret basque contre un passe-montagne...*

Překlad: ... místo baretu kulicha...

... *La tête ahurie de Gaston, coiffée de son passe-montagne, surgit derrière les sièges...*

Překlad: ... Zpoza sedadel se vynoří Gastonova vyjevená tvář v kulichu...

Českým překladem bylo zvoleno *kulich*, v jednom případě s upřesňujícím prvkem “*pletený*“, což dalo vzniknout *pletený kulich*, volné spojení slovo; *kulich* je slovo značkové (nemotivované).

- Passer: passe-muraille

Slovo *passe-muraille* je složeno z tvaru slovesa *passer* a substantiva *muraille*.

V daných textech bylo nalezeno jedenkrát.

... *Ils jouent les passe-muraille...*

Překlad: ... Prošli zdi...

Zvoleným překladem do češtiny je *projít zdi*, což je volné spojení slov.

- Passer: passe-pieds

Slovo *passe-pieds* je složeno z tvaru slovesa *passer* a substantiva *pied* (v plurálu); v daných dokumentech bylo nalezeno jedenkrát.

... *chacannes, passe-pieds, rigodons!...*

Překlad: ... *ciacony, starobylý passe - pieds a rigodony!...*

Zvoleným českým ekvivalentem bylo zvoleno *passe-pieds*, jedná se o slovo značkové (nemotivované).

- Passer: passeport

Kompozitum *passeport* je složeno z tvaru slovesa *passer* a substantiva *port*, v daných textech bylo nalezeno pětadvacetkrát.

... *Sarah, détenait un passeport britannique...*

Překlad: ... *Sarah měla britský pas...*

... *il n' a eu besoin que d' un mini-Polaroid, de vrais passeports US...*

Překlad: ... *potřeboval jenom mini - polaroid, skutečné pasy Spojených států...*

... *partce qu' il a eu la flemme de s' occuper du passeport...*

Překlad: ... *protože byl líný starat se o pas...*

... *Son passeport délivré par Toulouse...*

Překlad: ... *Legitimaci jí vystaví Toulouse...*

... *à Schaffhouse, Payot, Gentizon, nous amenaient Petitpierre, et tous nos passeports fédéraux...*

Překlad: ... *v Schaffhausenu, Payotu, Gentizonu nás převedou do Petitpierre s federálníma pasama k tomu...*

... *Le passeport de Charlotte indiquait...*

Překlad: ... *Charlotte měla v legitimaci...*

... *Il me fallait obtenir rapidement un passeport français...*

Překlad: ... *Potřeboval jsem co nejrychleji získat francouzský pas...*

... *en rangeai huit autres entre les feuillets de mon passeport...*

Překlad: ... *osm dalších sklídl mezi listy pasu...*

... *Muni d' odeurs passeports valables, le 327 e mâle traverse...*

Překlad: ... *327 měl platnou vstupní vůni a bez potíží prošel...*

... *et notamment ses odeurs passeports...*

Překlad: ... *zvláště jeho průkazní pachy...*

... *Il n' a plus aucune odeur passeport...*

Překlad: ... *Neměl teď žádnou pachovou identifikaci...*

... *à ceux qui ne peuvent émettre les odeurs passeports de la Fédération...*

Překlad: ... *kdo se nemůžou prokázat pachovým pasem Federace...*

... *cela lui fait tout drôle de lécher des antennes sans y reconnaître le goût caractéristique des phéromones passeports...*

Překlad: ... *bylo to zvláštní, olizovat je a nenacházet příznačnou chuť vstupních feromonů...*

... *la concierge repère son absence de phéromones passeports...*

Překlad: ... *vrátný si uvědomil nepřítomnost jeho vstupních feromonů...*

... *Etant donné son absence de passeports...*

Překlad: ... *Neměl vstupní pachy...*

... *sa perte des passeports...*

Překlad: ... *ztrátu identifikace...*

... *lui donne quelques-unes de ses phéromones passeports...*

Překlad: ... *dala mu část svých vstupních feromonů...*

... on a très bien pu laisser des traces de passeports de naines...

Překlad: ... pachatel mohl docela dobře zanechat na místě feromony trpaslic...

... sans passeports!...

Překlad: ... bez vstupních pachů!...

... les odeurs passeports se confondent...

Překlad: ... Poznávací pachy se smíchaly...

... et leur donnent leurs propres odeurs passeports...

Překlad: ... a vybavují je vstupními pachy...

... Elles savent reproduire artificiellement n'importe quelle phéromone : passeport...

Překlad: ... Dovedou uměle vytvořit jakýkoli feromon: vstupní, ...

... Vous n'avez pas les bonnes phéromones passeports...

Překlad: ... Nemáte správné feromony...

... Les fourmis noires issues des oeufs troqués avaient pris les odeurs passeports...

Překlad: ... erní mravenci narození z uloupených vajíček získali vstupní pachy...

... Et lorsque les guêpes du sapin (avec qui elles étaient en guerre à l'époque) repérèrent ses odeurs passeports...

Překlad: ... A když vosy z borovice, se kterými zrovna byly také ve válečném stavu, zachytily jeho vstupní pachy...

Zvoleným českým ekvivalentem je *pas*, které je slovo značkové (nemotivované); *legitimace*, slovo značkové (nemotivované); *identifikace*, slovo odvozené. V jednom textu (*Fourmis od Bernarda Webera*) se *passeport* vyskytuje nejvíce a v tomto textu má i význam *vstupní*, slovo odvozené; *průkazní*, slovo odvozené; *feromon*, slovo značkové (nemotivované); *vstupní pach*, volné spojení slov.

- Passer: passe-temps

Passe-temps je kompozitum složené z tvaru slovesa *passer* a substantiva *temps*.

V daných textech se vyskytlo čtyřikrát.

... Et quel était le passe-temps quotidien d'Anna Jaroslavna...

Překlad: ... A čím se Anna Jaroslavna celé dny zabývala...

... le mal, la torture, la souffrance, l'automutilation sont les passe-temps favoris de ses habitants...

Překlad: ... Vždyť tu k nejoblíbenějším zábavám obyvatel patří zlo, mučení, utrpení, sebemrzačení...

... où leur passe-temps était de cultiver le sol...

Překlad: ... kde trávili svůj čas obděláváním půdy...

... Vous avez de ces passe-temps!...

Překlad: ... Máte zvláštní kratochvíle!...

Za české překlady bylo zvoleno *zabývat se*, tedy slovo značkové (nemotivované); *zábava*, tedy slovo značkové (nemotivované), *kratochvíle*, tedy kompozitum; *trávit čas*, volné spojení slov.

- Peigner: peigne-chose

Peigne-chose je kompozitum složené z tvaru slovesa *peigner* a substantiva *chose*. Toto slovo bylo nalezeno v daných dokumentech jedenkrát a nenachází se v PR.

... *Louis peigne-chose!*...

Překlad: ... *Ludvík by pěkně ostrouhal!*...

Zvolený český ekvivalent je *ostrouhat*, slovo odvozené.

- Peigner: peigne-cul

Kompozitum *peigne-cul* je složeno z tvaru slovesa *peigner* a substantiva *cul*. V daných dokumentech se vyskytuje jedenkrát.

... *ce petit peigne-cul d' Abetz*...

Překlad: ... *tenhle malej hulvát Abetz*...

Za český ekvivalent k *peigne-cul* bylo zvoleno slovo *hulvát*, slovo značkové (nemotivované).

- Penser: pense-bêtes

Pense-bêtes je zkomponováno z tvaru slovesa *penser* a substantiva *bête* (v plurálu). V daných textech bylo nalezeno jedenkrát.

... *Trois livres sanglés étaient hérissés de pense-bêtes*...

Překlad: ... *Tři knihy stažené popruhem byly polepené barevnými lístky, připomínajícími, na co nesmí zapomenout*...

Českým ekvivalentem bylo zvoleno: *barevný lístek, připomínající, na co se nesmí zapomenout*, volné spojení slov.

- Percer: perce-neige

Perce-neige je složeno z tvaru slovesa *percer* a substantiva *neige*. V daných dokumentech bylo nalezeno jedenkrát.

... *mais Lili, les chiens, les chats, les oiseaux, et les "perce-neige"?*

Překlad: ... *jenže co Lili, psi, kočky, ptáci, a "sněžěnky"?*...

Českým ekvivalentem bylo zvoleno slovo odvozené, *sněžěnka*.

- Percer: perce-oreille

Perce-oreille je složeno z tvaru slovesa *percer* a substantiva *oreille*. V daných textech bylo nalezeno dvakrát.

... *Un perce-oreille*...

Překlad: ... *Škvor*...

... *Le perce-oreille est foudroyé en pleine course*...

Překlad: ... Škvor to schytl přímo v běhu...

Ekvivalentem v češtině k *perce-oreille* je *škvor*, slovo značkové (nemotivované).

- Pincer: pince-nez

Slovo *pince-nez* je slovo složené z tvaru slovesa *pincer* a substantiva *nez*.

V daných textech se objevilo osmkrát.

... *Il se lève, fait à nouveau le tour des lieux en s' affublant d' un pince-nez...*

Překlad: ... *Germain Pire se zvedne, nasadí si skřípec, znovu se vydá na obhlídku obrazů...*

... *un personnage rond, chauve, un pince-nez...*

Překlad: ... *obtloustlý plešatý chlápek se skřípcem...*

... *Dans les verres de son pince-nez...*

Překlad: ... *Ve sklech jeho skřípce...*

... *devant la puissance de l' homme à pince-nez...*

Překlad: ... *nad mocí muže se skřípcem...*

... *Je voyais le scintillement d' un pince-nez...*

Překlad: ... *Viděl jsem blýskání cvikru...*

... *son pince-nez pend au bout d' un kordon...*

Překlad: ... *skřípec visí na šňůře...*

... *M. Barrault portait une barbiche et un pince-nez...*

Překlad: ... *Pan Barrault měl bradku a nosil skřípec...*

... *Mlle Marie-Louise, une jeune fille blonde, avec un pince-nez...*

Překlad: ... *Slečna Marie - Louisa, světlovlásá dívka se skřípcem...*

Za český ekvivalent bylo zvoleno slovo *skřípec*, slovo odvozené a *cvikr*, slovo značkové (nemotivované).

- Piquer: pique-la-Lune

Tvar slovesa *piquer* a substantivum *Lune* včetně svého určitého členu *la* daly vzniknout kompozitu *pique-la-Lune*. Toto slovo se nenachází v PR, ale v daných textech bylo nalezeno jedenkrát.

... *vous regardez que le Ciel! vous aussi! pique-la-Lune!...*

Překlad: ... *díváte se jen na nebe! stejně jako ty druhý! honíte se s hlavou v oblacích...*

Za český ekvivalent bylo zvoleno *honit se s hlavou v oblacích*, víceslovná lexikální jednotka.

- Piquer: pique-nique

Pique-nique je složeno ze substantiva *nique*, kterému předchází tvar slovesa *piquer*. V daných textech se vyskytlo toto kompozitum jedenkrát.

... *Ils s' installent dans l' épopée comme dans un pique-nique...*

Překlad: ... *Zabydlí se v epepeji jako na pikniku...*

Zvoleným překladem je *piknik*, slovo značkové (nemotivované)

- Porter: porte-bonheur

Porte-bonheur je kompozitum složené z tvaru slovesa *porter* a substantiva *bonheur*. V daných textech bylo toto slovo nalezeno dvakrát.

... *deux chandelles faisaient briller des porte-bonheur...*

Překlad: ... v nichž ve svitu dvou voskovic zářily talismany...

... *j' ai bien compris que les poupées, porte-bonheur, décalques...*

Překlad: ... došlo mi, že různé panenky, maskoti, vystřižený obrázky...

Českým ekvivalentem bylo zvoleno *talisman*, slovo značkové (nemotivované), a *maskot*, slovo značkové (nemotivované).

- Porter: porte-cartes

Porte-cartes je kompozitum složené z tvaru slovesa *porter* a substantiva *carte* (v plurálu). V daných dokumentech bylo nalezeno jedenkrát.

... *chacun de ces messieurs s' inclinant et sortant une carte de visite de sa poche, ou de son portefeuille, ou de son porte-cartes...*

Překlad: ... každý z těch pánů se uklonil a vytáhl z kapsy, z peněženky anebo ze speciálního pouzdra navštívenku...

Za český překlad *porte-cartes* bylo zvoleno *speciální pozdro*, volné spojení slov.

- Porter: porte-chandelle

Porte-chandelle je složené z tvaru slovesa *porter* a substantiva *chandelle*. Toto kompozitum bylo v daných textech nalezeno jedenkrát, není však uvedeno v PR.

... *Le cocu, le pépé, le bailleur de fonds, le porte-chandelle?...*

Překlad: ... *Náš malý paroháč, náš dědulka, náš oslíčku otřes se, náš kořen?...*

Zvolený český ekvivalent je *kořen*, slovo značkové (nemotivované).

- Porter: porte-cigarettes

Porte-cigarettes je složeno z tvaru slovesa *porter* a substantiva *cigarette* (v plurálu). V daných dokumentech bylo *porte-cigarettes* nalezeno celkem pětkrát.

... *qu' il avait oublié son porte-cigarettes...*

Překlad: ... že tu zapomněl pouzdro na cigarety...

... *verrait ce porte-cigarettes sur la table...*

Překlad: ... uvidí cigártašku na stole...

... *Et Fiodor ne retrouverait jamais son porte-cigarettes...*

Překlad: ... A se svou cigártaškou se Fjodor neshledá nikdy...

... *En passant, elle aperçut sur la table un vague reflet métallique : le porte-cigarettes de Fiodor...*

Překlad: ... *Jak mijela stůl, mihl se na něm kovový odlesk: Fjodorovo pouzdro na cigarety...*

... *Par chance, il a juste détruit son porte-cigarettes...*

Překlad: ... Naštěstí se mu podařilo zasáhnout jen cigártašku...

Českým ekvivalentem bylo vybráno *pouzdro na cigarety*, víceslovná lexikální jednotka; *cigártaška*, kompozitum.

- Porter: porte-clé

Porte-clé je kompozitum složené z tvaru slovesa *porter* a substantiva *clé*.

V daných textech se vyskytuje jedenkrát.

... *Il voyait déjà les spots publicitaires, les porte-clés, les tee-shirts...*

Překlad: ... Už viděl všechny ty reklamní spoty, klíčenky, trička...

Za český překlad bylo zvoleno *klíčenka*, slovo odvozené.

- Porter: porte-drapeau

Kompozitum *porte-drapeau* je složeno z tvaru slovesa *porter* a substantiva *drapeau*. V daných textech se *porte-drapeau* vyskytlo jedenkrát.

... *Dans un monde de cinglés, la police et l'armée étaient en somme les porte-drapeaux...*

Překlad: ... V celém tomhle pošahaném světě byly policie a armáda přímo kabinetní ukázkou...

Českým ekvivalentem je *kabinetní ukázka*, víceslovná lexikální jednotka.

- Porter: porte-étendard

Tvar slovesa *porter* a substantivum *étendard* jsou komponenty slova *porte-étendard*, které se v daných textech vyskytuje jedenkrát.

... *porte-étendard d'une culture brillante, joyeuse et injustement étouffée, celle de l'Occitanie...*

Překlad: ... a jako nositelka skvělé, radostné a neprávem potlačené okcitánské kultury...

Českým překladem *porte-étendard* je *nositelka*, slovo odvozené.

- Porter: portefeuille

Kompozitum *portefeuille* je složeno z tvaru slovesa *porter* a substantiva *feuille*.

V daných dokumentech bylo nalezeno osmkrát.

... *j'ai oublié mon portefeuille...*

Překlad: ... zapomněl jsem peněženku...

... *Tu as une photo de toi dans ton portefeuille?...*

Překlad: ... Máš v peněženke svou fotografii?...

... *Il chausa ses lunettes, sortit de son portefeuille un bout de papier froissé...*

Překlad: ... Nasadil si brýle, vytáhl z peněženky pomačkaný cár papíru...

... *sa connaissance du terrain et de notre portefeuille de clientèle...*

Překlad: ... svou znalostí terénu a našeho zákaznického portfolia...

... *la poche où est son portefeuille, l'autorisation...*

Překlad: ... na tu, kde má šrajtofli s tím povolením...

... *une troupe de voleurs sur un portefeuille de béké...*

Překlad: ... jako banda zlodějů kolem ukradené bělošské šrajtofle...

... *Pierre sort son portefeuille...*

Překlad: ... Petr vytáhne peněženku...

... *ou de son portefeuille, ou de son porte-cartes...*

Překlad: ... z peněženky anebo ze speciálního pouzdra navštívenku...

Českým ekvivalentem je *peněženka*, slovo odvozené; *šrajtofle*, slovo značkové (nemotivované); *portfolio*, slovo značkové (nemotivované).

- Porter: portemanteau

Portemanteau je kompozitum složené z tvaru slovesa *porter* a substantiva *manteau*. V daných dokumentech se vyskytovalo celkem čtyřikrát.

... *son crâne par rapport à sa stature effilée et à ses épaules en portemanteau...*

Překlad: ... své lebky oproti vyčouhlé postavě a ramenům jako věšák na kabáty...

... *Le matin, je clouai un grand portemanteau au mur, dans l'entrée...*

Překlad: ... Ráno jsem na zeď v předsíni přidělal veliký věšák...

... *J' accrochai ma veste au portemanteau...*

Překlad: ... Pověsil jsem sako na věšák...

Českým překladem k *portemanteau* je *věšák*, slovo odvozené; v jednom případě bylo slovo *věšák* doplněno o upřesňující “*na kabáty*“; *věšák na kabáty*, volné spojení slov; v jednom případě český překlad nebyl dostatečně dlouhý, aby bylo možné zjistit český ekvivalent.

- Porter: porte-monnaie

Kompozitum *porte-monnaie* je složeno z tvaru slovesa *porter* a substantiva *monnaie*. V daných textech bylo nalezeno dvakrát.

... *manière de pouvoir calotter les dettes du haut d' un porte-monnaie garni...*

Překlad: ... karnevalové oslavy by jí mohly naplnit peněženku a zaplatit dluhy...

... *Allons, l' ami, secouez un peu votre sac à surprises, si vous voulez regarder dans nos porte-monnaie...*

Překlad: ... Koukejte sáhnout hlouběji do svého pytle zajímavostí, příteli, jestli chcete, abychom my sáhli hlouběji do kapsy...

Za český ekvivalent bylo zvoleno *peněženka*, slovo odvozené; *sáhnout si hlouběji do kapsy*, víceslovná lexikální jednotka.

- Porter: porte-musc

Kompozitu *porte-musc* se nachází pouze v *gazelles porte-musc*; je složeno z tvaru slovesa *porter* a substantiva *musc*. Toto kompozitum se v daných textech vyskytuje jedenkrát a není uvedeno v PR.

... *Dans cette région vivent aussi des gazelles porte-musc...*

Překlad: ... V tomto kraji žijí také pižmové gazely...

Českým překladem k celému *gazelles porte-musc* je *pižmové gazely*, víceslovná lexikální jednotka.

- Porter: porte-parole

Porte-parole je složeno z tvaru slovesa *porter* a substantiva *parole*. V daných textech se vyskytuje třikrát.

... *Lorsqu' un de ses porte-parole...*

Překlad: ... Když se jeho mluvčí...

... *Gavrilytch était devenu un personnage, un type, une curiosité - le porte-parole du destin imprévisible...*

Překlad: ... Z Gavrilyče se stala persóna, svérázná figura, kuriozita - mluvčí vrtošivého...

... *Nous serons vos fidèles porte-parole...*

Překlad: ... Budeme vašimi věrnými mluvčími...

Zvoleným českým ekvivalentem je *mluvčí*, slovo odvozené.

- Porter: porte-plume

Slovo *porte-plume* je komponováno z tvaru slovesa *porter* a ze substantiva *plume*. V daných dokumentech se vyskytovalo jedenkrát.

... *pris son porte-plume à manche de galalithe...*

Překlad: ... vzal jsem si jeho pero s galalitovou násadkou...

Za český ekvivalent bylo zvoleno slovo *pero*, slovo značkové (nemotivované).

- Porter: porte-savon

Porte-savon je složeno z tvaru slovesa *porter* a substantiva *savon*. V daných textech bylo nalezeno jedenkrát.

... *peignoirs, porte-savon, produits de beauté, parfums...*

Překlad: ... župany, držáky na mýdlo, kosmetika, parfémy...

Zvoleným českým ekvivalentem k *porte-savon* je *držák na mýdlo*, volné spojení slov.

- Porter: porte-valise

Tvar slovesa *porter* a substantivum *valise* zkomponovaly slovo *porte-valise*. *Porte-valise* není uvedeno v PR, ale v daných dokumentech bylo nalezeno jedenkrát.

... *chauffeur, secrétaire, porte-valises...*

Překlad: ... šofér, sekretář, nosič kufrů...

Za český ekvivalent bylo zvoleno *nosič kufrů*, volné spojení slov.

- Porter: porte-voix

Kompozitum *porte-voix* je složeno z tvaru slovesa *porter* a substantiva *voix*.

V daných textech se vyskytuje šestkrát.

... *Elle se retourna, plaça les mains en porte-voix et lança à la cantonade...*

Překlad: ... *Otočila se, složila dlaně do tvaru hlásné trouby a zahalekala...*

... *Les mains en porte-voix, il hurlait* *Les mains en porte-voix, il hurlait...*

Překlad: ... *S rukama spojenýma na způsob hlásné trouby řval na celé kolo...*

... *Je n'étais le porte-voix ni le bras armé de personne...*

Překlad: ... *Nebyl jsem ani mluvčím obětí, ani ramenem spravedlnosti...*

... *au porte-voix!*...

Překlad: ... *z hlásné trouby!*...

... *le capitaine anglais s'adresse à ses ennemis de toujours en mettant les mains en porte-voix...*

Překlad: ... *přiložil anglický kapitán dlaně k ústům a zakřičel na své odvěké nepřátele...*

... *fit à voix forte Cammerschulze en mettant ses mains en porte-voix...*

Překlad: ... *volal Kammerschulze s rukama u úst jako s hlásnou troubou...*

Zvolený český ekvivalent je *hlásná trouba*, víceslovná lexikální jednotka; *mluvčí*, slovo odvozené; *přiložit dlaně k ústům*, volné spojení slov.

- Presser: presse-papier

Presse-papier je kompozitum složené z tvaru slovesa *presser* a substantiva *papier*. V daných dokumentech bylo nalezeno jedenkrát.

... *Il collectionne les montgolfières (en porcelaine, en pipes, en presse-papiers, en encriers, etc.)...*

Překlad: ... *Sbírá montgolfiéry (vyvedené v porcelánu, jako dýmky, těžítka, kalamáře atd.)...*

Zvoleným českým ekvivalentem je *těžítka*, slovo odvozené.

- Prêter: prête-nom

Prête-nom je složeno z tvaru slovesa *prêter* a substantiva *nom*. V daných textech bylo nalezeno dvakrát.

... *Au fil des liasses, je côtoyais une humanité d'hommes de paille, de prête-noms et de sous-locataires...*

Překlad: ... *S ubývajícími svazky jsem pronikal do zástupu zástupců, pokrývačů a podpodnájemníků...*

... *Il m'étonnerait que vous soyez autre chose qu'un prête-nom dans cette affaire...*

Překlad: ... *Pochybuji, že byste v té věci nebyl jenom nastrčenou figurkou...*

Zvoleným českým překladem je *pokrývač*, slovo odvozené; *nastrčená figurka*, volné spojení slov.

- Prier: prie-Dieu

Kompozitum *prie-Dieu* je složeno z tvaru slovesa *prier* a substantiva *Dieu*.

V daných textech se vyskytuje sedmkrát.

... *Là, elle s'agenouilla sur un prie-Dieu...*

Překlad: ... *Zde poklekla na klekátko...*

... *L'Impératrice s'agenouillait sur un énigmatique "prie-Dieu"...*

Překlad: ... *Carevna poklekala na záhadné "klekátko"...*

... *C'était un prie-Dieu...*

Překlad: ... *Bylo to klekátko...*

... *à genoux sur le prie-Dieu...*

Překlad: ... *kleče na klekátku...*

... *je me suis agenouillée sur le prie-Dieu...*

Překlad: ... *poklekla na klekátko...*

... *Balthasar tomba à genoux sur le prie-Dieu...*

Překlad: ... *Baltazar ve svém pokoji poklekl na klekátko...*

... *Balthasar se détournait, revint vers le prie-Dieu...*

Překlad: ... *Baltazar se obrátil, vrátil se ke klekátku...*

Českým ekvivalentem pro *prie-Dieu* bylo zvoleno slovo odvozené, *klekátko*.

3.2.10. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno R

- Raser: rase-mottes

Rase-mottes je složeno z tvaru slovesa *raser* a substantiva *motte* (v plurálu).

V daných textech se vyskytuje dvakrát.

... *y a les marauders, rase-motte!...*

Překlad: ... *jsou různý polní nájezdy, kartáčový lety při zemi!...*

... *Ses muscles ailiers sont fatigués, et elle vole en rase-mottes...*

Překlad: ... *Svaly pohybující křídly měla zesláblé, letěla nízko nad travou...*

Za český ekvivalent bylo zvoleno *kartáčový let při zemi*, volné spojení slov; *nízko nad travou*, volné spojení slov.

- Remuer: remue-ménage

Remue-ménage je komponováno z tvaru slovesa *remue* a substantiva *ménage*.

Toto kompozitum se v daných textech vyskytuje pětkrát.

... *elle ne prête pas attention à ce remue-ménage...*

Překlad: ... *okolní zmatek vůbec nevnímala...*

... *il s'est produit chez les Boches le remue-ménage...*

Překlad: ... *a u Průšáků začal shon...*

... *l y a un grand remue-ménage dans le jardin...*

Překlad: ... *nastává v zahradě veliký ruch...*

... *il ne perd rien du remue-ménage familial qui a lieu à sa droite...*

Překlad: ... přesto mu však z důvěrně známého hemžení po jeho pravici nic neunikne...

... Or, vers la fin du premier mois (nous étions alors en septembre 1597), il y eut un grand remue-ménage...

Překlad: ... Ani ne za měsíc, v září roku 1597, došlo k významné události...

Českými překlady bylo zvoleno: *zmatek*, slovo odvozené; *shon*, slovo odvozené; *ruch*, slovo značkové (nemotivované); *hemžení*, slovo odvozené; *událost*, slovo odvozené.

- Réveiller: réveille-matin

Réveille-matin je složeno ze substantiva *matin*, které následuje tvar slovesa *réveiller*. V daných dokumentech se *réveille-matin* vyskytuje jedenkrát.

... appuyée à un réveille-matin...

Překlad: ... na nočním stolku opřena o budík...

Zvolený český ekvivalent je *budík*, slovo odvozené.

- Rincer: rince-doigts

Rince-doigts je složeno z tvaru slovesa *rincer* a substantiva *doigt* (v plurálu). V daných dokumentech bylo nalezeno jedenkrát.

... Pourquoi pas des rince-doigts?...

Překlad: ... A kde jsou misky na oplachování rukou?...

Českým překladem bylo zvoleno *miska na oplachování rukou*, volné spojení slov.

3.2.11. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno S

- Sauter: saute-vent

Komponenty *saute-vent* je tvar slovesa *sauter*, které je následováno substantivem *vent*. V daných textech se toto kompozitum vyskytuje jedenkrát a není uvedené v PR.

... tassée sur mon siège pour ne pas gober les moucherons qui franchissaient le saute-vent...

Překlad: ... přikrčená na sedadle, abych nehltala mušky, které se sem dostaly větracím otvorem...

Zvoleným českým ekvivalentem je *větrací otvor*, volné spojení slov.

- Serrer: serre-manches

Serre-manches je komponováno z tvaru slovesa *serre* a substantiva *manche* (v plurálu). Toto kompozitum se v daných textech vyskytuje jedenkrát a není uvedeno v PR.

... *Sa chemise de nylon blanc portait des manchettes en or, oui, et des serre-manches argentés...*

Překlad: ... *V bílé nylonové košili měl zlaté manžetové knoflíčky, ano prosím, a na rukávech stříbrné pružinky...*

Za český překlad bylo zvoleno slovo *pružinka*, tedy slovo odvozené.

3.2.12. Kompozita V+N složená z tvaru slovesa začínajícího na písmeno T

- **Tailler: taille-crayon**

Tvar slovesa *tailler* a substantivum *crayon* jsou komponenty kompozita *taille-crayon*, které se v daných textech vyskytuje jedenkrát.

... *comme ce taille-crayon sur sa table de travail...*

Překlad: ... *tak jako ořezávátko na jeho pracovním stole...*

Českým ekvivalentem bylo zvoleno slovo *ořezávátko*, tedy slovo odvozené.

- **Tirer: tire-bouchon**

Tire-bouchon je složeno z tvaru slovesa *tirer* a substantiva *bouchon*, V daných textech se vyskytuje jedenáctkrát.

... *les couloirs et les tentures, les issues vraies, fausses ... bien ... les tire-bouchons d'escaliers...*

Překlad: ... *chodby a čalouny, pravý a falešný východy ... jak svý boty ... točité schody zavrtané...*

... *de m'opérer de l'appendicite à l'aide d'un tire-bouchon...*

Překlad: ... *že mi vývrkou vyoperuje slepé střevo...*

... *Outre la menace qu'il m'avait faite de "m'opérer de l'appendicite avec un tire-bouchon"...*

Překlad: ... *Kromě toho, že mi vyhrožoval "operací slepého střeva vývrkou"...*

... *Découpe avec la pointe du tire-bouchon l'opercule métallique, découvre le liège, enfonce la vis, tourne...*

Překlad: ... *Hrotem vývrky natrhnu kovové víčko, odkryji zátku, zabodnu vrták, otáčím...*

... *J'ai cassé le tire-bouchon...*

Překlad: ... *Zlomila jsem vývrku...*

... *Je tiens la bouteille par le goulot, la vis du tire-bouchon...*

Překlad: ... *Držím láhev za hrdlo, vrták vývrky...*

... *Le manche du tire-bouchon...*

Překlad: ... *Rukojeť vývrky...*

... *Elle tente mollement de remettre à sa place le manche du tire-bouchon...*

Překlad: ... *Ochable zkouší nasadit zpátky rukojeť vývrky...*

... *et un pantalon qui tombait en tire-bouchon sur d'énormes croquenots...*

Překlad: ... *a v kalhotách, které pytlovitě splývaly až na obrovské škrpály...*

Českými ekvivalenty bylo zvoleno: *točitý* ... *zavrtaný*, volné spojení slov; *vývrtka*, tedy slovo odvozené; *pytlovitě splývat*, volné spojení slov. Ve dvou případech nebylo možné z českého kontextu vyvodit ekvivalent.

- Turner: tourne-disque

Tourne-disque je složené z tvaru slovesa *tourner* a substantiva *disque*. V daných dokumentech bylo nalezeno jedenkrát.

... *Il décortiquait tout : horloge, tourne-disque...*

Překlad: ... *Rozmontoval všechno: hodiny, gramofon...*

Českým ekvivalentem je *gramofon*, slovo značkové (nemotivované).

- Turner: tournesol

Tournesol je kompozitum složené z tvaru slovesa *tourner* a části substantiva *soleil* (sol)⁸⁹. V daných textech se vyskytlo celkem desetkrát.

... *c' était des tournesols, elle le sait bien maintenant, des tournesols plus hauts qu' elle...*

Překlad: ... *byly to slunečnice, teď už to ví, slunečnice vyšší než ona...*

... *et achète au vernissage des tournesols, des camélias, des roses, des lilas et tout un champ de coquelicots...*

Překlad: ... *a koupí při vernisáži slunečnice, kamélie, růže, šeríky a celé pole vlčích máků...*

... *Les tournesols du bout du monde...*

Překlad: ... *Slunečnice na konci světa...*

... *sur d' immenses étendues de tournesols jaunes...*

Překlad: ... *nekonečné lány žlutých slunečnic...*

... *Il s' en repart en courant, entre deux champs de tournesols...*

Překlad: ... *Odběhne mezi slunečnicovými poli zpátky...*

... *et les tournesols si grands...*

Překlad: ... *a slunečnice jsou tak vysoké...*

... *Regardez mes tournesols...*

Překlad: ... *Podívejte se na moje slunečnice...*

... *que vous puissiez voir mes tournesols...*

Překlad: ... *že jste moje slunečnice viděla...*

Českým překladem *tournesol* bylo zvoleno slovo *slunečnice*, slovo odvozené.

- Turner: tourne-veste

Tourne-veste je složeno z tvaru slovesa *tourner* a substantiva *veste*; toto kompozitum není uvedeno v PR. *Tourne-veste* se v daných dokumentech vyskytuje jedenkrát.

⁸⁹ Vznik kompozita *tournesol* byl inspirován italským (*tornasole*) a španělským kompozitem a *tornasol* (španělsky).

... comme ça toute une clique fins madrés! ... l'élite "tourne-veste"!...

Překlad: ... to máme celou tu jejich prohnanou kliku! ... elitu v " převlíkání kabátů "!...

Za český ekvivalent bylo zvoleno *převlíkání kabátu*, volné spojení slov.

- Tromper: trompe-la-mort

Tvar slovesa *tromper* a substantivum *mort* s členem určitým *la* zkomponovaly kompozitum *trompe-la-mort*. Toto slovo bylo v daných textech nalezeno jedenkrát.

... qu' il donnait aux siens l' image d' un trompe-la-mort...

Překlad: ... až měli doma pocit, že má z pekla štěstí...

Českým překladem bylo zvoleno: *z pekla štěstí*, víceslovná lexikální jednotka.

- Tromper: trompe-l'oeil

Trompe-l'oeil je složeno z tvaru slovesa *tromper* a substantiva *oeil*, které si v entitě kompozita zachovalo člen určitý *le* (v elidované podobě). V daných dokumentech se toto slovo vyskytuje šestkrát.

... Tout ce château Siegmaringen, fantastique biscornu trompe-l'oeil...

Překlad: ... Celej tenhle Zámek, ten pitvornej šalebnej Siegmaringen...

... les hauts, le visible, formidable toc, trompe-l'oeil...

Překlad: ... obdivuhodnej brak, šalba a mam, vížky, strážní věže, zvonice...

... elle dans une maison dont beaucoup d' éléments n' existeraient qu' en trompe-l'oeil: dans une cheminée en trompe-l'oeil brûleraient des bûches en trompe-l'oeil...

Překlad: ... kde by spousta věcí existovala jenom naoko: v iluzivním krbu by hořela iluzivní polena...

... la femme qui vivrait avec moi dans cette maison ne serait, elle aussi, qu' un trompe-l'oeil

Překlad: ... žena, která by se mnou v tom domě žila, by taky byla jen jako...

Českým ekvivalentem bylo zvoleno: *šalebny*, slovo odvozené; *šalba a mam*, víceslovná lexikální jednotka; *naoko*, kompozitum (spřežka); *iluzivní*, slovo odvozené; *jenom naoko*, volné spojení slov; *jenom jako*, volné spojení slov.

- Troubler: trouble-fête

Trouble-fête je kompozitum složeno z tvaru slovesa *troubler* a substantiva *fête*. V daných dokumentech bylo toto slovo nalezeno třikrát.

... moi là je suis le trouble-fête...

Překlad: ... já jsem tu prostě rušivej živel...

... supportant tous les gros mots d' une trouble-fête qui adore en dire...

Překlad: ... a snášel nadávky od té problémové osoby, co si tak ráda pouští pusu na špacír...

... Nous scrutions les rangs des habits noirs pour déceler de potentiels trouble-fête...

Překlad: ... *Pátrali jsme v řadách černých fraků a snažili se odhalit potenciální rušivé živly...*

Českým ekvivalentem bylo zvoleno slovo *rušivý živel*, volné spojení slov; *problémová osoba*, volné spojení slov.

- Tuer: tue-l'amour

Slovo *tue-l'amour* je kompozitem složeným ze substantiva *amour* s členem určitým *le* (v elidované podobě), jemuž předchází tvar slovesa *tuer*. V daných textech bylo toto kompozitum nalezeno jedenkrát.

... *que mon père appelait des tue-l'amour...*

Překlad: ... *kterým můj otec říkal zabijáci lásky...*

Za český ekvivalent bylo zvoleno *zabiják lásky*, což je volné spojení slov.

- Tuent-le-cafard

Tuent-le-cafard je kompozitum složené z tvaru slovesa *tuer* (v třetí osobě množného čísla indikativu prézenta) a substantiva *cafard*, které v entitě kompozita zůstalo s členem určitým *le*. V daných textech bylo toto kompozitum nalezeno jedenkrát.

... *qu' elle aimerait aller avec lui dans un restaurant de Montparnasse et boire après de ces tuent-le-cafard au rhum blanc qui vous éblouissent...*

Překlad: ... *radši by s ním šla do nějaké hospůdky na Montparnassu a po jídle by si dala omračujícího lomcováka s bílým rumem...*

Zvolený český ekvivalent je *lomcovák*, tedy slovo odvozené.

4. ZÁVĚR

Cílem této práce byla analýza verbonominálních kompozit v současném francouzském jazyce a porovnání slovtvorných možností češtiny a francouzštiny právě na základě této korpusové analýzy. V první části této práce jsem se snažila přiblížit samotný pojem kompozice a kompozita, neboť kompozita (zvláště francouzská) jsou tematikou velmi širokou, ač mnohými popsanou, jsou stále (relativně) vágní. V první části jsme se seznámili interpretacemi jednotlivých autorů, přičemž pojetí J. Šabršuly, bylo zařazeno za účelem spíše informativním.

H. Mitterrand přináší pojem *recomposés*, se kterým jsem se v dílech jiných autorů nesešla. Za zajímavé také považuji to, že jeho pojetí kompozit je použito v *Les mots français* z edice *Que sais-je?*, která by měla být spíše, dovoluji si říci, zjednodušující literaturou, určenou pro úvod do různých problematik.

Publikace *Le bon usage* M. Grevisse se nejkomplexněji vyjadřuje k problematice kompozit, staví se relativně srozumitelně k problematice sousloví, přístup A. Niklas-Salminena k sousloví vnímám jako zjednodušenou verzi Grevissova pojetí. Koncepce A. Niklas-Salminena je jasná. M.-F. Mortureux vyčerpávající klasifikací se nezabývá, věnuje se spíše původu a vlastnostem kompozit. Informace z její publikace byly cenné právě pro tuto práci. Musíme také přiznat významný přínos vyčerpávající typologie M. M. Colase, nicméně může být považováno za nedostatek jeho nerozlišování kompozit od sousloví.

Samotná kompozita typu V+N byla obsáhle popisována, ale s jistotou se nedá říci, jakého původu je slovesný komponent u každého kompozita (můžeme se pouze přiklonit k jedné či jiné teorii). Problematickým se také jeví určování morfologických kategorií jako je rod (u některých kompozit V+N) a číslo.

Cílem praktické části bylo ve své podstatě téma této práce: nalezení verbonominálních kompozit v současném francouzském jazyce, nalezení jejich českých ekvivalentů a následné srovnání slovtvorných možností češtiny ve vztahu ke kompozitům V+N. Korpusová analýza byla realizována pomocí paralelního korpusu InterCorp, díky kterému nebylo nutné procházet francouzské texty “manuálně“, stačilo pouze vymyslet vzorec, podle kterého program sám vyhledal odpovídající výrazy. Ještě před tímto krokem bylo však nutné nalézt postup, podle kterého by se pokračovalo. Tímto postupem se stalo sestavení seznamu přechodných sloves s předmětem přímým a

znalosti, že slovní druh verbonominálního kompozita je podstatné jméno (slovesa ze seznamu v určeném tvaru a výsledný slovní druh, podstatné jméno, se dosadily do zvoleného vzorce⁹⁰). Vygenerovanými výsledky byly nejen kompozita typu V+N, ale i deriváty, kompozita typu N+N, případně pouhé plurály slov jednoduchých⁹¹.

Celkem bylo ve třiceti dílech (která byla psána francouzštinou jako původním jazykem) nalezeno 104 kompozit typu V+N ve 292 výskytech. Ze 104 kompozit jich 21 nebylo uvedeno v PR. V tabulce č. 5 je pro znázornění uveden počet všech nalezených podstatných jmen spolu s počtem výskytů kompozit typu V+N.

Tabulka č. 5: Nalezená substantiva a kompozita typu V+N

Celkem nalezených substantiv	64 645
Z toho kompozita typu V+N	292
Podíl kompozit V+N z celkového počtu substantiv v %	0,45

Zdroj: vlastní tvorba na základě získaných dat z paralelního korpusu InterCorp

Jak je vidět, kompozita typu V+ N tvoří necelé půl procento všech substantiv. Číslo by mohlo být však vyšší, pokud by bylo možné nalézt vhodnější vzorec pro vyhledávání, neboť při kontrole (zadávání konkrétního kompozita do řádku lemma) jsem zjistila, že v případě kompozita *abat-jour* bylo nalezeno ještě jedno, dvanácté, které mělo velké počáteční písmeno. Z důvodu nenalezení vyčerpávajícího seznamu verbonominálních kompozit bylo jediným možným řešením postupovat v korpusové analýze paralelního korpusu InterCorp s užíváním zvoleného vzorce.

Z nalezených kompozit považuji za zajímavá *porte musc* a *cherche-midi*, neboť byla nalezena v souslovích *diable cherche-midi* a *gazelle porte-musc*.

Při porovnávání nalezených kompozit s českými ekvivalenty jsem se potýkala s několika problémy; především s tím, že některé české ekvivalenty nebylo možné v kontextu českého překladu možné najít. Nenalezla jsem žádný český slovník, který by byl tak komplexní jako PR a který by pomohl při určování slovtvorných prostředků českých ekvivalentů k francouzským kompozitům V+N. Po rozřídění českých ekvivalentů do kategorií dle slovtvorby bylo zjištěno, že nejčastěji byla verbonominální kompozita překládaná slovy odvozenými. Výsledky jsou uvedeny v Tabulce č. 6, pro přehlednost a relativní vyhodnocení byl také vytvořen Graf č.1: České ekvivalenty kompozit V+N dle druhu slovtvorby, se stejnými daty.

⁹⁰ [(word="tvar slovesa.+") & (tag="NOM")]

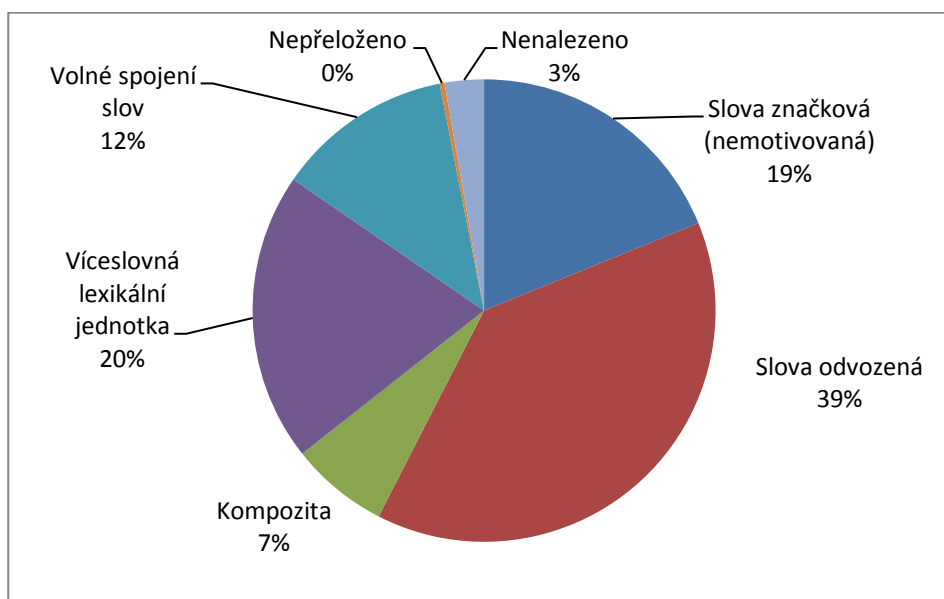
⁹¹ *Mot simple*.

Tabulka č. 6 : České ekvivalenty kompozit V+N dle druhu slovo tvorby

Typ slov dle slovo tvorby	Počet výskytů
Slova značková (nemotivovaná)	55
Slova odvozená	113
Kompozita	20
Víceslovná lexikální jednotka	59
Volné spojení slov	36
Nepřeloženo	1
Nenalezeno	8
Celkem	292

Zdroj: vlastní tvorba na základě získaných dat z paralelního korpusu InterCorp

Graf č. 1. České ekvivalenty kompozit V+N dle druhu slovo tvorby

Zdroj: vlastní tvorba na základě získaných dat z paralelního korpusu InterCorp

Ze získaných dat můžeme usoudit, že českými ekvivalenty k francouzským kompozitům V+N budou spíše slova derivovaná, víceslovná pojmenování, slova nemotivovaná i volné spojení slov, než česká kompozita (včetně spřežek).

Vzhledem k tomu, že korpusová analýza byla prováděná pouze v dílech francouzské beletrie, nemůžeme hovořit o komplexním pokrytí verbonominálních kompozit v současné francouzštině.

I přes vše doufám, že tato práce bude alespoň částečným přínosem pro problematiku francouzských kompozit typu V+N a studiu kompozit v českém prostředí.

5. RÉSUMÉ

Ce travail est consacré à l'analyse des mots composés français, particulièrement des mots composés du type Verbe-Nom (V+N) de la langue française contemporaine, ce qui construit le thème principale de ce mémoire.

L'objectif de ce travail est de trouver les mots composés du type Verbe-Nom dans le corpus français et de faire la comparaison entre eux et les équivalents tchèques en manière de la formation des unités lexicales.

La comparaison du procédé de la formation des mots (unités lexicales) est réalisée entre deux langues venant des familles linguistiques différentes. Le tchèque fait partie des langues flexionnelles, le français est la langue isolante. Les différences existent sur le champ grammatical, stylistique et ils existent ainsi sur le champ lexical.

Ce travail est divisé en deux grandes parties; la première est théorique ; le but de lui est de présenter les composés et de créer le cadre pour la seconde partie, qui est pratique.

La première partie elle contient l'introduction au vocabulaire français et à la problématique de la création des mots (unités lexicales). Entre autres, elle introduit les procédés fondamentales de la création des unités lexicales, particulièrement la dérivation.

Ensuite, le travail continue par la présentation des approches des linguistes (francophones et non -francophones) à la composition et aux composés en général; elle comprend la description des composés et leurs classifications différentes. Le chapitre est conclu par la description la plus profonde possible des mots composés du type V+N.

À la fin de la partie théorique, il a été décidé que la partie pratique serait conduite selon l'approche d'Aino Niklas-Salminen (l'approche exprimé dans son ouvrage *La Lexicologie*).

Le deuxième partie ne contient pas seulement l'analyse de corpus réalisée dans le programme du corpus parallèle InterCorp mais aussi la comparaison entre et les composés du type V+N français et leurs équivalents tchèques.

La recherche des composés (l'analyse de corpus) a été effectuée dans 30 ouvrages écrits en français comme langue originale et leurs traductions qui font partie du programme InterCorp. Les ouvrages appartiennent aux belles-lettres, alors l'analyse n'a pas réussi à couvrir la langue française entière.

Le corpus parallèle InterCorp a simplifié la tâche de la recherche des mots composés du type V+N immesément, néanmoins il a resté un travail manuel à cause de ne pas avoir trouvé la formule qui résulterait au découvert des mots composés verbonominaux exclusivement. Suite à la formule choisie, le programme a trouvé les substantifs commençant par la forme du verbe transitif direct la plus courte, c'est-à-dire en 3ème personne du singulier du présent indicatif. Ensuite il a été nécessaire de les trier manuellement et trouver des unités lexicales désirées du group des substantifs qui inclut aussi les mots simples au pluriel, mots dérivés et composés de types restant.

On peut voir que la liste des composés verbonominaux trouvés inclut les composés *tuent-le cafard*, *manger-macadam* et *manger-coulis* qui sont construits par le substantif et la forme du verbe en autre conjugaison que la forme du verbe supposée.

Je trouve intéressant qu'il aie été trouvé deux composés dans les locution : ***cherche-midi*** dans *le diable cherche-midi* et ***porte-musc*** dans *la gazelle porte-musc*. Ces deux composés ne sont pas inclus dans PR.

On a supposé que la langue tchèque emploie plusieurs manières distinctes de la formation des mot équivalents aux composés du type V+N (non seulement les composés).

Le tchèque utilise les mots simples, ainsi les dérivés, ainsi les locutions et les syntagmes libres plus souvent que les composés pour les équivalents des composés du type verbonominale français. La composition a été le procédé le moins utilisé comme la manière de la formation des équivalents tchèques. Par contre le procédé de la dérivation a été la façon de la formation le plus utilisée des équivalents. Ce fait est en oppositon avec l'affirmation cité dans le manuel tchèque⁹² laquelle présente que la composition est plus productif dans la langue tchèque (et dans les langues slaves) que dans la langue française (et dans les langues romans).

⁹² ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983.

Pour conclure je voudrais dire que je trouve les composés verbonominaux très intéressants en dimension leur création et leurs spécifications morphologiques. À mon avis, la traduction de ces unités lexicales est challenge pour les traducteurs.

Ce travail manque l'analyse de corpus d'autres genres que belles-lettres. Mais il reste la question s'il est possible de couvrir la langue entière dans le mémoire de ce volume.

J'espère que ce mémoire est au moins une contribution digne pour l'étude des composés du type V+N français (et mots composés français en général) dans l'environnement tchèque.

6. BIBLIOGRAFIE

Literatura:

- COLAS, Michel Mathieu. Essai de typologie des noms composés français. *Cahiers de lexicologie*. 1996, č. 69, s. 71-125. Dostupné z WWW: http://halshs.archivesouvertes.fr/docs/00/43/38/41/PDF/Typologie_des_noms_composés.pdf
- ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. 2. přeprac. vyd. Praha: ISV nakladatelství, 2000, 407 s. ISBN 8085866579.
- ČERMÁK, František. *Jak využívat Český národní korpus: [studijní příručka]*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, 179 s. ISBN 8071067369.
- ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 3., dopl. Praha: Karolinum, 2001, 341 s. ISBN 8024601540.
- FLOREA, Ligia- Stela a Catherine FUCHS. *Dictionnaire des verbes du français actuel: constructions, emplois, synonymes*. Paris: Ophrys, c2010, xxiii, 269 s. ISBN 9782708012455.
- GREVISSE, Maurice a André GOOSSE. *Le bon usage: grammaire française : Grevisse langue française*. 14e éd. Bruxelles: De Boeck & Larcier, c2008, 1600 s. ISBN 9782801114049.
- HAJIČ, Jan. *Disambiguation of rich inflection: computational morphology of Czech*. 1st ed. Praha: Karolinum, 2004, 328 s. ISBN 80-246-0282-2.
- HENDRICH, Josef, Otomar RADINA a Jaromír TLÁSKAL. *Francouzská mluvnice*. 2. uprav. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992, 700 s. ISBN 8004262120.
- JELÍNEK, Tomáš. Nové značkování v Českém národním korpusu. *Naše řeč*, 2008, roč. 91, č. 1, s. 13-20.
- KRAUS, Jiří. *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Vyd. 1. Praha: Academia, 200520072009, 879 s. ISBN 8020013512.
- MITTERAND, Henri. *Les mots français*. 8. ed. mise à jour. 68e mille. Paris: Presses Univ. de France, 1992. ISBN 2130448976.
- MORTUREUX, Marie-Françoise. *La lexicologie: entre langue et discours*. 2e éd. rev. et actualisée. Paris: Armand Colin, 2008, xii, 212 s. ISBN 9782200351397.
- NIKLAS-SALMINEN, Aino. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997, 187 s. ISBN 2200269366.

NEUMANN, Josef, Vladimír HOŘEJŠÍ a Václav KOLÁŘ. *Velký francouzsko-český slovník: Grand français tchèque dictionnaire*. 2., oprav. a rozš. vyd. Praha: Academia, 1992, 833 s. ISBN 8020002340.

NEUMANN, Josef, Vladimír HOŘEJŠÍ a Václav KOLÁŘ. *Velký francouzsko-český slovník: Grand français tchèque dictionnaire*. 2., oprav. a rozš. vyd. Praha: Academia, 1992, 756 s. ISBN 8020002359.

PETKEVIČ, Vladimír. Reliable Morphological Disambiguation of Czech: Rule-Based Approach is Necessary. In: *Insight into the Slovak and Czech Corpus Linguistics* (Šimková M. ed.). Bratislava, Veda, 2006, s. 26-44.

SPOUSTOVÁ, Drahomíra, Jan HAJIČ, Jan VOTRUBEC, Pavel KRBEČ, Pavel KVĚTOŇ. The Best of Two Worlds: Cooperation of Statistical and Rule-Based Taggers for Czech. In: *Proceedings of the Workshop on Balto-Slavonic Natural Language Processing*, Praha., ACL, 2007, s. 67-74.

ŠABRŠULA, Jan. *Základy francouzské lexikologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, 304 s.

ROBERT, Paul. *Le petit Robert: dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*. Nouvelle édition millésime 2012. Paris: Le Robert, 2011, 2837 s. ISBN 9782849028414.

REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. Vyd. 1. Voznice: LEDA, 2001, 752 s. ISBN 8085927853.

VILLOING, Florence. Les mots composés du français : arguments en faveur d'une construction morphologique. *Cahiers de Grammaire: Morphologie et Lexique*. 2003, č. 28, s. 183-196. Dostupné z WWW:< <http://w3.erss.univ-tlse2.fr/textes/publications/CDG/28/CG28-10-Villoing.pdf>>

VILLOING, Florence. Les mots composés V+N. In: FRADIN, B. a kolektiv, *Aperçus de morphologie du français*. Saint-Denis: Presses universitaires de Vincennes, 2009, str. 175-198. Dostupné z WWW: <http://hal.archives-ouvertes.fr/docs/00/61/78/90/PDF/Les_mots_composes_V+N_Villoing_2009.pdf>

Příruční mluvnice češtiny. 2., oprav. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997, 799 s. ISBN 8071061344.

Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Vyd. 3., rev. Editor Vladimír Mejstřík. Praha: Academia, 2003, 879 s. ISBN 80-200-1351-2.

Elektronické zdroje:

Český národní korpus - InterCorp. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha. Cit.22.04.2013 , dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

Pollet Samvelian-page personnelle. Institut de Linguistique et Phonétique Générales et Appliquées. Cit.25.2.2013, dostupný z WWW:<<http://www.ilpga.univ-paris3.fr/pages-personnelles/samvelian/index.htm>>.

SAMVELIAN, Pollet. La Composition : Analyse des composés, cit.25.2.2013. dostupné z WWW:<www.ilpga.univ-paris3.fr/.../LEXICOLOGIE-7.ppt>.

7. POUŽITÉ ZKRATKY

N= podstatné jméno (nom)

PR = Petit Robert⁹³

Prép= préposition

SN= syntagme nominal

V= sloveso (verbe)

⁹³ROBERT, Paul. *Le petit Robert: dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*. Nouvelle édition millésime 2012. Paris: Le Robert, 2011.

8. PŘÍLOHY

8.1. Příloha č. 1 : Seznam sloves použitých k vyhledávání kompozit V+N

(Převzato z: FLOREA, Ligia- Stela a Catherine FUCHS. *Dictionnaire des verbes du français actuel: constructions, emplois, synonymes*. Paris: Ophrys, c2010.)

Abaisser	Aérer	Amincir
Abandonner	Affaiblir	Amoindrir
Abattre	Affaisser	Amonceler
Abîmer	Affecter	Amorcer
Abolir	Affermir	Amortir
Aborder	Afficher	Amplifier
Aboyer	Affirmer	Amputer
Abréger	Affliger	Amuser
Abreuver	Affoler	Analyser
Abriter	Affranchir	Anéantir
Abrutir	Affronter	Angoisser
Absorber	Agacer	Animer
Abuser	Agencer	Annexer
Accabler	Aggraver	Annoncer
Accaparer	Agiter	Annuler
Accélérer	Agrandir	Anticiper
Accentuer	Agréer	Apaiser
Accepter	Aguerrir	Apercevoir
Acclamer	Aider	Apitoyer
Accommoder	Aiguiller	Aplanir
Accompagner	Aiguiser	Aplatir
Accomplir	Aimer	Apostropher
Accorder	Ajourner	Appauvrir
Accoster	Ajuster	Appeler
Accréditer	Alarmer	Appesantir
Accrocher	Alerter	Applaudir
Accroître	Alimenter	Appliquer
Accueillir	Aliter	Apporter
Accumuler	Allaiter	Apposer
Accuser	Alléguer	Apprécier
Acheter	Allier	Appréhender
Achever	Allonger	Apprendre
Acquérir	Allumer	Apprêter
Acquitter	Alourdir	Appriivoiser
Actionner	Altérer	Approcher
Activer	Amaigrir	Approfondir
Additionner	Amasser	Approuver
Admettre	Ambitionner	Approvisionner
Administrer	Améliorer	Appuyer
Admirer	Aménager	Arborer
Adopter	Amener	Armer
Adorer	Amenuiser	Arracher
Adoucir	Ameuter	Arranger

Arrêter	Aveugler	Bouger
Arriver ⁹⁴	Avilir	Bouleverser
Arrondir	Aviser	Bourrer
Arroser	Aviver	Bousculer
Articuler	Avoir	Bousiller
Aspererger	Avouer	Boutonner
Aspirer		Boycotter
Assailir	Bafouer	Brailer
Assainir	Bâfrer	Brancher
Assaisonner	Baigner	Brandir
Assassiner	Bâillonner	Branler
Assembler	Baiser	Braquer
Assener ou Asséner	Baisser	Brasser
Asseoir	Balader	Braver
Asservir	Balancer	Bredouiller
Assiéger	Balayer	Bricoler
Assimiler	Ballotter	Brider
Assister	Bander	Briser
Associer	Bannir	Broder
Assombrir	Baratiner	Brosser
Assommer	Barbouiller	Brouiller
Assortir	Barder	Broyer
Assoupir	Barrer	Brûler
Assouplir	Barricader	Brunir
Assourdir	Basculer	Brusquer
Assouvir	Bâtir	Brutaliser
Assujettir	Battre	Buter
Assurer	Bêcher	
Astiquer	Becqueter/becter	Câbler
Attacher	Bégayer	Cabrer
Attaquer	Bénir	Cacher
Atteindre	Bercer	Cadrer
Atteler	Beugler	Calculer
Attendre	Bichonner	Caler
Attendrir	Blâmer	Calfeutrer
Atténuer	Blanchir	Calmer
Attester	Blessé	Calomnier
Attirer	Blinder	Calquer
Attiser	Bloquer	Cambrioler
Attraper	Boire	Camoufler
Attrister	Bombarder	Camper
Augmenter	Bomber	Canaliser
Ausculté	Border	Capoter
Autoriser	Borner	Capter
Avachir	Botter	Captiver
Avaler	Boucher	Capturer
Avancer	Boucler	Caractériser
Aventurer	Bouder	Carboniser
Avertir	Bouffer	Caresser
	Bouffir	Carillonner

⁹⁴Il V +SN.

Caser	Cocher	Conjuguer
Casser	Cogner	Conjurer
Causer	Coiffer	Connaître
Ceindre	Coincer	Conquérir
Ceinturer	Collecter	Consacrer
Célébrer	Coller	Conseiller
Censurer	Colmater	Conservé
Centraliser	Colorer	Considérer
Centrer	Colorier	Consigner
Cerner	Colporter	Consoler
Certifier	Combattre	Consolider
Cesser	Combiner	Consommer
Chagriner	Comblé	Conspuer
Chahuter	Commander	Constater
Chambouler	Commencer	Constituer
Changer	Commenter	Construire
Chanter	Commercialiser	Consulter
Chapeauter	Commétre	Consumer
Charcuter	Commuter	Contaminer
Charger	Comparer	Contempler
Charmer	Compenser	Contenir
Charpenter	Compléter	Contenter
Charrier	Complicuer	ontester
Chasser	Comploter	Continuer
Chatouiller	Comporter	Contourner
Chauffer	Composer	Contracter
Chausser	Comprendre	Contrarier
Chavirer	Comprimer	Contraster
Chercher	Comprométre	Contrebalancer
Chevaucher	Compter	Contrecarrer
Chiffonner	Concentrer	Contredire
Chiffrer	Concerner	Contrefaire
Choisir	Concerter	Contrôler
Choper	Concevoir	Convaincre
Choquer	Concilier	Convoiter
Choyer	Conclure	Convoquer
Cibler	Condamner	Coordonner
Cicatriser	Condenser	Copier
Circonscrire	Conditionner	Corriger
Circonvenir	Conduire	Corrompre
Cirer	Confectionner	Corser
Ciseler	Conférer	Costumer
Citer	Confesser	Coter
Clamer	Confirmer	Côtoyer
Claquer	Confisquer	Coucher
Classer	Confondre	Coudre
Cloisonner	Conforter	Couler
Clore	Confronter	Couper
Clotûrer	Congédier	Courber
Clouer	Congestionner	Courir

Couronner	Décanter	Dégorger
Coûter	Déceler	Dégourdir
Couver	Décevoir	Dégoûter
Couvrir	Déchaîner	Dégrader
Cracher	Décharger	Dégraisser
Craindre	Déchausser	Dégringoler
Cramponner	Déchiffrer	Dégrossir
Craquer	Déchirer	Déguiser
Crayonner	Décider	Déguster
Créer	Décimer	Déjouer
Creuser	Déclarer	Délabrer
Crever	Déclasser	Délaisser
Cribler	Déclencher	Délasser
Crier	Décliner	Délayer
Crisper	Décocher	Délester
Cristalliser	Décoiffer	Déliier
Critiquer	Décoincer	Délimiter
Crocheter	Décolorer	Délivrer
Croire	Décommander	Déloger
Croiser	Décomposer	Demander
Croquer	Déconcerter	Démanger
Cueillir	Décongestionner	Démanteler
Cuire	Décontracter	Démarquer
Cuisiner	Décorer	Démarrer
Culbuter	Décortiquer	Démasquer
Cultiver	Découper	Démêler
Cumuler	Décourager	Déménager
Curer	Découvrir	Démentir
Cuver	Décrasser	Démocratiser
<hr/>		
Danser	Décréter	Démolir
Dater	Décrire	Démonter
Déballer	Décrocher	Démontrer
Débarbouiller	Décupler	Démoraliser
Débarquer	Dédaigner	Dénaturer
Débarrasser	Dédommager	Dénicher
Débaucher	Dédoubler	Dénigrer
Débiner	Déduire	Dénoncer
Débiter	Défaire	Dénoter
Déblayer	Défavoriser	Dénouer
Débloquer	Défendre	Dénuder
Déboîter	Défier	Dépanner
Déborder	Défigurer	Départager
Déboucher	Définir	Dépasser
Débouler	Défoncer	Dépêcher
Déboutonner	Déformer	Dépeindre
Débrancher	Défriser	Dépenser
Débrouiller	Dégager	Dépeupler
Débuter	Dégarnir	Dépister
Décaler	Dégeler	Déplacer
	Dégonfler	Déplier

Déplorer	Détruire	Dompter
Déployer	Dévaler	Donner
Déposer	Dévaliser	Doper
Dépouiller	Dévaloriser	Doter
Déprécier	Dévaluer	Doubler
Déprimer	Devancer	Doucher
Déraciner	Dévaster	Draguer
Déranger	Développer	Dresser
Dérégler	Devenir	Droguer
Dériver	Déverser	Duper
Dérober	Dévêtir	Durcir
Dérouter	Dévider	
Désagrèger	Dévier	Ébahir
Désaltérer	Deviner	Ébaucher
Désamorcer	Dévisager	Éblouir
Désapprouver	Dévisser	Ébranler
Désarçonner	Dévoiler	Ébruiter
Désarmer	Dévoré	Écailler
Désarticuler	Dicter	Écarter
Désavouer	Différencier	Échafauder
Descendre	Différer	Échanger
Déséquilibrer	Diffuser	Échauffer
Désertes	Digérer	Éclabousser
Désespérer	Dilapider	Éclaircir
Déshabiller	Dilater	Éclairer
Déshonorer	Diminuer	Éclater
Désigner	Dire	Éclipser
Désintéresser	Diriger	Écœurer
Désirer	Discerner	Éconduire
Désoler	Discrediter	Économiser
Désorganiser	Disculper	Écorcher
Désoffer	Discuter	Écouler
Dessécher	Disloquer	Écourter
Desserrer	Dispenser	Écouter
Desservir	Dispenser	Écraser
Dessiner	Disputer	Écrire
Destituer	Disqualifier	Écumer
Désunir	Dissimuler	Édifier
Détacher	Dissiper	Éditer
Détailler	Dissocier	Éduquer
Déteindre	Dissoudre	Effacer
Détendre	Dissuader	Effarer
Détenir	Distancer	Effaroucher
Détériorer	Distinguer	Effectuer
Déterminer	Distraire	Effiler
Déterrer	Distribuer	Effleurer
Détester	Divertir	Effrayer
Détourner	Diviser	Effriter
Détraquer	Divulguer	Égaliser
	Dominer	

Égarer	Emprisonner	Enrouler
Égayer	Emprunter	Enseigner
Égorger	Encadrer	Enserrer
Égoutter	Encaisser	Ensevelir
Égratigner	Encastrer	Entamer
Égrener	Encercler	Entasser
Élaborer	Enchaîner	Entendre
Élancer	Enchanter	Enterrer
Élargir	Enchevêtrer	Enthousiasmer
Élever	Enclencher	Entortiller
Éliminer	Encomber	Entourer
Élire	Encourager	Entraîner
Éloigner	Encourir	Entraver
Élucider	Endetter	Entrebâiller
Éluder	Endiguer	Entrecouper
Émailler	Endommager	Entrelacer
Émanciper	Endormir	Entreposer
Emballer	Endosser	Entreprendre
Embarquer	Endurcir	Entretenir
Embarrasser	Endurer	Entrevoir
Embaucher	Énerver	Entrouvrir
Embaumer	Enfermer	Énumérer
Embellir	Enfiler	Envahir
Embêter	Enflammer	Envelopper
Emboîter	Enfler	Envenimer
Emboutir	Enfoncer	Envier
Embraser	Enfourer	Environner
Embrasser	Enfreindre	Envisager
Embrouiller	Engager	Envoyer
Embuer	Engendrer	Épaissir
Émerveiller	Englober	Épancher
Émettre	Engloutir	Épanouir
Émietter	Engouffrer	Épargner
Emmagasiner	Engourdir	Éparpiller
Emmêler	Engraisser	Épater
Emmener	Enhardir	Épauler
Emmerder	Enivrer	Épeler
Emmitoufler	Enjamber	Épier
Émousser	Enjoliver	Épiler
Émouvoir	Enlacer	Épingler
Empêcher	Enlaidir	Éplucher
Empester	Enlever	Éponger
Empêtrer	Ennuyer	Épouser
Empiler	Énoncer	Épousseter
Empirer	Enorgueillir	Épouvanter
Employer	Enraciner	Éprouver
Empocher	Enrayer	Épuiser
Empoigner	Enregistrer	Épurer
Empoisonner	Enrhumer	Équilibrer
Emporter	Enrichir	Équiper

Érafler
Ériger
Escalader
Escamonter
Escompter
Escorter
Escroquer
Espacer
Espérer
Espionner
Esquinter
Esquisser
Esquiver
Essayer
Essorer
Essouffler
Essuyer
Estimer
Estomper
Établir
Étaler
Étancher
Étayer
Éteindre
Étendre
Éterniser
Étioler
Étiqueter
Étirer
Étoffer
Étonner
Étouffer
Étourdir
Étrangler
Étreindre
Étudier
Évacuer
Évaluer
Éveiller
Évincer
Éviter
Évoquer
Exagérer
Exalter
Examiner
Exaspérer
Exaucer
Excéder
Exciter
Exclure

Excuser
Exécuter
Exercer
Exhaler
Exhiber
Exhumer
Exiger
Exiler
Exister⁹⁵
Expédier
Expérimenter
Expier
Expirer
Expliquer
Exploiter
Explorer
Exploser
Exporter
Exposer
Exprimer
Expulser
Exécuter
Exterminer
Extirper
Extorquer
Extraire

Fabriquer
Fâcher
Faciliter
Façonner
Facturer
Faire
Falloir⁹⁶
Falsifier
Faner
Farcir
Farder
Fatiguer
Faucher
Faufiler
Fausser
Favoriser
Féconder
Feindre
Feinter
Fêler
Féliciter

Fendre
Fermer
Fêter
Feuilleter
Fiancer
Ficeler
Ficher
Figer
Fignoler
Figurer
Filer
Filmer
Filtrer
Financer
Finir
Fissurer
Fixer
Flairer
Flamber
Flanquer
Flatter
Fléchir
Flétrir
Fleurir
Foncer
Fonder
Fondre
Forcer
Forger
Former
Formuler
Fortifier
Foudroyer
Fouetter
Fouiller
Fouler
Fournir
Fourvoyer
Foutre
Fracasser
Fracturer
Franchir
Frapper
Frauder
Freiner
Fréquenter
Frire
Friser
Froisser
Frôler

⁹⁵ II V +SN.

⁹⁶ II V+SN.

Froncer	Grossir	Impatienter
Frotter	Grouper	Implanter
Frustrer	Guérir	Impliquer
Fuir	Guetter	Implorer
Fumer	Gueuler	Importer
Fusiller	Guider	Importuner
<hr/>		
Gâcher	Habiliter	Imposer
Gagner	Habiller	Imprégner
Garantir	Habiter	Impressionner
Garder	Hacher	Imprimer
Garer	Hair	Improviser
Garnir	Handicaper	Inaugurer
Gaspiller	Hanter	Incarcérer
Gâter	Harceler	Incarner
Gauchir	Harmoniser	Incendier
Gaver	Hasarder	Incliner
Geler	Hâter	Inclure
Gêner	Hausser	Incommoder
Gercer	Héberger	Incorporer
Gérer	Hérisser	Incriminer
Gifler	Hériter	Indigner
Givrer	Heurter	Indiquer
Glacer	Hiérarchiser	Indisposer
Glapis	Hisser	Induire
Glorifier	Honorer	Industrialiser
Gober	Horripiler	Infester
Gommer	Huer	Infiltrer
Gonfler	Humaniser	Infléchir
Goudronner	Humecter	Infliger
Goûter	Humer	Influencer
Gouverner	Humidifier	Informar
Gracier	Humilier	Infuser
Graduer	Hurler	Ingérer
Graisser	Hypnotiser	Ingurgiter
Grandir	<hr/>	
Grapiller	Idéaliser	Initier
Gratifier	Identifier	Injecter
Gratter	Ignorer	Injurier
Graver	Illuminer	Innocenter
Gravir	Illustrer	Innover
Grêler	Imaginer	Inonder
Griffonner	Imbiber	Inquiéter
Grignoter	Imbriquer	Inscrire
Griller	Imiter	Insinuer
Grimper	Immatriculer	Inspecter
Griser	Immerger	Inspirer
Grogner	Immobiliser	Installer
Grommeler	Immortaliser	Instaurer
Gronder	Immuniser	Instituer
		Instruire

Insulter	Larder	Marteler
Intégrer	Larguer	Masquer
Intensifier	Lasser	Massacrer
Intercepter	Laver	Masser
Interdire	Lécher	Mater
Intéresser	Légaliser	Matérialiser
Interner	Légitimer	Matraquer
Interpeller	Léguer	Maudire
Interposer	Léser	Méconnaître
Interpréter	Lessiver	Mécontenter
Interroger	Lester	Méditer
Interrompre	Leurrer	Mélanger
Intervertir	Lever	Mêler
Interviewer	Libérer	Mémoriser
Intimider	Licencier	Menacer
Intoxiquer	Lier	Ménager
Intriguer	Ligoter	Mendier
Introduire	Limiter	Mener
Inventer	Liquider	Mentionner
Inverser	Lire	Mépriser
Investir	Livrer	Mériter
Inviter	Localiser	Mesurer
Invoquer	Longer	Métamorphoser
Irradier	Lorgner	Mettre
Irriter	Louer	Meubler
Isoler	Louper	Meurtrir
<hr/>		
Jalonner	Lustrer	Mijoter
Jalouser	Luxer	Mimer
Jardiner	<hr/>	
Jauger	Mâcher	Miner
Jaunir	Mâchonner	Minimaliser
Jeter	Maintenir	Mobiliser
Joindre	Maîtriser	Modeler
Joncher	Majorer	Modérer
Jouer	Malaxer	Moderniser
Juger	Malmener	Modifier
Jumeler	Maltraiter	Moduler
Jurer	Mandater	Moisir
Justifier	Manger	Moissonner
Juxtaposer	Manier	Monnayer
<hr/>		
Kidnapper	Manifester	Monopoliser
Kilométrer	Manigancer	Monter
Klaxonner	Manipuler	Montrer
<hr/>		
Labourer	Manceuvrer	Morceler
Lacer	Manquer	Mordre
Lâcher	Maquiller	Mortifier
Laisser	Marchander	Motiver
Lancer	Marier	Moucher
	Marmonner	Moudre
	Marquer	Mouiller
		Mouler

Mouvoir	Opposer	Pénétrer
Multiplier	Oppresser	Penser
Murer	Opprimer	Percer
Mûrir	Orchestrer	Percevoir
Muscler	Ordonner	Percuter
Museler	Organiser	Perdre
Muter	Orienter	Perfectionner
Mutuler	Orner	Perforer
Mystifier	Ortographier	Permettre
<hr/>		
Nager	Oser	Permuter
Narguer	Ôter	Perpétrer
Narrer	Oublier	Perpétuer
Naturaliser	Outils	Persécuter
Nécessiter	Ouvrir	Persuader
Négliger	Oxyder	Perturber
Négliger	Oxygéner	Pervertir
Négocier	<hr/>	
Neiger ⁹⁷	Pacifier	Peser
Nettoyer	Paître	Péter
Neutraliser	Pallier	Pétrir
Nier	Palper	Peupler
Niveler	Paniquer	Photocopier
Noircir	Panser	Photographier
Nommer	Parachever	Picorer
Noter	Parachuter	Piéger
Notifier	Paraître	Piétiner
Nouer	Paralyser	Piler
Nourrir	Parcourir	Piller
Noyer	Pardonner	Piloter
Nuancer	Parer	Pimenter
Numéroter	Parfaire	Pincer
<hr/>		
Objecter	Parfumer	Piocher
Obliger	Parler	Piquer
Obnubiler	Parquer	Pirater
Obscurcir	Parsemer	Pisser
Obséder	Partager	Placarder
Observer	Passer	Placer
Obstruer	Passioner	Plafonner
Obtenir	Patiner	Plagier
Occasionner	Paver	Plaider
Occuper	Pavoiser	Plaindre
Offenser	Payer	Plaisanter
Offrir	Pêcher	Planifier
Offusquer	Peigner	Planter
Ombrager	Peindre	Plaquer
Omettre	Peiner	Peurer
Onduler	Peler	Pleuvoir ⁹⁸
Opérer	Pénaliser	Plier
<hr/>		
	Pencher	Plisser
	Pendre	

⁹⁷ II V +SN.

⁹⁸ II V +SN.

Plomber
Ployer
Plumer
Poignarder
Pointer
Poivrer
Polir
Polluer
Pomper
Ponctuer
Populariser
Porter
Poser
Posséder
Poster
Postuler
Purchasser
Pourrir
Poursuivre
Pourvoir
Pousser
Pratiquer
Précéder
Prêcher
Précipiter
Préciser
Préconiser
Prédire
Préfigurer
Prélever
Préméditer
Prendre
Préoccuper
Préparer
Présager
Prescrire
Présenter
Préserver
Présider
Pressentir
Presser
Présumer
Présupposer
Prétendre
Prêter
Prétexter
Prévenir
Prévoir
Prier
Privilégier

Proclamer
Procurer
Prodiguer
Produire
Profaner
Proférer
Programmer
Projeter
Prolonger
Promener
Promettre
Promouvoir
Promulguer
Prôner
Prononcer
Pronostiquer
Propager
Proposer
Proscrire
Prospecter
Protéger
Prouver
Provoquer
Publier
Puer
Puiser
Pulvériser
Punir
Purger
Purifier

Quadriller
Qualifier
Questionner
Quêter
Quitter

Rabâcher
Rabaisser
Rabattre
Raccommoder
Raccompagner
Raccorder
Raccourcir
Raccrocher
Racheter
Racler
Raconter
Radoucir
Raffermer

Raffiner
Rafistoler
Rafler
Rafraîchir
Raidir
Railler
Raisonnement
Rajeunir
Rajouter
Rajuster
Ralentir
Rallier
Rallonger
Rallumer
Ramasser
Ramener
Ranger
Ranimer
Rapatrier
Râper
Rapetisser
Rapiécer
Rappeler
Rapporter
Rapprocher
Raser
Rassasier
Rassembler
Rasséréner
Rassurer
Ratatiner
Rater
Ratifier
Rationaliser
Rationner
Ratisser
Rattacher
Rattraper
Raturer
Ravager
Ravaler
Ravir
Ravitailer
Raviver
Rayer
Réaliser
Rebrousser
Rebuter
Récapituler
Receler

Recenser	Rehausser	Représenter
Recentrer	Réitérer	Réprimer
Recevoir	Rejeter	Reproduire
Recharger	Rejoindre	Réprouver
Réchauffer	Réjouir	Répudier
Rechercher	Relâcher	Répugner
Réciter	Relater	Requérir
Réclamer	Relativiser	Réquisitionner
Récolter	Relaxer	Réserver
Récommander	Relayer	Résilier
Récompenser	Reléguer	Résorber
Réconcilier	Relever	Résoudre
Reconduire	Relier	Respecter
Réconforter	Remanier	Respirer
Reconnaître	Remarquer	Ressaisir
Reconstituer	Rembourser	Ressentir
Recopier	Remercier	Resserrer
Recouper	Remettre	Ressortir
Recouvrer	Remorquer	Ressusciter
Recouvrir	Remplacer	Restaurer
Recréer	Remplir	Rester
Recruter	Remporter	Restituer
Rectifier	Remuer	Restreindre
Recueillir	Rémunérer	Résumer
Reculer	Renchérir	Rétablir
Récupérer	Rencontrer	Retarder
Récurer	Rendre	Retenir
Récuser	Renfermer	Retirer
Recycler	Renforcer	Retoucher
Rédiger	Renier	Retourner
Redire	Renifler	Retracer
Redoubler	Renouer	Rétracter
Redouter	Renouveler	Retrancher
Redresser	Rénover	Rétrécir
Réduire	Renseigner	Rétribuer
Refaire	Rentrer	Rétrograder
Réfléchir	Renverser	Retrousser
Refléter	Renvoyer	Retrouver
Réformer	Répondre	Réunir
Refouler	Réparer	Réussir
Refroidir	Répartir	Réveiller
Refuser	Repasser	Révéler
Réfuter	Répercuter	Revendiquer
Régaler	Repérer	Rêver
Regarder	Répéter	Revêtir
Régir	Replier	Revigorer
Régler	Reporter	Réviser
Regretter	Reposer	Revoir
Régulariser	Repousser	Révolter
Réhabiliter	Reprendre	Révolutionner

Révoquer
Rider
Ridiculiser
Rincer
Risquer
Rissoler
Roder
Rogner
Rompre
Ronger
Rôtir
Rougir
Rouiller
Rouler
Ruiner
Ruminer

Saboter
Saccager
Sacrer
Sacrifier
Saigner
Saisir
Salir
Saluer
Sanctionner
Saper
Satisfaire
Sauter
Sauvegarder
Sauver
Savoir
Savonner
Savourer
Scandaliser
Sceller
Scier
Scruter
Sculpter
Sécher
Seconder
Secouer
Secourir
Sécuriser
Séduire
Sélectionner
Semer
Sentir
Séparer
Séquestrer

Sermonner
Serrer
Servir
Sidérer
Siffler
Signaler
Signer
Signifier
Sillonner
Simplifier
Simuler
Situer
Soigner
Solder
Solliciter
Sonder
Sonner
Sortir
Soudoyer
Souffler
Souffrir
Souhaiter
Souiller
Soulager
Soûler
Soulever
Souligner
Soumettre
Soupçonner
Soupeser
Soupirer
Souscrire
Soustraire
Soutenir
Spécialiser
Spécifier
Stabiliser
Stimuler
Stipuler
Stocker
Stopper
Structurer
Stupéfier
Subir
Submerger
Subtiliser
Sucer
Suer
Suffoquer
Suggérer

Suivre
Superposer
Superviser
Supplanter
Suppléer
Supplier
Supporter
Supposer
Supprimer
Surestimer
Surmener
Surmonter
Surpasser
Surplomber
Surprendre
Surveiller
Survoler
Susciter
Suspecter
Suspendre
Symboliser
Syndiquer
Synthétiser

Tacher
Tailler
Taire
Talonner
Tamponner
Taper
Tapisser
Taquiner
Tarir
Tater
Tatouer
Taxer
Teindre
Téléphoner
Tempérer
Tendre
Tenir
Tenter
Terminer
Ternir
Terrasser
Terrifier
Terroriser
Tester
Téter
Tiédir

Tirer
Tisser
Titulariser
Tolérer
Tomber
Tondre
Tordre
Torturer
Toucher
Tourmenter
Tourner
Tracasser
Tracer
Traduire
Trafiquer
Trahir
Traîner
Traiter
Tramer
Trancher
Tranquilliser
Transcrire
Transférer
Transfigurer
Transformer
Transgresser
Transmettre
Transpercer
Transporter
Transposer
Traquer
Travailler
Traverser
Travestir
Tremper
Tresser
Tricoter
Trier
Trimballer
Tripler
Tripoter
Tromper
Tronçonner
Tronquer
Troubler
Trouer
Trouver
Truquer
Tuer
Tutoyer

Tyranniser

Unifier
Unir
User
Usurper
Utiliser

Vacciner
Vaincre
Valider
Valoir
Valoriser
Vanter
Vaporiser
Varier
Veiller
Vendre
Vénération
Venger
Venir⁹⁹
Verbaliser
Vérifier
Vernir
Verrouiller
Verser
Vêtir
Vexer
Vidanger
Vider
Vieillir
Violenter
Violer
Virer
Viser
Visionner
Visiter
Visser
Visualiser
Vivre
Vociférer
Voiler
Voir
Volatiliser
Voler
Vomir
Voter
Vouloir
Vouvoyer

Vulgariser

Zapper
Zébrer

⁹⁹Il V +SN.

8.2. Příloha č. 2 Glosář (české ekvivalenty k nalezeným kompozitům V+N v české verzi

InterCorpu)

abat-jour	stínítko, stínidlo, světlo
bat-flanc	přepážka
brise-bise	záclonka
brise-glance	ledoborec
cache-misère	zástěrka mizérie
cache-nez	obojek, šála, šátek
cache-poussière	zástěra
cache-sexe	suspensor, zástěrka na pohlaví
casse-croûte	snídaně
casse-graine	drtič zrn
casse-machins	otravný
casse-naines	drtič trpaslic
casse-pipee	řež, válka
casse-tête	hlavolam
cesse-le-feu	příměří
chasse-mouche	plácačka na mouchy
cherche-midi	ruměnice
coupe-burnes	nebylo nalezeno
coupe-chou	nebylo nalezeno
coupe-cigares	ořezávátko na doutníky
coupe-gorge	peleš lotrovská
coupe-ongles	nůžky na nehty
coupe-papier	nůž na papír, rozřezávání papíru
coupe-souffle	až se tají dech (verbální syntagma)
coupe-verre	diamant
couvre-chef	pokrývka hlavy
couvre-feu	policejní hodina
couvre-lit	přehoz, přehoz přes postel
croque-mitaine	bubák
croque-mort	funerák, funebračka
cure-dent	bajonet, párátko
emporte-pièce	tuctová povídačka
essuie-glance	stěrač
fouille-merde	kanálie, kanálický, šouralský
gagne-pain	zdroj obživy, způsob vydělávání peněz, živobytí
garde-caca	policajt
garde-corps	osobní strážce
garde-côte	rychlý člun
garde-fou	zábradlí
garde-robe	šatna, šatník
gobe-mouche	budižkničemu

gratte-ciel	mrakodrap
gratte-marbre	škrabal
guide-âne	příručka
lance-flammes	plamenomet
lance-pierres	dělo
lèche-cul	patolízal
lèche-vitrines	výkladní skříň
lèse-nadeshiko	urážka nadešlo
mange-merde	hovnožrout
manger-coullis	bez překladu
manger-macadam	rybí rizoto
pare-brise	čelní sklo, přední sklo, vpředu
pare-chocs	nárazník
passe-droit	výmluva
passe-lacet	žengle
passe-montagne	kulich, pletený kulich
passe-mouraille	projit zdi (verbální syntagma)
passe-pieds	passe-pieds
passport	feromon, identifikace, legitimace, pas, poznávací, průkazní, vstupní, vstupní pach
passe-temps	kratochvíle, trávit čas (verbální syntagma), zábava, zabývat se
peigne-chose	ostrouhat
peigne-cul	hulvát
pense-bêtes	barevný lístek, připomínající, na co nesmí zapomenout (verbální syntagma)
perce-neige	sněženka
perce-oreille	škvor
pince-nez	cvikr, skřípec
pique-la-Lune	honit se s hlavou v oblacích (verbální syntagma)
pique-nique	piknik
porte-bonheur	maskot, talisman
porte-cartes	speciální pouzdro
porte-chandelle	kořen
porte-cigarette	cigártaška, pouzdro na cigarety
porte-clé	klíčenka
porte-drapeau	kabinetní ukázka
porte-étendard	nositelka
portefeuille	peněženka, šrajtofle,
portemanteau	věšák, věšák na kabáty
porte-monnaie	peněženka, sáhnout si hlouběji do kapsy (verbální syntagma)
porte-musc	pižmová gazela
porte-parole	mluvčí
porte-plume	pero
porte-savon	držák na mýdlo
porte-valise	nosič kufrů

porte-voix	hlásná trouba, mluvčí, přiložit si ruku k ústům (verbální syntagma)
presse-papier	těžítko
prete-nom	nastrčená figurka, pokrývač
prie-Dieu	klekátko
rase-mottes	nízko nad travou, kartáčový let při zemi
remue-ménage	hemžení, ruch, shon, zmatek, událost
réveille- matin	budík
rince-doigts	miska na oplachování rukou
saute-vent	větrací otvor
serre-manche	pružinka
taille-crayon	ořezávátko
tire-bouchon	pytlovitě splývat (verbální syntagma), točitý... zavrtaný, vývrtka
tourne-disque	gramofon
tournesol	slunečnice
tourne-veste	převlíkání kabátu
trompe-la-mort	z pekla štěstí
trompe-l'oeil	iluzivní, jenom jako, jenom naoko, naoko, šalba a mam, šalebný
trouble-fête	problémová osoba, rušivý živel
tuer-l'amour	zabiják lásky
tuent-le-cafard	lomcovák